

Strategia Rozwoju Gminy Oświęcim na lata 2024-2030

Opracowanie:

Spis treści

Wstęp	4
I. Uwarunkowania, kontekst i kluczowe wnioski diagnostyczne.....	6
1. Uwarunkowania prawne i metodyka opracowania strategii	6
Podstawa prawna	6
Metodyka opracowania strategii	7
2. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi	9
3. OSI w strategii rozwoju województwa	12
4. Wnioski z diagnozy, w tym z badań społecznych	14
Ogólna charakterystyka gminy	14
Wnioski z diagnozy	18
Wnioski z badań ankietowych	20
5. Analiza SWOT	21
II Założenia planistyczne.....	25
6. Wizja i misja rozwoju gminy Oświęcim	25
7. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym	28
Schemat ilustrujący założenia planistyczne	37
8. Kierunki działań strategicznych	38
9. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy	45
10. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	48
11. Rezultaty planowanych działań	53
III Wdrażanie	57
12. Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii.....	57
13. Finansowanie strategii.....	60
Załącznik nr 1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.....	61
Analiza danych zastanych	62
Gmina oczami mieszkańców	91
Załącznik nr 2 Planowanie w gospodarowaniu wodami	101
Spis grafik i tabel.....	107

Wstęp

Strategia Rozwoju Gminy Oświęcim na lata 2024-2030 jest głównym dokumentem strategicznym, określającym cele i kierunki działań w perspektywie długookresowej.

Posiadanie strategii nie jest obligatoryjne, lecz znacząco ułatwia zarządzanie gminą oraz umożliwia efektywniejsze pozyskiwanie środków finansowych na zaplanowane przedsięwzięcia. Dokument stanowi kontynuację zapisów zawartych w poprzedniej strategii, obowiązującej do 2023 r. – Strategia Rozwoju Gminy Oświęcim na lata 2015-2023. Wskazuje to na zachowanie komplementarności międzyokresowej. Ponadto świadczy to o zapewnieniu ciągłości interwencji i konsekwentnym wdrażaniu działań mających na celu rozwój gminy Oświęcim.

Dynamicznie zmieniająca się sytuacja społeczno-gospodarcza w kraju, obserwowane w bliskim otoczeniu tendencje demograficzne i procesy, które dotyczą gminę Oświęcim (np. postępująca suburbanizacja miasta Oświęcim), transformacja energetyczna i dążenie do uzyskania neutralności klimatycznej, a także postępujące zmiany klimatu, wpływają na konieczność zaplanowania kompleksowej interwencji, uwzględniającej wskazane wyżej czynniki, jak również bariery i ograniczenia identyfikowane w gminie.

Niniejszy dokument składa się z trzech części. Pierwsza z nich dotyczy podstawy prawnej, metodologii opracowania strategii oraz wniosków z diagnozy i badań ankietowych, przeprowadzonych na potrzeby stworzenia dokumentu. Ponadto, zgodnie z przepisami, zawiera odniesienie do dokumentów strategicznych wyższego szczebla, w szczególności do zapisów strategii wojewódzkiej, oraz model struktury przestrzenno-funkcjonalnej, będący graficznym przedstawieniem zaplanowanych kierunków działań. Pierwszą część kończy analiza mocnych i słabych stron gminy Oświęcim oraz jej szans i barier rozwojowych, wynikających z uwarunkowań zewnętrznych.

Druga część dokumentu to część strategiczna, zawierająca kluczowe ustalenia, takie jak cele i kierunki działań, misję oraz wizję gminy. Sformułowanie założeń strategicznych było możliwe dzięki wcześniej przeprowadzonej diagnozie, badaniom ankietowym oraz warsztatom strategicznym przeprowadzonym z zespołem ds. opracowania strategii oraz z organizacjami pozarządowymi i mieszkańcami. Dokument został zatem wypracowany w formule partycypacyjno-ekspertckiej, a w jego powstanie włączono przedstawicieli lokalnych władz, ekspertów oraz mieszkańców. Badania ankietowe i wywiady stanowiły ważny punkt odniesienia przy opracowaniu części planistycznej.

W ostatniej części strategii zawarto system wdrażania czyli opis realizacji, monitoringu, ewaluacji i ewentualnej aktualizacji dokumentu. Część wdrożeniowa zawiera także informacje na temat finansowania działań strategicznych.

Ustalenia przedstawione w strategii wyznaczają politykę rozwoju gminy w wymiarze społecznym, gospodarczym oraz przestrzennym. Strategia Rozwoju Gminy Oświęcim na lata 2024-2030 ma wspierać działania władz samorządowych i umożliwić sprawne zarządzanie gminą. Realizacja przedsięwzięć zawartych w niniejszym dokumencie przyczyni się do wzrostu jakości życia mieszkańców gminy poprzez urzeczywistnienie wizji zdefiniowanej w części planistycznej strategii.

Uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne

I. Uwarunkowania, kontekst i kluczowe wnioski diagnostyczne

1. Uwarunkowania prawne i metodyka opracowania strategii

Podstawa prawna

Podstawą prawną, która definiuje kształt i strukturę Strategii Rozwoju Gminy Oświęcim na lata 2024-2030, jest ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463, 1688 ze zm.), która stanowi, że strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy oraz określa w szczególności:

- cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym,
- kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych,
- oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia,
- model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, rozumiany jako docelowy układ elementów składowych przestrzeni, w tym:
 - strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych,
 - system powiązań przyrodniczych,
 - główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych,
 - główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej,
- ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie dotyczące:
 - zasad ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu,
 - zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
 - kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej,
 - zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, 1506, 1597 i 1688),
 - zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego,
 - kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej,
 - zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW,
 - zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
 - zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
 - zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji,
- obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2094), wraz z zakresem planowanych działań,

- obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań,
- system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych,
- ramy finansowe i źródła finansowania.

Niniejsza strategia zawiera wszystkie obligatoryjne elementy, w opracowaniu których uwzględniono uwarunkowania społeczne, gospodarcze oraz przestrzenne gminy Oświęcim. Dokument składa się z części tekstowej oraz graficznej, ze szczególnym uwzględnieniem modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, stanowiącego ilustrację dla założeń przyjętej polityki rozwoju.

Metodyka opracowania strategii

W celu opracowania niniejszej strategii wykorzystano różne techniki i metody badawcze. Poniżej przedstawiono kolejne etapy powstawania strategii:

Analiza desk research

Analiza desk research to inaczej analiza danych zastanych. Stanowiła ona podstawę prac nad dokumentem. Polegała na analizie danych zastanych, czyli szczegółowym zaznajomieniu się z dostępnymi dokumentami diagnostycznymi i planistycznymi w wymiarze lokalnym i regionalnym, w tym między innymi raportami o stanie gminy, ogólnodostępnymi opracowaniami oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Analizie poddano również zbiory danych statystycznych, które gromadzi Bank Danych Lokalnych GUS, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Powiatowy Urząd Pracy. Zebrane dane zostały ocenione pod kątem jakości i rzetelności oraz stanowiły podstawę do wypracowania wniosków na temat badanego obszaru.

Badania ilościowe

Ze względu na to, iż strategia jest dokumentem silnie uspołecznionym, głos mieszkańców jest szczególnie istotny. By poznać opinie i postawy mieszkańców odnośnie społecznego i ekonomicznego stanu gminy i zdefiniować potrzeby lokalnej społeczności, na przełomie czerwca i lipca 2023 przeprowadzono badanie ankietowe na próbie 388 respondentów. Badani mieli do wyboru formę papierową lub elektroniczną, dostępną na stronie internetowej gminy.

Badania jakościowe

Badania przyjęły formę warsztatów strategicznych, moderowanych przez ekspertów DELTA PARTNER. Celem warsztatów przeprowadzonych wśród pracowników Urzędu Gminy było zebranie szczegółowych informacji na temat uwarunkowań gminy Oświęcim, jej mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń.

Analiza SWOT

Celem analizy jest podsumowanie wcześniej zdobytych informacji, które posłużyły do określenia mocnych i słabych stron gminy, wynikających z uwarunkowań wewnętrznych oraz szans i zagrożeń, będących wynikiem uwarunkowań zewnętrznych.

Opracowanie misji i wizji

Misja nakreśla ogólny kierunek działań władz gminy, jest uzasadnieniem przyjęcia określonych celów strategicznych. Wizja stanowi natomiast opis pożądanego stanu gminy w perspektywie długookresowej.

Sformułowanie celów i kierunków działań

Cele i kierunki stanowią najważniejszą część dokumentu. Zgodnie z metodologią w zakresie planowania strategicznego i przepisami ustawy o samorządzie gminnym, wyodrębniono trzy obszary planowania: w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Do każdej sfery zdefiniowano cele i kierunki działań, stanowiące odpowiedź na wcześniej zidentyfikowane problemy. Ponadto odnoszą się bezpośrednio do wypracowanej misji i wizji gminy.

Opracowanie modelu funkcjonalno-przestrzennego oraz rekomendacji w tym zakresie

Model funkcjonalno-przestrzenny stanowi zilustrowanie założeń opracowywanego dokumentu. Za jego pomocą zaprezentowano główne elementy strategii, a jego forma graficzna przyczynia się do łatwiejszego odbioru określonych kierunków rozwoju i wypracowanej wizji.

Opracowanie części wdrożeniowej

Część wdrożeniowa zawiera informacje na temat monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii. Ponadto w tej części określono ramy finansowe, w tym potencjalne źródła finansowania.

Konsultacje i opiniowanie projektu strategii

Zgodnie z przepisami, strategia musi przejść konsultacje w wymiarze horyzontalnym i wertykalnym. Podmiotami uprawnionymi do zaopiniowania strategii są sąsiednie gminy i ich związki, lokalni partnerzy społeczno-gospodarczy, Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Krakowie, Zarząd Województwa Małopolskiego, a także mieszkańcy, którzy wyrażą chęć zgłoszenia swoich uwag do projektu strategii.

Przeprowadzenie procedury środowiskowej

Jest to ostatni etap prac nad strategią. Zapisy strategii były weryfikowane przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Krakowie. Pozwoliło to ocenić, czy zaproponowane przedsięwzięcia uwzględniają kwestie związane ze środowiskiem w wystarczającym stopniu i czy możliwe jest odstępianie od przeprowadzenia prognozy oddziaływania na środowisko, czy jednak konieczne jest opracowanie takiej prognozy.

2. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi

Zgodnie z przepisami niniejsza strategia jest spójna z obowiązującymi dokumentami wyższego szczebla. Poniżej wskazano komplementarność dotyczącą wybranych strategii, planów i programów, w szczególności skupiono się na najistotniejszym dokumencie strategicznym na poziomie regionalnym czyli strategii wojewódzkiej.

Założenia Strategii Rozwoju Gminy Oświęcim na lata 2024-2030 są spójne z następującymi dokumentami:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027,
- Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego,
- Strategia Rozwoju Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021-2030,
- Strategia IIT Aglomeracji Oświęcimskiej na lata 2021-2027¹,
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Oświęcim,
- Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Oświęcim na lata 2016-2023.

Istotne znaczenie w tworzeniu i opracowywaniu założeń niniejszej strategii miały zapisy przedstawione w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”. Cel główny sformułowany we wspomnianej strategii brzmi: *Małopolska regionem zrównoważonego rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i terytorialnym*. W założeniach planistycznych wyodrębniono pięć obszarów tematycznych:

- Małopolskie – działania z tego obszaru dotyczą przede wszystkim podniesienia jakości życia mieszkańców województwa,
- Gospodarka – dotyczy umacniania pozycji Małopolski jako regionu innowacyjnego i konkurencyjnego, a także wspierania zrównoważonego rozwoju gospodarczego,
- Klimat i Środowisko – działania z tego obszaru koncentrują się na ochronie przyrody oraz racjonalnym wykorzystywaniu zasobów naturalnych,
- Zarządzanie strategiczne rozwojem – dotyczy wsparcia w budowaniu zdolności potencjalnych partnerów oraz samorządu do udziału w polityce rozwoju oraz poprawie zdolności adaptacyjnych systemu zarządzania strategicznego rozwojem województwa w stosunku do zmieniających się potrzeb, działania wspierające efektywną realizację polityk rozwoju samorządu województwa opisanych w pozostałych obszarach oraz pozyskiwanie środków do realizacji opisanych celów,
- Rozwój zrównoważony terytorialnie – zawiera opis Obszarów Strategicznej Interwencji.

¹ Dokument w opracowaniu (stan na listopad 2023 r.)

W poniższej tabeli przedstawiono cele szczegółowe dla wcześniej wyodrębnionych obszarów tematycznych oraz zdefiniowane główne kierunki działań, określone w strategii województwa małopolskiego.

Tabela 1 Cele i kierunki rozwoju zawarte w strategii województwa małopolskiego

Obszar	Cel szczegółowy	Kierunki rozwoju
Małopolskie	Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Małopolskie rodziny 2. Opieka zdrowotna 3. Bezpieczeństwo 4. Sport i rekreacja 5. Kultura i dziedzictwo 6. Edukacja 7. Rynek pracy
Gospodarka	Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka	<ol style="list-style-type: none"> 1. Innowacyjność 2. Konkurencyjność i przedsiębiorczość 3. Turystyka 4. Transport 5. Cyfrowa Małopolska 6. Gospodarka o obiegu zamkniętym
Klimat i Środowisko	Wysoka jakość środowiska i dążenie do neutralności klimatycznej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczanie zmian klimatycznych 2. Gospodarowanie wodą 3. Bioróżnorodność i krajobraz 4. Edukacja ekologiczna
Zarządzanie strategiczne rozwojem	System zarządzania strategicznego rozwojem dostosowany do wyzwań dekady 2020–2030	<ol style="list-style-type: none"> 1. System zarządzania strategicznego rozwojem 2. Współpraca i partnerstwo 3. Promocja Małopolski
Rozwój zrównoważony terytorialnie	Zrównoważony terytorialnie Zrównoważony i trwały rozwój oparty na endogenicznych potencjałach	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ład przestrzenny 2. Wsparcie miast 3. Rozwój obszarów wiejskich 4. Spójność wewnątrzregionalna i dostępność

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”.

Warto podkreślić, że gmina Oświęcim jest zaliczana do regionu Małopolski Zachodniej. Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 wskazują, że obszar ten jest silnie uzależniony od starych gałęzi przemysłu oraz silnie powiązany funkcjonalnie z Górnśląskim Zagłębiem Węglowym. Działania prowadzone w województwie śląskim będą miały istotny wpływ na funkcjonowanie Małopolski Zachodniej. Skutki transformacji energetycznej w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu będą szczególnie odczuwalne na tym obszarze. Z tego względu gmina Oświęcim będzie mogła ubiegać się

o dofinansowanie na rozwój gospodarczo-środowiskowy z Funduszy Europejskich dla Małopolski 2021-2027 z priorytetu 8. Fundusze europejskie dla sprawiedliwej transformacji Małopolski Zachodniej.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, strategia gminy powinna uwzględniać następujące dokumenty z zakresu gospodarowania wodami: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, Plan zarządzania ryzykiem powodziowym na obszarze dorzecza Wisły i Plan przeciwdziałania skutkom suszy. Niniejsza strategia jest spójna z założeniami przywołanych dokumentów. Szczegółowe informacje dotyczące dokumentów z zakresu gospodarowania wodami oraz mapy ryzyka i zagrożenia powodziowego, zawarto w załączniku nr 2.

3. OSI w strategii rozwoju województwa

Mając na uwadze zapisy ustawy o samorządzie gminnym, prezentowany dokument musi odnosić się do obszarów strategicznej interwencji (OSI), określonych w strategii wojewódzkiej. OSI są obszarami, na których odnotowano koncentrację zjawisk społecznych, gospodarczych lub środowiskowych. Zjawiska te mogą mieć charakter rozwojowy, będąc szczególnym atutem obszaru lub świadczyć o wstępowaniu poważnych barier. Na poziomie krajowym wskazano następujące OSI:

- Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze.
- Obszary zagrożone trwałą marginalizacją.

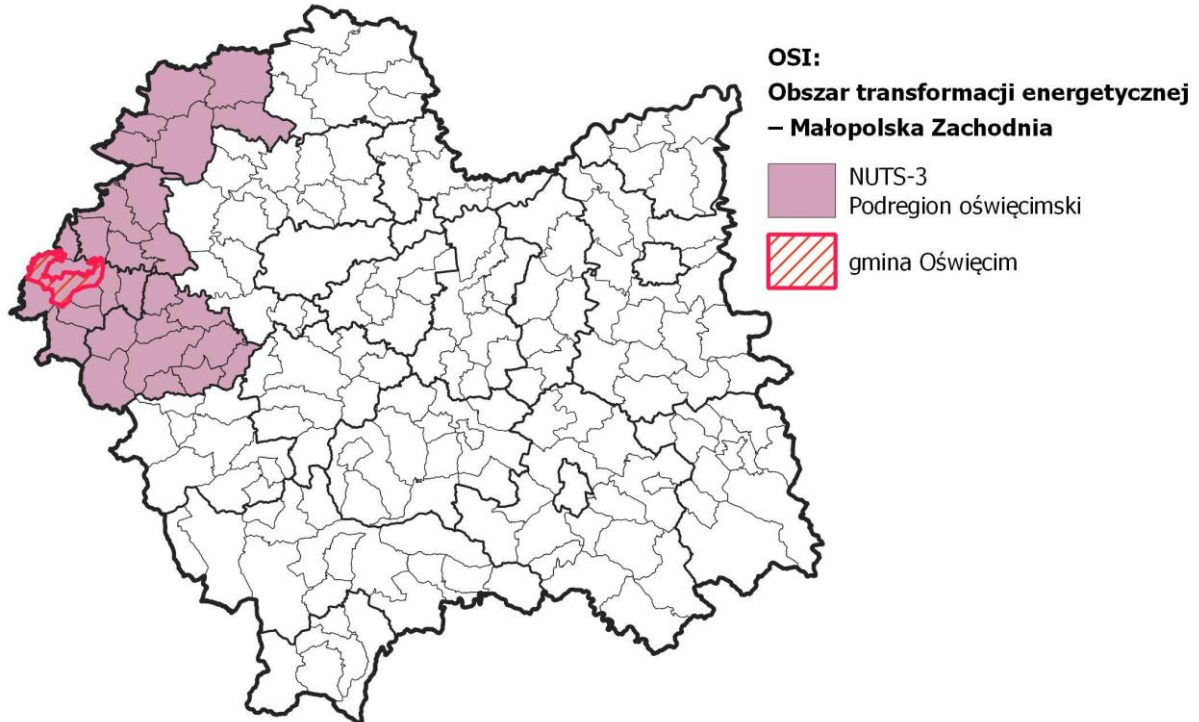
Gmina Oświęcim nie wpisuje się w żadne z OSI krajowych.

Na poziomie regionalnym wyróżniono:

- Miejskie obszary funkcjonalne (MOF) – Krakowa, Tarnowa, Nowego Sącza, Gorlic, Podhala, Chrzanowa.
- Obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia.
- Gminy zmarginalizowane.
- Miejscowości uzdrowiskowe.
- Obszary prawnie chronione.

Gmina Oświęcim wpisuje się w dwa OSI regionalne. Jak już wspomniano, gmina należy do regionu Małopolski Zachodniej, silnie uzależnionej gospodarczo od węgla i przemysłu ciężkiego. Z tego względu gmina wpisuje się w **OSI Obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia**. Podregion oświęcimski posiada specyficzne cechy i jest jedną najbardziej zurbanizowanych części województwa, przez co stanowi jego istotną część. Transformacja energetyczna będzie wymagać podjęcia dodatkowych wysiłków na rzecz wsparcia gmin należących do Małopolski Zachodniej.

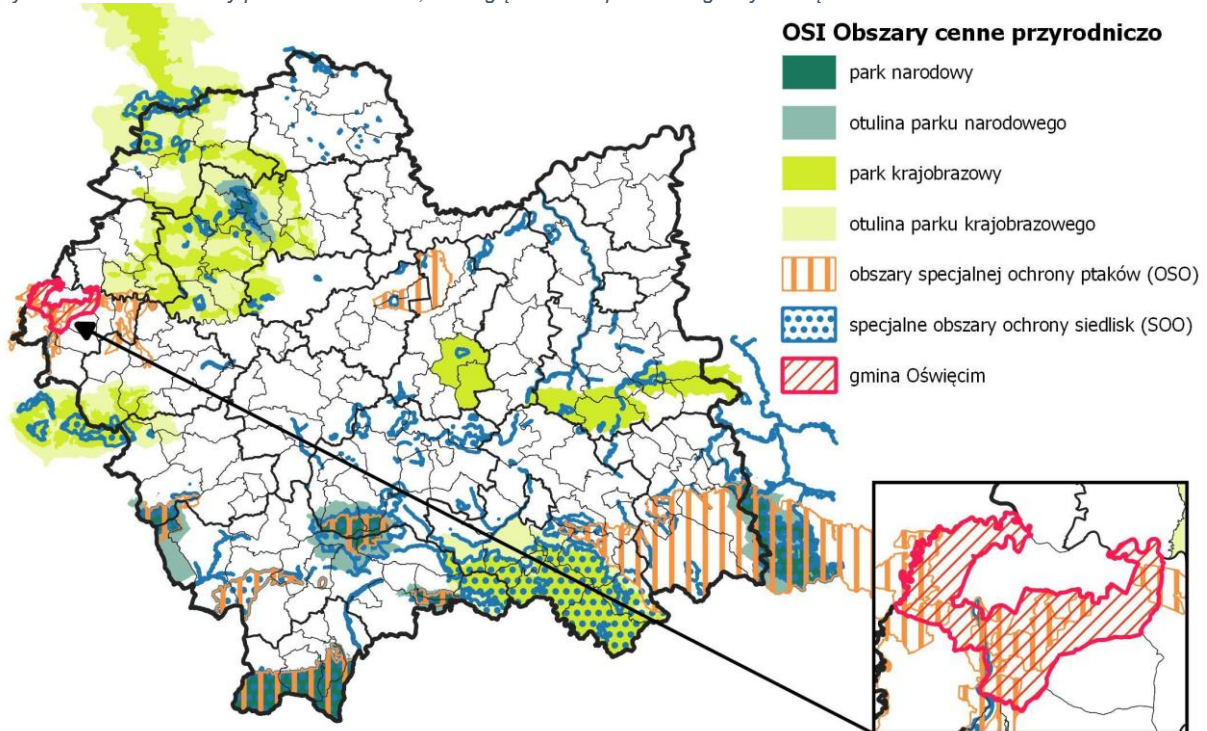
Rysunek 1 OSI - Obszar transformacji energetycznej - Małopolska Zachodnia, z uwzględnieniem położenia gminy Oświęcim

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”.

Ponadto gmina Oświęcim wpisuje się w **OSI Obszary prawnie chronione**, ponieważ na jej terenie znajdują się obszary Natura 2000 - obszary specjalnej ochrony ptaków.

Rysunek 2 OSI - Obszary prawnie chronione, z uwzględnieniem położenia gminy Oświęcim

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”.

4. Wnioski z diagnozy, w tym z badań społecznych

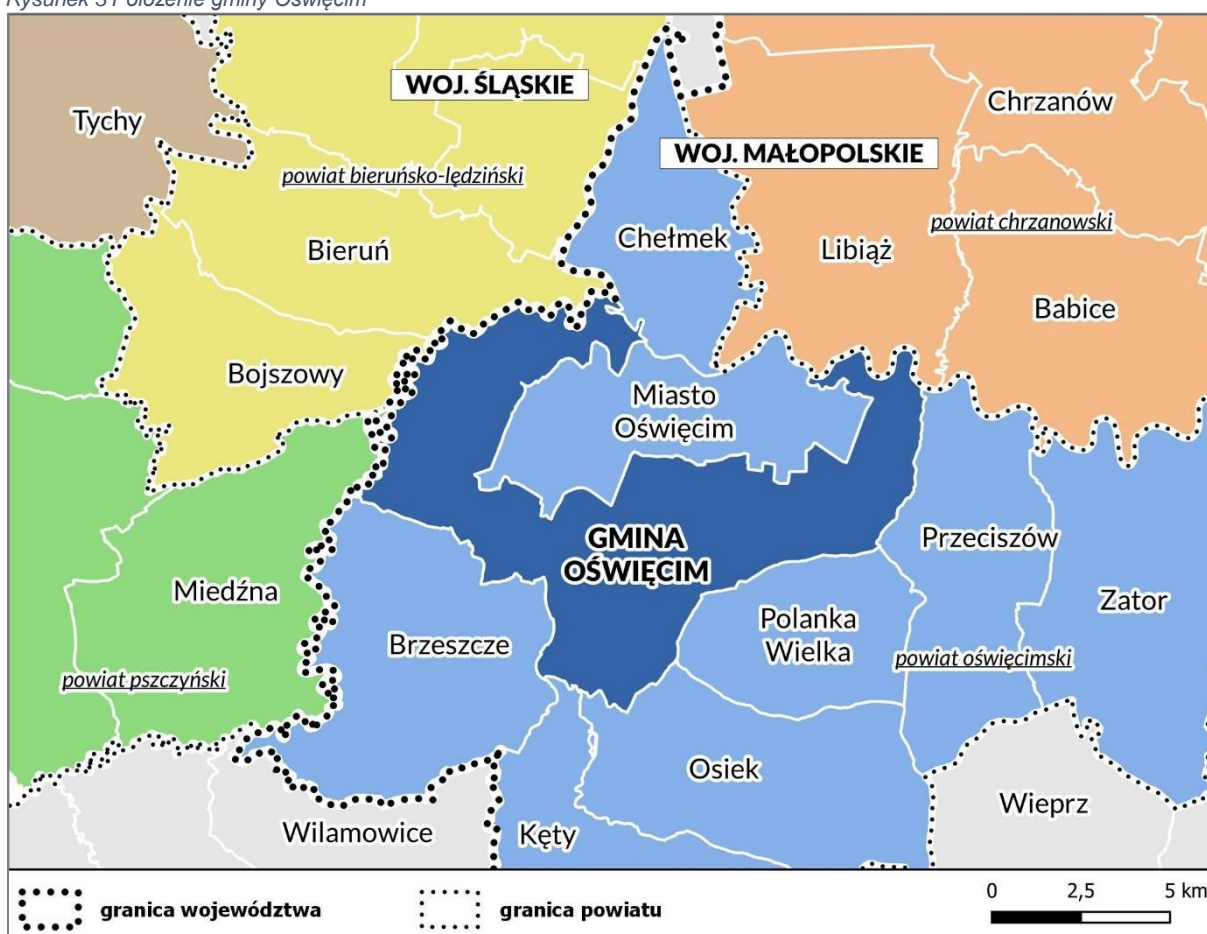
Ogólna charakterystyka gminy

Gmina Oświęcim położona jest w południowej części kraju, w województwie małopolskim, w powiecie oświęcimskim. Graniczy z wieloma jednostkami terytorialnymi:

- od północy z miastem Oświęcim i gminą Chełmek należącą do powiatu oświęcimskiego oraz gminą Libiąż należącą do powiatu chrzanowskiego,
- od południa z gminami Brzeszcze, Kęty, i Osiek należącymi do powiatu oświęcimskiego,
- od zachodu z gminą Bieruń i Bojszowy należącymi do powiatu bieruńsko-łędzińskiego oraz z gminą Miedźna należącą do powiatu pszczyńskiego (województwo śląskie),
- od wschodu z gminą Polanka Wielka i Przeciszów należącymi do powiatu oświęcimskiego.

Rysunek 3 Położenie gminy Oświęcim

Źródło: opracowanie własne.

Gmina otacza od strony zachodniej, południowej oraz wschodniej przemysłowe miasto Oświęcim. Takie położenie i „obwarzankowy” kształt gminy Oświęcim, wpływa na powiązania przestrzenno-funkcjonalne. Powoduje również, że w gminie nie wykształcił się centralny ośrodek gminny, będący centrum życia społecznego, centrum usługowym i administracyjnym (urząd gminy Oświęcim zlokalizowany jest na terenie miasta). Wpływa to również na to, że między sołectwami i miejscowościami nie wytworzyły się silne powiązania ani więzi społeczne.

Gmina Oświęcim zajmuje obszar 75 km² i dzieli się na 13 sołectw: Babice, Broszkowice, Brzezinka, Dwory Drugie, Grojec (w skład sołectwa wchodzi również miejscowość Łazy), Harmężę, Pławy, Poręba Wielka, Rajsko, Stawy Grojeckie (stanowiące część miejscowości Grojec), Stawy Monowskie, Włosienica, Zaborze. Poniżej przedstawiono krótką charakterystykę sołectw gminy Oświęcim.

Według danych GUS, w 2022 r. teren gminy zamieszkiwało 18 931 mieszkańców. Gmina Oświęcim jest silnie powiązana funkcjonalnie z miastem Oświęcim, w którym zlokalizowana jest siedziba władz gminy. Wielu mieszkańców gminy Oświęcim dojeżdża do pracy w mieście Oświęcim i korzysta z usług i infrastruktury oferowanej przez miasto. Ze względu na m.in. suburbanizację Oświęcimia, na terenie gminy od lat notowane jest dodatnie saldo migracji.

Gmina cechuje się korzystnym położeniem na styku województwa małopolskiego i śląskiego, w pobliżu głównych ośrodków miejskich – Krakowa (ok. 60 km odległości), Katowic (ok. 35 km) i Bielska-Białej (ok. 35 km). Przez gminę przebiegają ważne szlaki komunikacyjne, takie jak droga krajowa nr 44 łącząca Gliwice i Kraków, droga wojewódzka nr 948 łącząca Żywiec z Oświęcimiem oraz nr 933 relacji Chrzanów-Rzuchów. W stosunkowo niewielkiej odległości (ok. 20 km) znajduje się najbliższy wjazd na autostradę A4 (węzeł Chrzanów). Ponadto przez teren gminy biegną trzy linie kolejowe: nr 93 (relacji Trzebinia-Zebrzydowice), nr 94 (relacji Kraków-Oświęcim) oraz nr 138 (relacji Oświęcim-Katowice).

Na terenie gminy znajdują się obszary cenne przyrodniczo takie jak. rezerwat przyrody „Żaki”, obszary NATURA 2000 obszary specjalnej ochrony ptaków (Stawy w Brzeszczach, Dolina Dolnej Soły, Dolina Dolnej Skawy) i specjalnej ochrony siedlisk (Dolna Soła) i pomniki przyrody. Lesistość gminy jest niska, grunty leśne zajmują około 5% powierzchni. Ze względu na obecność rzeki Wisły, część terenów gminy jest zagrożona powodzią.

Babice, Broszkowice, Brzezinka, Pławy i Harmężę – to sołectwa położone w północno-zachodniej części gminy, przez które przepływa rzeka Wisła. Tereny tych sołectw graniczą z województwem śląskim, a przez Pławy planowany jest przebieg obwodnicy Miasta Oświęcim, która połączy miasto z budowaną drogą ekspresową S1. Na terenie wymienionych sołectw znajduje się zabytkowy XIX-wieczny dwór w Harmężach oraz Klasztor Franciszkanów i Centrum św. Maksymiliana, ponadto w Brzezince znajduje się Miejsce Pamięci i Muzeum Auschwitz Birkenau.

Zdjęcie 1 Klasztor Franciszkanów w Harmężach

Rajsko, Grojec, Stawy Grojeckie, Zaborze – to sołectwa zlokalizowane w południowej części gminy, w której występuje najwięcej obszarów zalesionych oraz liczne stawy rybne. Ponadto sołectwo Grojec graniczy ze stawami należącymi do sąsiedniej Gminy Osiek. Wśród zabytków znajdujących się w analizowanym obszarze wymienić należy drewniany kościół pod wezwaniem Św. Wawrzyńca w Grojcu pochodzący z XVII w. oraz neogotycki, murowany pałac w Grojcu.

Zdjęcie 2 Kościół św. Wawrzyńca w Grojcu

Zdjęcie 3 Pałac w Grojcu

Poręba Wielka, Włosienica, Stawy Monowskie i Dwory Drugie – to sołectwa położone we wschodniej części gminy. Na obszarze wymienionych sołectw także funkcjonują stawy rybne. W Dworach Drugich znajduje się śluza wodna na Wiśle, należąca do Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej. Wśród zabytków obszaru wymienić należy zabytkowy, drewniany kościół św. Bartłomieja pochodzący z XV w. w Porębie Wielkiej, XIX-wieczny kościół św. Michała Archanioła we Włosienicy oraz pałac Bobrowskich w Porębie Wielkiej.

Zdjęcie 4 Kościół św. Bartłomieja w Porębie Wielkiej

Wnioski z diagnozy

Liczba ludności gminy Oświęcim stopniowo rośnie – w latach 2013-2022 zwiększyła się o 5,9%, do poziomu 18 931 osób. Zarówno według prognozy demograficznej GUS (nieuwzględniającej pandemii COVID-19), jak i prognozy własnej – do 2030 r. liczba mieszkańców gminy zwiększy się. Negatywny wpływ na sytuację demograficzną gminy ma ujemny przyrost naturalny – oznacza to, że liczba zgonów w gminie przewyższa liczbę urodzeń. Z drugiej strony należy zwrócić uwagę na dodatnie i rosnące saldo migracji, wskazujące na atrakcyjność osiedleńczą gminy. Może to być również dowodem postępującej suburbanizacji, która polega na przenoszeniu się mieszkańców miasta na tereny podmiejskie oraz na wieś. Procesowi temu sprzyja bliskość położenia miasta Oświęcim do większości sołectw omawianej gminy, które zlokalizowane są wokół niego. Natomiast suma wartości przyrostu naturalnego z saldem migracji daje dodatnią wartość przyrostu rzeczywistego, który opisuje całkowitą zmianę liczby ludności na danym obszarze.

Zauważalnym problemem gminy jest spadek udziału mieszkańców w wieku produkcyjnym w populacji gminy. Pod względem struktury wiekowej ludności, w gminie widoczne są procesy starzenia się społeczności. Wskazuje na to rosnący odsetek osób w wieku 65 lat i więcej, który wyniósł 17,6% w 2022 r., o 1,9 pp. więcej niż w 2018 r.

Poziom nauczania w szkołach podstawowych w gminie jest zbliżony do tego w powiecie oświęcimskim i województwie małopolskim, o czym świadczą m.in. porównywalne wyniki egzaminów ósmoklasisty.

Korzystny jest fakt, że liczba rodzin wymagających pomocy społecznej uległa zmniejszeniu w ostatnich latach – o ponad 39% w 2021 r. względem 2017 r. Zmalała również liczba rodzin pobierających świadczenia z powodu ciężkiej i długotrwałej choroby – o 28,6% w analizowanym okresie. Problemem gminy stały się natomiast wzrastające o 103% koszty usług opiekuńczych i specjalistycznych, na które zapotrzebowanie wzrosło czterokrotnie. Ma to związek z postępującym zjawiskiem starzenia się społeczeństwa – zwiększający się odsetek seniorów w społeczeństwie implikuje konieczność dostosowania polityki społecznej do ich potrzeb i oczekiwań.

Gmina rozwija się pod względem gospodarczym. W latach 2018-2022 liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON zwiększyła się o 10,9%. W tym samym czasie liczba osób pracujących wzrosła o 7,1%. Nastąpił także wzrost liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą – o 12,0%.

Sytuacja związana z lokalnym rynkiem pracy w gminie polepszyła się. W latach 2018-2022 liczba osób bezrobotnych spadła o 13,2%. Wśród bezrobotnych dominują osoby długotrwale pozostające bez pracy stanowiące 41,0% wszystkich bezrobotnych. Odsetek osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym wyniósł 1,9% w 2022 roku i był mniejszy, niż odsetek w powiecie oświęcimskim i województwie małopolskim.

Sytuacja finansowa gminy w okresie 2020-2021 r. ustabilizowała się, a jej wydatki nie przekraczają dochodów, jak zdarzało się to w latach wcześniejszych. W strukturze dochodów gminy największą część stanowią dochody własne, które jednakże nie przekroczyły połowy tych dochodów 44,6% w 2021 roku. Ich głównym źródłem był podatek od osób fizycznych oraz podatek od nieruchomości.

Prawie wszyscy mieszkańcy gminy korzystają z sieci wodociągowej (99,9% korzystających). Sytuacja korzystających z sieci kanalizacyjnej przedstawia się znacznie gorzej – w 2021 roku korzystało z niej tylko 23,3% mieszkańców. W latach 2016-2021 liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej oraz gazowej zwiększyła się tylko ok 2,6 punktu procentowego. Z powodów rozległości gminy i rozproszenia zabudowy, koszty podłączenia do sieci kanalizacyjnej oraz odprowadzania ścieków są zbyt wysokie dla wielu mieszkańców, którzy decydują się na przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Wnioski z badań ankietowych

Większość respondentów biorących udział w badaniu ocenia gminę jako dobre miejsce do zamieszkania. Tylko 6,4% było odmiennego zdania, a 8% stanowiły osoby niezdecydowane, które zaznaczyły odpowiedź typu „trudno powiedzieć”. Plany migracyjne ankietowanych są odbiciem ich opinii na temat gminy – większość planuje pozostać na terenie gminy.

Z przeprowadzonych badań wynika, że w gminie Oświęcim potrzebne są zajęcia społeczne, aktywizujące lokalną społeczność do działań obywatelskich. Respondenci wskazywali na problem wandalizmu i zaśmiecania na terenie gminy – warto to przemyśleć i przeprowadzić kampanię edukacyjną na ten temat.

Najwięcej negatywnych ocen odnosiło się do kwestii związanych z opieką zdrowotną, a mianowicie **dostępem do lekarzy specjalistów**, a także opieką nad dziećmi, czyli brakiem **dostępu do żłobków**. Warto podkreślić, że zapotrzebowanie na usługi zdrowotne będzie wzrastać ze względu na starzenie się społeczności lokalnej. Natomiast budowa nowych żłobków jest potrzebna rodzicom małych dzieci – szczególnie tym, którzy pracują i potrzebują zorganizowanej opieki nad dzieckiem,.

Mieszkańcy pozytywnie oceniają przede wszystkim **dostępność przyrody** w otoczeniu, a także stan środowiska naturalnego. Odpowiedzi te pokrywają się z najczęściej wskazywaną mocną stroną gminy, a mianowicie jej krajobrazem, przyrodą, terenami zielonymi i położeniem geograficznym. Wpływ na pozytywną ocenę dostępności przyrody mają urokliwe starorzecza, bogactwo zbiorowisk roślinnych związanych z terenami wodnymi, jak również bogata fauna związana z dużą ilością zbiorników wodnych.

Zdaniem ankietowanych, w następnych latach gmina Oświęcim powinna zadbać o atrakcyjniejszą ofertę spędzania czasu wolnego, a ponadto o poprawienie bezpieczeństwa na swoim terenie. Mieszkańcy są także niezadowoleni z obecnego stanu sieci dróg (w tym rowerowych i pieszych), dlatego wśród przedsięwzięć gminy powinna znaleźć się poprawa oraz rozwój tej infrastruktury. Gmina Oświęcim może również skupić swoje przyszłe działania na rozbudowie sieci kanalizacji czy rozwinięciu sieci pozostałych mediów (takich jak internet czy gaz), na co również wskazują odpowiedzi badanych.

5. Analiza SWOT

W celu identyfikacji potrzeb i potencjalnych kierunków rozwoju gminy Oświęcim przeprowadzono analizę SWOT, określającą wewnętrzne i zewnętrzne czynniki wpływające na rozwój lokalny. W ramach analizy wyodrębniono:

S	Strengths – mocne strony (pozytywne uwarunkowania wewnętrzne), stanowiące potencjał rozwojowy	W	Weaknesses – słabe strony (negatywne uwarunkowania wewnętrzne), ograniczające rozwój gminy
O	Opportunities – szanse, pozytywne czynniki zewnętrzne sprzyjające rozwojowi gminy	T	Threats – zagrożenia (negatywne czynniki zewnętrzne) postrzegane jako bariery dla rozwoju

S	Atrakcyjna lokalizacja – bliskość miasta Oświęcim, będącego centrum gospodarczym regionu, położenie pomiędzy dużymi ośrodkami miejskimi (Katowice, Kraków, Bielsko-Biała).
	Dobra dostępność komunikacyjna – wynikająca z przebiegu głównych tras komunikacyjnych, w tym bliskiej odległości do autostrady A4.
	Stabilna sytuacja demograficzna – wzrost liczby mieszkańców gminy o blisko 6% w latach 2013-2022, utrzymujące się dodatnie saldo migracji.
	Spadek poziomu bezrobocia – liczba osób bezrobotnych zmalała o 13,2% w okresie 2018-2022.
	Bogactwo środowiska przyrodniczego, wysoki poziom bioróżnorodności – obszary chronione (np. Natura 2000), dobra dostępność do terenów zieleni, rozwinięta sieć hydrograficzna (stawy stanowiące walory krajobrazowe i gospodarcze).
	Walory i atrakcje kulturowe (w tym historyczne) – muzea, skanseny (skansen pszczelarski), stanowiska archeologiczne, zabytki architektury i budownictwa, obiekty historyczno-wojskowe, miejsca i muzea martyrologii (wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO Muzeum Auschwitz-Birkenau), zabytki działalności gospodarczej i techniki, honorowi obywatele gminy (np. Igor Mitoraj).
	Potencjał do rozwoju turystyki i rekreacji z uwagi na posiadane zasoby przyrodnicze i kulturowe.
	Potencjał do rozwijania kapitału społecznego – działalność organizacji pozarządowych, instytucji kulturalnych (OKSiR i Biblioteka Publiczna Gminy Oświęcim), napływ mieszkańców w wieku produkcyjnym.

W

Brak centrum gminy – wynikające m.in. z uwarunkowań przestrzennych, rozproszenia gminy i jej „obwarzankowego” charakteru.

Niedostateczna dostępność do miejsc opieki dla dzieci do lat 3 – brak gminnego, publicznego żłobka.

Brak poczucia tożsamości gminnej i wspólnoty – zintegrowanie mieszkańców tylko na poziomie sołectw, a nie całej gminy.

Infrastruktura przeznaczona pod działalność społeczną (remizy OSP, domy ludowe, świetlice), która nie jest w pełni wykorzystywana.

Niski odsetek powierzchni gminy objęty MPZP – czego skutkiem jest m.in. rozpraszanie zabudowy mieszkalnej.

Niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna – z której korzysta tylko 23,8% mieszkańców gminy.

Zły stan infrastruktury drogowej – konieczność modernizacji nawierzchni, poprawy bezpieczeństwa poboczy.

Niezadowalająca oferta transportu zbiorowego – utrudniony dojazd z sołectwa do sołectwa (konieczność przesiadek, niewystarczająca częstotliwość kursów).

Brak ścieżek rowerowych – na terenie gminy brakuje sieci ścieżek łączących poszczególne sołectwa.

Trudności w integracji nowych mieszkańców ze społecznością lokalną.

Zła jakość powietrza – wynikająca głównie z emisji pochodzącej z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych oraz emisji liniowej z transportu, ale również lokalizacji na terenie oraz w sąsiedztwie gminy zakładów mogących wpływać negatywnie na jakość powietrza atmosferycznego (Nicromet, Synthos Dwory 7 Sp. z o.o. Sp. j. w Oświęcimiu czy zakłady zlokalizowane w Rajsku i Brzezince).

O

Możliwość uzyskania wsparcia w postaci Funduszy Europejskich dla Małopolski, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji czy Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

Konsekwentne wdrażanie Oświęcimskiego Strategicznego Programu Rządowego

Współpraca w ramach Aglomeracji Oświęcimskiej, wspólny rozwój m.in. transportu publicznego

Rozwój i promocja obszaru dzięki przynależności do Lokalnej Grupy Działania Dolina Soły

Wykorzystanie potencjału turystycznego gminy do rozwoju turystyki aktywnej (ścieżki rowerowe, potencjał rzeki Soły)

T

Niestabilna sytuacja geopolityczna na świecie wynikająca m.in. z wojny w Ukrainie.

Niekontrolowana suburbanizacja miasta Oświęcim, mogąca prowadzić do chaosu przestrzennego i presji urbanizacyjnej na tereny rolnicze i cenne przyrodniczo.

Konkurencyjność miasta Oświęcim m.in. w zakresie oferty kulturalnej.

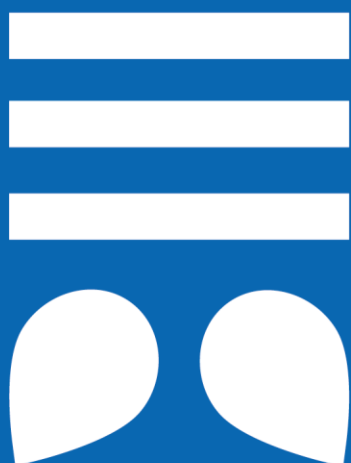
Rosnące koszty utrzymania i rozbudowy infrastruktury technicznej, będące wynikiem rozpraszania zabudowy mieszkalnej.

Starzenie się społeczności lokalnej, wynikające z ogólnokrajowych trendów demograficznych.

Ryzyko wystąpienia niebezpiecznych zjawisk pogodowych wynikających ze zmian klimatycznych (zagrożenie powodzią, suszą).

Niekorzystne zmiany prawne skutkujące np. nadmiernym obciążeniem finansowym samorządów

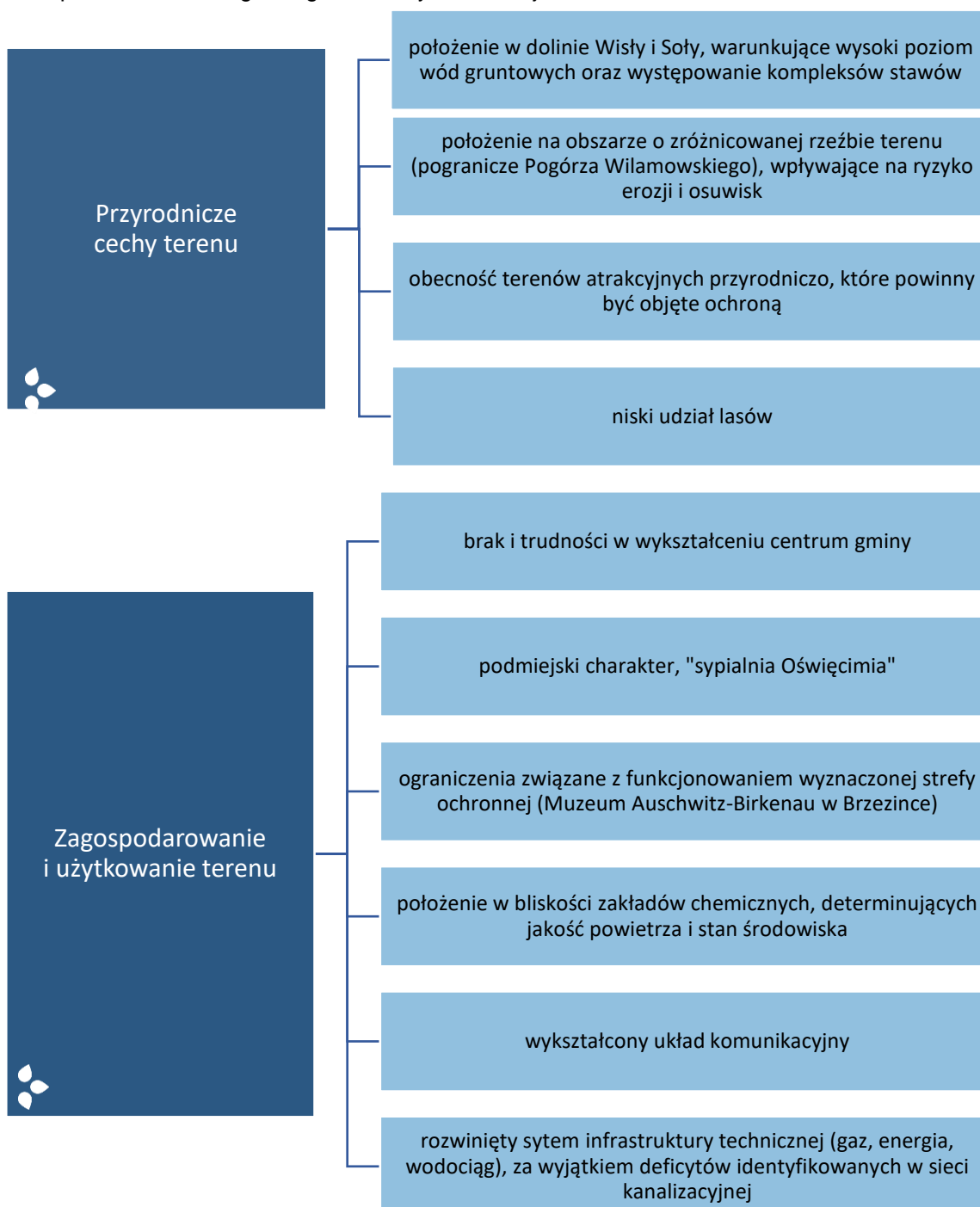
Założenia planistyczne

II Założenia planistyczne

6. Wizja i misja rozwoju gminy Oświęcim

Wizja i misja, mimo iż zgodnie z obowiązującymi przepisami nie są obowiązkowymi elementami strategii rozwoju gminy, pozwalają na zidentyfikowanie ogólnego kierunku rozwoju, rozumianego również jako cel nadrzędny (misja) oraz efektu, do osiągnięcia którego dąży gmina (wizja) i który możliwy będzie do zrealizowania dzięki wdrażaniu zaplanowanych celów strategicznych i kierunków działania. Poniżej zaprezentowano listę czynników wpływających i warunkujących strukturę przestrzenną gminy Oświęcim, które powinny zostać wzięte pod uwagę w procesie planowania strategicznego i budowy interwencji.

Misja skupiona jest na trzech wymiarach planowania przestrzennego – społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Wyzwaniem w perspektywie 2030 roku w gminie Oświęcim będzie harmonijny, zrównoważony rozwój, uwzględniający zarówno potrzeby i oczekiwania mieszkańców, jak i dynamicznie zmieniające się uwarunkowania gospodarcze.

Atutem gminy jest bliskość miasta Oświęcim, które zaspokaja potrzeby mieszkańców - dla wielu z nich jest miejscem pracy, edukacji czy spędzania czasu wolnego. Jednakże istotne jest zapewnienie atrakcyjnych warunków do życia w gminie, poszerzenie katalogu usług i oferty (o elementy, których brakuje w mieście) oraz stworzenie miejsc służących rekreacji i wypoczynkowi oraz spędzaniu czasu wolnego, jednocześnie przyczyniających się do zwiększenia integracji społecznej, a tym samym budowy silnego kapitału społecznego. Za utworzeniem i zagospodarowaniem przestrzeni publicznych na miejsca rekreacji, przeznaczone zarówno dla mieszkańców, jak i turystów, przemawiają posiadane zasoby krajobrazowe i bogactwo środowiska przyrodniczego. Wśród widocznych potencjałów można wskazać przebieg rzeki Wisły i Soły, malownicze starorzecza, obszary chronione (Natura 2000 - np. Stawy w Brzeszczach, Dolina Dolnej Soły czy zespół przyrodniczo-krajobrazowy Dolina rzeki Soły). Bogactwo terenów atrakcyjnych przyrodniczo stanowi potencjał do wykorzystania, ale również warunkuje konieczność zadbania o te tereny i ochrony bioróżnorodności. Dbalność o stan środowiska, w szczególności powietrza atmosferycznego (którego jakość na terenie gminy jest niezadowalająca), rozwijanie zielono-niebieskiej infrastruktury, zwiększenie wykorzystania OZE oraz adaptacja do zmian klimatu są działaniami priorytetowymi identyfikowanymi w wymiarze przestrzennym. W przypadku OZE, województwo małopolskie, w tym gminę Oświęcim charakteryzuje potencjał w zakresie energetyki słonecznej², co stwarza możliwość budowy instalacji fotowoltaicznych, a także farmy fotowoltaicznej. Wymiar ten oprócz kwestii środowiskowych, dotyczy także rozwijania infrastruktury technicznej. W przypadku gminy Oświęcim za priorytetowe uznaje się prowadzenie działań mających na celu rozwój sieci kanalizacji sanitarnej, co podniesienie komfort i jakość życia mieszkańców. Postępująca suburbanizacja stolicy powiatu oświęcimskiego warunkuje rozwój gminy, a napływ nowych mieszkańców powoduje konieczność rozbudowy infrastruktury m.in. drogowej. Niezbędnym elementem jest także rozwój systemu transportu publicznego, który pozwoli na poprawę skomunikowania wewnątrz gminy, a przy wdrażaniu rozwiązań z zakresu gospodarki niskoemisyjnej, pozytywnie wpłynie na stan i jakość powietrza. Zadania związane z rozbudową infrastruktury są kosztochłonne, jednakże są one niezbędne do zrównoważonego rozwoju gminy. Efektywne planowanie przestrzenne i skoordynowane działania pozwolą na uniknięcie chaosu przestrzennego, który może być efektem niekontrolowanej suburbanizacji miasta Oświęcim.

Transformacja energetyczna dotycząca gminę Oświęcim wpływa znacząco na rozwój społeczno-gospodarczy. Zgodnie z Obwieszczeniem Ministra Gospodarki z dnia 22 stycznia 2008 r. w sprawie wykazu gmin górniczych, gmina Oświęcim³ zaliczana jest do ich grona. Zgodnie z art. 2. pkt. 4 ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego, za gminę górniczną można uznać gminę, na terenie której jest wykonywana albo była wykonywana po dniu 14 stycznia 1999 r. działalność gospodarcza

² Program ochrony środowiska dla gminy Oświęcim na lata 2021-2025

³ Inne gminy górnicze z województwa małopolskiego to: Babice, Brzeszcze, Chelmek, Libiąż i Trzebinia

objęta koncesją na wydobywanie węgla kamiennego i na rzecz której przedsiębiorstwo górnictwa jest obowiązane lub było obowiązane po tym dniu uiszczać opłatę eksploatacyjną, o której mowa w przepisach prawa geologicznego i górnictwa⁴. Na terenie gminy Oświęcim obecnie znajdują się trzy eksploatowane złoża węgla kamiennego⁵. Specyfika i profil gospodarczy gminy wynika z jej położenia i ma charakter rolniczo-przemysłowy, dlatego wyzwaniem w obliczu transformacji energetycznej będzie wdrażanie nowoczesnych rozwiązań, zwiększenie innowacyjności gospodarki oraz tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości w gminie.

Poniżej zaprezentowano misję rozwoju gminy Oświęcim.

MISJA

Misją gminy Oświęcim jest harmonijny rozwój uwzględniający potrzeby lokalnej społeczności z jednoczesnym poszanowaniem historii i dziedzictwa kulturowego oraz dążenie do neutralności klimatycznej.

W wymiarze społecznym kluczowe jest zadbanie o stworzenie warunków do integracji mieszkańców, zapewnienie dostępu do różnorodnych usług oraz podnoszenie jakości życia w gminie.

W wymiarze gospodarczym planuje się wzmacnianie marki i rozpoznawalności gminy, jak również wzmacnianie poziomu przedsiębiorczości i zapobieganie wystąpieniu negatywnych skutków transformacji energetycznej.

W wymiarze przestrzennym ważna jest rozbudowa infrastruktury technicznej i dbałość o stan środowiska, w odpowiedzi na wyraźną suburbanizację oraz poprawa dostępności gminy.

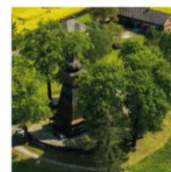

Wizja gminy Oświęcim określa stan docelowy i jest wyrazem oczekiwań interesariuszy dotyczących funkcjonowania i wyglądu gminy w 2030 r., które komunikowane były zarówno w badaniach społecznych, jak i na spotkaniach warsztatowych. Poniżej zaprezentowano wizję gminy Oświęcim, która możliwa będzie do osiągnięcia dzięki realizacji celu nadrzędnego (misji) oraz zidentyfikowanych w dalszej części opracowania celów strategicznych i kierunków działań.

WIZJA GMINY OŚWIĘCIM W 2030 ROKU

Gmina Oświęcim zapewnia wysoką jakość życia, a mieszkańcy tworzący silne społeczeństwo obywatelskie, stanowią istotny zasób i potencjał rozwojowy. Gmina charakteryzuje się szerokim katalogiem usług skierowanych do różnych grup mieszkańców oraz ofertą konkurencyjną w stosunku do okolicznych ośrodków.

Kompleksowo wdrażane działania w wymiarze społeczno-gospodarczym i przestrzennym umożliwiły transformację gminy i przybliżyły ją do osiągnięcia neutralności klimatycznej oraz zapewniły wzrost gospodarczy

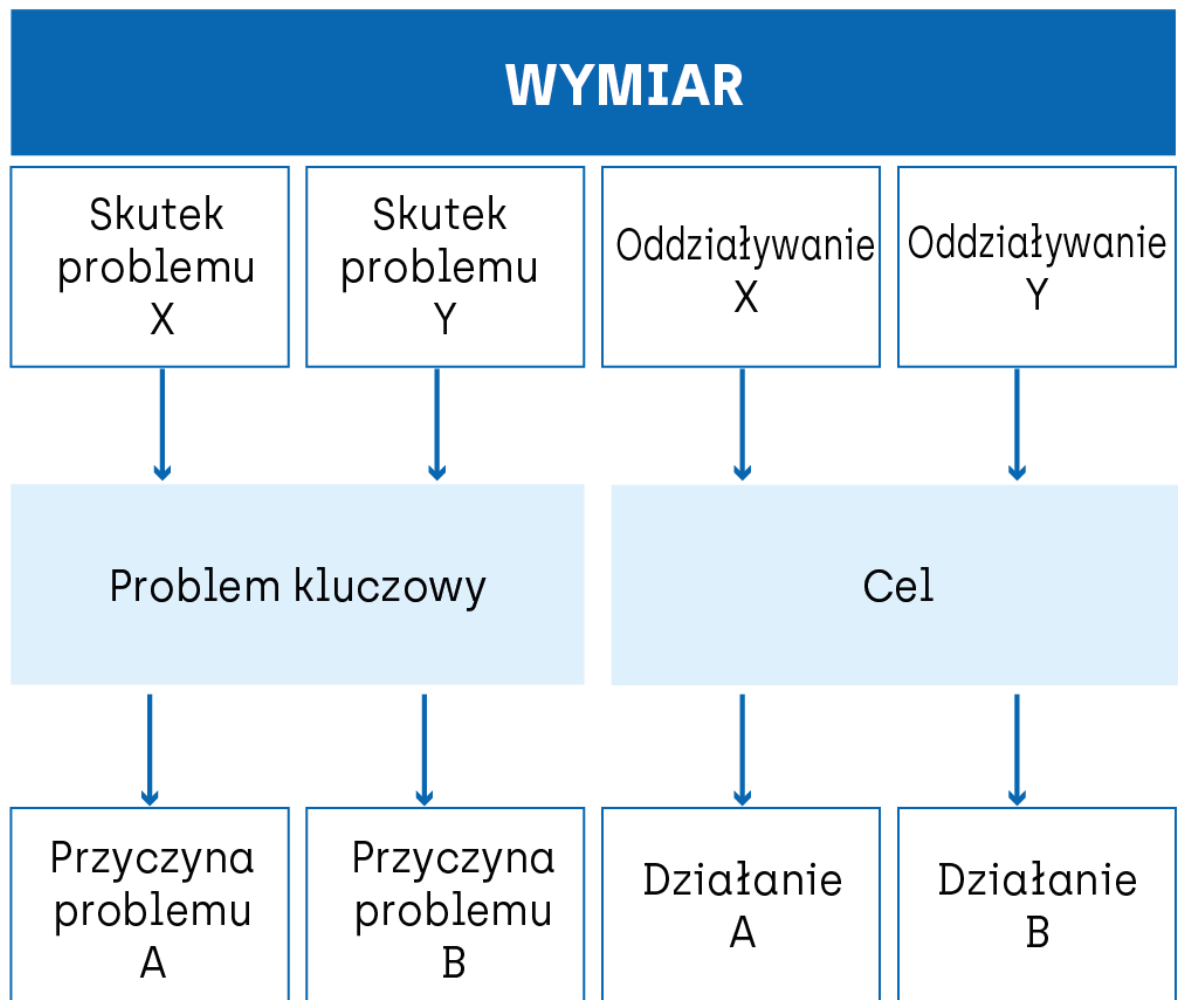

⁴ Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1309)

⁵ <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web/pages/zloza/podtypKopalinyZloza.jsf?conversationContext=3> [dostęp: listopad 2023 r.]

7. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Dla każdego z wymiarów planowania strategicznego przygotowano matrycę logiczną, uwzględniającą problemy, ich przyczyny i skutki, jak również działania mające na celu ich rozwiązanie i poprawę sytuacji w gminie Oświęcim. Zidentyfikowano na tym etapie działania i cele stanowiące element matrycy, tożsame będą z kierunkami działań oraz celami strategicznymi, które stanowią trzon interwencji w przedmiotowej strategii. Każdy z wymiarów został szczegółowo omówiony i nawiązuje do kwestii, które uwzględniono w matrycy logicznej. Matrycę logiczną dla każdego z wymiarów opracowano zgodnie z poniższym schematem.

Wymiar społeczny

Wzrost zapotrzebowania na usługi przeznaczone dla osób ze szczególnymi potrzebami	Niski poziom integracji mieszkańców na poziomie gminy	Możliwość wystąpienia negatywnych skutków społeczno-gospodarczych	Rosnące oczekiwania dotyczące oferty w gminie		Zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego i marginalizacji	Zwiększenie poczucia tożsamości gminnej	Wysoka jakość i dostępność usług	Atrakcyjne warunki do zamieszkania
↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓
Zmieniające się i rosące potrzeby obecnych i nowych mieszkańców oraz niski poziom kapitału społecznego					Zapewnienie wysokiej jakości życia i dostępu do różnorodnych usług wraz z budową silnego społeczeństwa obywatelskiego			
↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓
Starzenie się społeczności lokalnej	Specyficzne położenie (wokół miasta), trudności w wytworzeniu więzi społecznych	Transformacja energetyczna	Napływ nowych mieszkańców		Wsparcie mieszkańców i funkcjonowania systemu pomocy społecznej	Wzmocnienie poziomu kapitału społecznego	Dostosowanie oferty usług do zmieniających się uwarunkowań	Rozwinięta oferta czasu wolnego

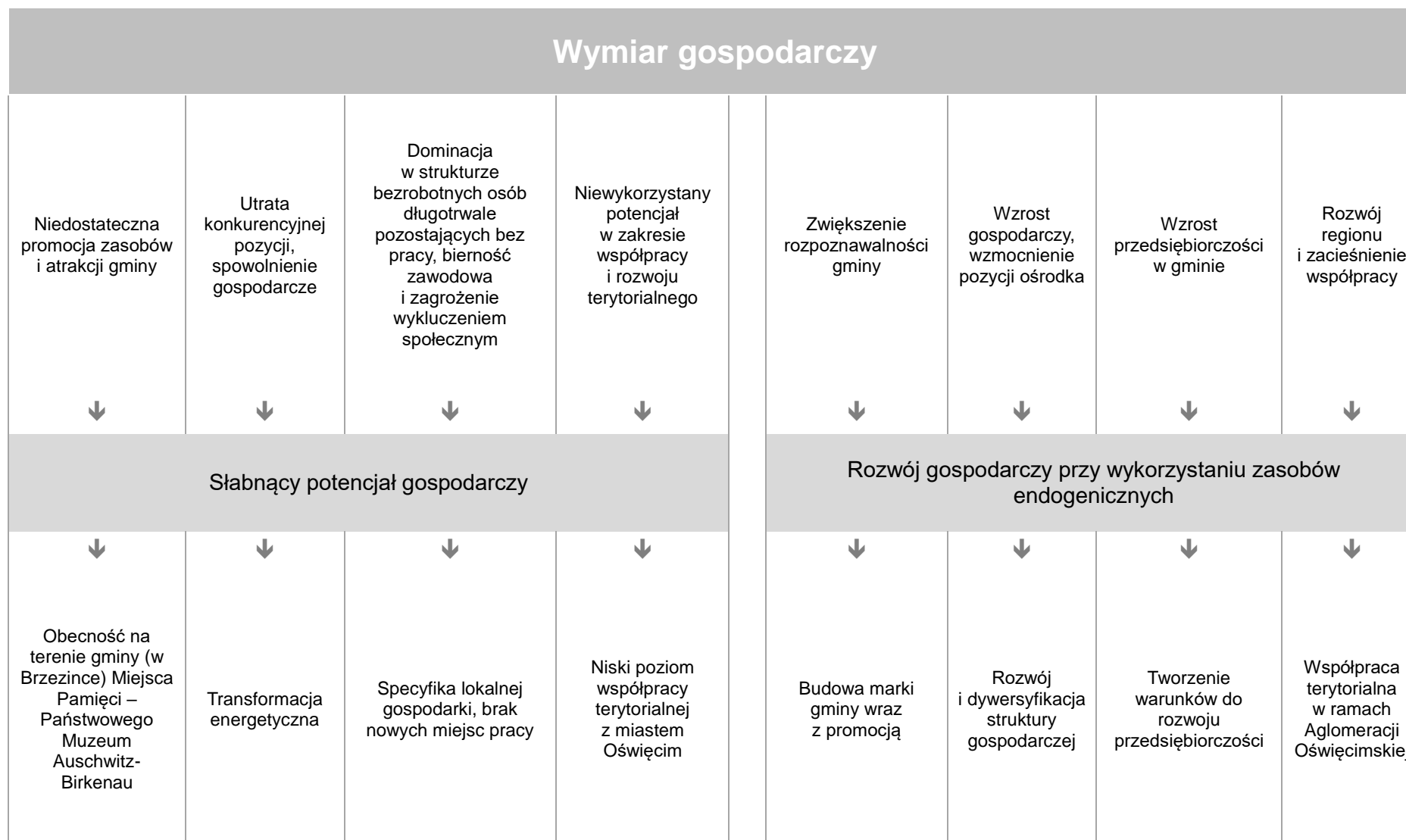
W wyniku suburbanizacji miasta Oświęcimia w gminie widoczny jest systematyczny wzrost liczby mieszkańców. Obserwowane zmiany i procesy demograficzne związane z napływem nowych mieszkańców oraz starzeniem się społeczności determinują konieczność rozwijania i zwiększania dostępu do różnego rodzaju usług oraz atrakcyjnej oferty czasu wolnego, z uwzględnieniem osób ze szczególnymi potrzebami. W gminie Oświęcim wyzwaniem jest integracja mieszkańców (nowych oraz obecnie zamieszkujących gminę), ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego i marginalizacji oraz budowa silnego społeczeństwa obywatelskiego. Wyzwaniem dla gminy jest przede wszystkim brak poczucia przynależności mieszkańców do gminy (identyfikacja na poziomie sołectw) oraz brak integracji sołectw między sobą⁶. Obserwowana niska aktywność obywatelska mieszkańców negatywnie wpływa na poziom kapitału i społecznego, a tym samym osłabienie więzi lokalnych oraz integracji pokoleniowej⁷. W przypadku gminy Oświęcim jest to trudne, z uwagi na rozciągłość przestrzenną i brak wykształconego centrum gminy. W związku z tym kluczowe jest kontynuowanie działań mających na celu wzmocnienie poczucia tożsamości gminnej oraz tworzenie miejsc sprzyjających integracji, zgodnie z założeniami Strategii Komunikacji Gminy Oświęcim. W celu zwiększenia poziomu integracji oraz stworzenia atrakcyjnej oferty czasu wolnego dostosowanej do oczekiwań różnych grup mieszkańców, warto wykorzystać potencjał organizacji pozarządowych (np. 12 Kół Gospodyń Wiejskich, 9 Ochotniczych Straży Pożarnych), czy jednostek organizacyjnych gminy, wśród których należy wskazać: Bibliotekę Publiczną Gminy Oświęcim, Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji Gminy Oświęcim czy Samorządowe Centrum Usług Wspólnych Gminy Oświęcim⁸. W związku z tym warto podejmować działania mające na celu stworzenie i poszerzenie bazy do rozwoju organizacji działających na terenie gminy Oświęcim.

Istotnym elementem tożsamości gminy jest położenie na terenie wsi Brzezinka części Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau. Mimo że obiekt ten jest Liście Światowego Dziedzictwa UNESCO, należy mieć na uwadze, że Brzezinka jest także miejscem pracy czy nauki, ale również wypoczynku dla mieszkańców. Wyzwaniem jest zatem stworzenie warunków do harmonijnego współistnienia miejsca pamięci masowej zagłady i społeczności lokalnej. Realizowane działania powinny mieć na celu zapewnienie wysokiej jakości życia oraz stworzenie atrakcyjnych warunków do zamieszkania, przy jednoczesnym poszanowaniu i ochronie wartości kulturowej. Wyzwaniem dla samorządu gminy będzie przede wszystkim aktywizacja i umożliwienie wszystkim grupom mieszkańców uczestnictwa w życiu społecznym, stworzenie nowych miejsc do integracji, rekreacji i wypoczynku, poszerzenie oferty czasu wolnego, rozbudowa systemu wsparcia mieszkańców i przeciwdziałanie występowaniu problemów społecznych. Dodatkowo z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego ważne jest podnoszenie jakości oferty edukacyjno-opiekuńczej, w tym w szczególności dostosowanie oferty kształcenia do wymagań lokalnego i regionalnego rynku pracy.

⁶ Strategia Komunikacji Gminy Oświęcim

⁷ Gminny Program Rewitalizacji Gminy Oświęcim na lata 2016 – 2023

⁸ Raport o stanie Gminy Oświęcim za 2022 r.

Położenie gminy w Małopolsce Zachodniej i wynikająca z tego konieczność transformacji energetycznej wpływają na sytuację gospodarczą w gminie Oświęcim. W związku z tym w gminie konieczne są działania społeczno-gospodarcze, mające na celu uzyskanie neutralności klimatycznej. Podregion oświęcimski, który obejmuje powiat oświęcimski, w którym położona jest gmina, jest jedną z bardziej zurbanizowanych części województwa, a gospodarka w tym regionie opiera się w szczególności na dużych zakładach przemysłowych, na tym terenie działają również kopanie węgla kamiennego (Brzeszcze i Libiąż). Na terenie gminy funkcjonują m.in. takie przedsiębiorstwa, jak: Fabryka Maszyn i Urządzeń OMAG Sp. z o.o., Nicromet Sp. z o.o., czy Krakowskie Zakłady Eksploatacji Kruszywa⁹. Zlokalizowane są tu również obszary górnicze (np. węgla kamiennego Libiąż IV dla złoża Janina¹⁰) czy złoża będące aktualnie w eksploatacji (np. Brzeszcze, Rajsko 2, Stawy Monowskie¹¹). W regionie należy dążyć do zmniejszenia znaczenia paliw kopalnych w gospodarce oraz wsparciu rozwoju gospodarki niskoemisyjnej.

W gminie kluczowe jest również tworzenie atrakcyjnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej oraz wykorzystanie posiadanych atutów. Gmina ma charakter rolniczo-przemysłowy. Ma to związek przede wszystkim z gospodarką rybną, ponieważ Ziemia Oświęcimska jest jednym z głównych centrów hodowli karpia w kraju. Specyfika gminy związana z krajobrazem, w którym dominują stawy, sprzyja rozwijaniu agroturystyki. Ponadto atrakcje turystyczne w gminie sprzyjają uprawianiu bardzo wielu form aktywności, m.in. wędkarstwa, wędrówek pieszych czy rowerowych. Stanowi ona bazę turystyczno-rekreacyjną, a dzięki dostępności komunikacyjnej jest idealnym miejscem do uprawiania turystyki jednodniowej, a przy rozbudowie infrastruktury turystycznej i wykorzystaniu posiadanych atrakcji, również do turystyki weekendowej.

Brzezinka stanowi miejsce, które symbolizuje tragiczne wydarzenia II wojny światowej, co w dużej mierze odbija się na skojarzeniach związanych z gminą i jej wizerunku. Mimo że jest to miejsce mające duże znaczenie dla kultury i edukacji i stanowi cel wizyt państwowych, spotkań i pielgrzymek, gmina posiada wiele innych atrakcji turystycznych, które mogą zostać wykorzystane do budowy marki obszaru oraz dywersyfikacji struktury gospodarczej, w oparciu o turystykę.

Atrakcje turystyczne można podzielić na przyrodnicze i kulturowe¹². Wśród atrakcji przyrodniczych można wymienić położenie gminy w widłach rzek Soły i Wisły i związany z tym krajobraz, w którym dominują stawy (np. w Stawach Monowskich, Stawach Grojeckich, Harmężach), będące siedliskiem bogactwa flory i fauny oraz występujące na tym terenie formy ochrony przyrody (np. obszary Natura 2000, czy rezerwat przyrody Żaki).

Wśród atrakcji kulturowych można wymienić obiekty zabytkowe (np. budowle sakralne - kościół parafialny pod wezwaniem św. Wawrzyńca w Grojcu¹³, zabytki architektury – Pałac Bobrowskich w

⁹ Program ochrony środowiska dla gminy Oświęcim na lata 2021-2025

¹⁰ Jw.

¹¹ Baza MIDAS - Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB) - <https://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web> [dostęp: listopad 2023 r.]

¹² Zestawienie Atrakcji Turystycznych Gminy Oświęcim, 2017, Kraków, Fundacja Mapa Pasji.

¹³ Kościół ten znajduje się na Szlaku Architektury Drewnianej

Rajsku) i stanowiska archeologiczne (np. Góra Grojecka, stanowisko archeologiczne w Łazach), czy Pasieka Edukacyjna w Harmężach.

Wśród atrakcji specjalistycznych w gminie można wskazać szlak wodny na Wiśle¹⁴, szlaki piesze (np. Szlak Zabytków Ziemi Oświęcimskiej), czy szlaki rowerowe (Pętla Oświęcim – Nidek – Oświęcim, Greenways R4 Rudno – Harmężę, Wiślana Trasa Rowerowa).

Z punktu widzenia rozwoju gospodarczego, znaczenie ma również prowadzenie skoordynowanych działań mających wzmocnić spójność terytorialną obszarów transformowanych. W przypadku gminy Oświęcim warto w tym celu dążyć do zintensyfikowania współpracy w ramach Aglomeracji Oświęcimskiej i wykorzystanie możliwości realizacji w ramach perspektywy 2021-2027 mechanizmu, jakim jest Inny Instrument Terytorialny¹⁵. Pozwoli to na zwiększenie konkurencyjności tego obszaru i jego roli w strukturze osadniczej województwa, wykorzystanie jego endogenicznego potencjału oraz zwiększenie poziomu integracji.

¹⁴ <https://gminaoswiecim.pl/pl/1960/20399/przystan-wodna-w-dworach-drugich-juz-otwarta.html> [dostęp: listopad 2023 r.]

¹⁵ Porozumienie międzygminne nr OR-o.031.10.2023.V z dnia 21 czerwca 2023 r. w sprawie określenia form współpracy w ramach nawiązania partnerstwa terytorialnego Gminy Oświęcim, Gminy Chelmek oraz Miasta Oświęcim

Wymiar przestrzenny

Brak dostępu do podstawowej sieci infrastruktury technicznej – sieci kanalizacyjnej	Niski poziom zintegrowania wewnątrz gminy, brak wykształconego centrum gminy, jako miejsca integracji, Rozproszenie zabudowy, chaos przestrzenny	Możliwość wystąpienia suszy i powodzi	Niska jakość elementów środowiska przyrodniczego (zanieczyszczenie powietrza, wód i gleb)	Ograniczenie dostępności komunikacyjnej, niski poziom poczucia bezpieczeństwa komunikacyjnego	Wysoka dostępność infrastruktury, komfort i wysoka jakość życia mieszkańców	Zagospodarowane i funkcjonalne przestrzenie publiczne	Dostosowanie gminy do zmian klimatu	Wysoka jakość środowiska przyrodniczego	Poprawa dostępności komunikacyjnej
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura techniczna i problemy w wymiarze środowiskowym					Kompleksowy rozwój przestrzeni i infrastruktury technicznej wraz z ochroną wartości przyrodniczych				
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Suburbanizacja miasta Oświęcim	Rozległość gminy, niski poziom pokrycia gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego	Kryzys klimatyczny	Bliskość miasta Oświęcimia oraz zlokalizowanie w bliskości zakładów chemicznych	Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura drogowa	Rozbudowa i poprawa jakości infrastruktury technicznej	Efektywne planowanie przestrzenne	Ochrona przed negatywnymi skutkami zmian klimatu	Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego	Rozwój infrastruktury drogowej

Wymiar przestrzenny jest ostatnim z omawianych obszarów planowania strategicznego. Obejmuje on kwestie dotyczące przestrzeni publicznych oraz rozwoju infrastruktury, z jednoczesnym uwzględnieniem kwestii środowiskowych. Położenie gminy w widłach rzek wpływa na atrakcyjność i bogactwo środowiska przyrodniczego, a tym samym całej gminy. Obszary cenne przyrodniczo zlokalizowane są w szczególności w dolinach rzek: Wisły, Soły i Skawy¹⁶. Na terenie gminy występują obszary Natura 2000 (fragment Stawów w Brzeszczach – obszary ptasie, Dolina Dolnej Soły – obszary ptasie, Dolina Dolnej Skawy – obszary ptasie czy Dolna Soła – obszary siedliskowe)¹⁷, zespół przyrodniczo-krajobrazowy Dolina rzeki Soły, pomniki przyrody, Rezerwat Żaki, jak również malownicze starorzecza. Uwarunkowania przyrodnicze budują potencjał gminy, ale również wpływają na konieczność ochrony bioróżnorodności, przy jednoczesnej adaptacji do zmian klimatu. Postępujący kryzys klimatyczny i położenie gminy wpływa na to, że jest ona zagrożona wystąpieniem powodzi ze strony rzeki Soły i Wisły, (w szczególności tereny należące do sołectw Rajsko, Dwory Długie i Broszkowice)¹⁸ ale również suszy (w szczególności atmosferycznej). Kluczowe jest zatem prowadzenie działań rozwijających zielono-niebieską infrastrukturę i wdrażanie działań z zakresu retencji w celu ograniczenia możliwych negatywnych skutków zmian klimatu.

Wpływ na stan i jakość środowiska (powietrza, wód i gleb) mają zanieczyszczenia, które przenoszone są z zakładów przemysłowych, zlokalizowanych w mieście Oświęcim oraz okolicznych gminach. Szczególnie niezadowalająca sytuacja dotyczy jakości powietrza. Jako dominujące źródło zanieczyszczeń w gminie można wskazać emisję z sektora komunalno-bytowego, tzw. niską emisję (zauważalną w szczególności w sezonie jesienno-zimowym, co wiąże się ze spalaniem paliw w celach grzewczych), którą odnotowuje się przede wszystkim w gęsto zabudowanych centrach wsi¹⁹. Źródłem zanieczyszczeń powietrza jest również emisja ze środków transportu i komunikacji.

Stan i jakość wód determinuje niski poziom skanalizowania gminy, emitowanie substancji przechodzących do wód, wytwarzanych podczas intensywnej gospodarki rolnej, jak również nadmierne nawożenie stawów hodowlanych²⁰. Nieszczelne lub przelewowe szamba również są jednym z czynników wpływających na zanieczyszczenia gruntu, wód podziemnych i powierzchniowych w gminie. Kluczowe jest zatem podjęcie zintegrowanych działań na rzecz środowiska przyrodniczego.

Drugą składową wymiaru przestrzennego są kwestie dotyczące infrastruktury oraz stanu i jakości przestrzeni publicznych. Działaniem priorytetowym w gminie Oświęcim jest rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej, z uwagi na niewielki odsetek osób z niej korzystających. Ponadto kluczowe znacznie w kontekście zintegrowania przestrzennego obszaru i zwiększenia spójności, odgrywa infrastruktura komunikacyjna – drogowa oraz infrastruktura ścieżek i dróg rowerowych, które wykorzystywane są również na cele rekreacyjne. Rozwój ścieżek rowerowych wpłynąłby na zintegrowanie przestrzenne gminy i umożliwiłby przemieszczanie się między sołectwami gminy. W przypadku infrastruktury

¹⁶ Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Oświęcim na lata 2017 – 2032

¹⁷ <https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/?usedesktop=true>

¹⁸ Plan zarządzania ryzykiem powodziowym na obszarze dorzecza Wisły

¹⁹ Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Oświęcim na lata 2021-2026

²⁰ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Oświęcim

drogowej istotne jest prowadzenie działań lobbingowych na rzecz wsparcia rozwoju sieci dróg na terenie gminy oraz poprawy ich stanu. Z punktu widzenia zidentyfikowanego niskiego poczucia tożsamości gminnej, ważne jest stworzenie miejsc integracji oraz przestrzeni dostępnych, pozbawionych barier architektoniczno-urbanistycznych, aby umożliwić wszystkim mieszkańcom integrację, a tym samym wzmocnienie poziomu kapitału społecznego. Praca nad rozwiązaniem problemu niskiej integracji jest również jednym z elementów obowiązującej Strategii Komunikacji. Tworzenie i wydzielanie miejsc rekreacji i wypoczynku powinno odbywać się z przestrzeganiem zasad zrównoważonego rozwoju oraz zgodnie z wymogami projektowania uniwersalnego²¹. Jednakże należy mieć na uwadze, że stworzenie miejsca integracji dla wszystkich mieszkańców jest trudne ze względu na specyfikę, układ gminy oraz rozmieszczenie miejscowości.

²¹ Uniwersalne projektowanie – uniwersalne projektowanie, o którym mowa w art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169 oraz z 2018 r. poz. 1217), zwanej dalej „Konwencją”, uwzględniane w szczególności w celu spełnienia minimalnych wymagań, o których mowa w art. 6, dla zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami - zgodnie z art.2 pkt. 4) ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami -

Schemat ilustrujący założenia planistyczne

Schemat uwzględnia cele zidentyfikowane w trzech wymiarach, będące odpowiedzią na kluczowe problemy rozpoznane w każdym z nich oraz kierunki działania.

Wymiar społeczny	Wymiar gospodarczy	Wymiar przestrzenny
Cel strategiczny I Zapewnienie wysokiej jakości życia i dostępu do różnorodnych usług wraz z budową silnego społeczeństwa obywatelskiego	Cel strategiczny II Rozwój gospodarczy przy wykorzystaniu zasobów endogenicznych	Cel strategiczny III Kompleksowy rozwój przestrzeni i infrastruktury technicznej wraz z ochroną wartości przyrodniczych
Kierunek działania I.1 Dostosowanie usług społecznych do zmieniających się uwarunkowań	Kierunek działania II.1 Rozwój i dywersyfikacja struktury gospodarczej	Kierunek działania III.1 Rozbudowa i poprawa jakości infrastruktury technicznej
Kierunek działania I.2 Wsparcie mieszkańców i funkcjonowania systemu pomocy społecznej	Kierunek działania II.2 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości	Kierunek działania III.2 Rozwój infrastruktury drogowej
Kierunek działania I.3 Wzmocnienie poziomu kapitału społecznego	Kierunek działania II.3 Wzmacnianie marki gminy wraz z promocją	Kierunek działania III.3 Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego
Kierunek działania I.4 Rozwinięta oferta czasu wolnego	Kierunek działania II.4 Współpraca terytorialna w ramach Aglomeracji Oświęcimskiej	Kierunek działania III.4 Ochrona przed negatywnymi skutkami zmian klimatu
		Kierunek działania III.5 Efektywne planowanie przestrzenne

8. Kierunki działań strategicznych

Zidentyfikowane w poprzednim rozdziale cele strategiczne i przyporządkowane do nich kierunki działania zostały uszczegółowione, poprzez określenie zakresu zadań/projektów przeznaczonych dla każdego z nich. W rozdziale 11. „Rezultaty planowanych działań” zaprezentowano efekty realizacji wszystkich kierunków działania poprzez wskazanie katalogu wskaźników, które monitorować będą ich wdrażanie.

Wymiar społeczny

Cel strategiczny I
Zapewnienie wysokiej jakości życia i dostępu do różnorodnych usług wraz z budową silnego społeczeństwa obywatelskiego

Kierunek działania I.1

Dostosowanie usług społecznych do zmieniających się uwarunkowań

- Zapewnienie opieki dla dzieci do 3 roku życia.
- Poprawa zaplecza technicznego placówek szkolnych wraz z wyposażeniem.
- Wyrównywanie szans i zwiększenie dostępu do edukacji dzieciom i młodzieży ze środowisk zagrożonych marginalizacją (edukacja włączająca).
- Organizacja zajęć dodatkowych o charakterze rozwojowym dla dzieci w placówkach edukacyjnych.
- Zapewnienie wsparcia psychologicznego, terapeutyczno-pedagogicznego dla mieszkańców.
- Poszerzenie oferty kulturalnej i organizacja zajęć i wydarzeń kierowanych do różnych grup odbiorców (dzieci, młodzież, osoby dorosłe i seniorzy).
- Wdrażanie cyfrowych rozwiązań w zakresie oferty kulturalnej.
- Promocja i rozwijanie oferty Karty Seniora Gminy Oświęcim.
- Ochrona, poprawa stanu i ograniczenie degradacji zabytków.
- Doposażenie budynków użyteczności publicznej pełniących funkcje kulturalne, socjalne i rekreacyjne w niezbędny sprzęt oraz materiały, w tym jednostki organizacyjnie gminy np. Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji oraz obiekty przez niego administrowane m.in. domy ludowe.

Kierunek działania I.2

Wsparcie mieszkańców i funkcjonowania systemu pomocy społecznej

- Realizacja zapisów programów dotyczących tematyki społecznej m.in. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Oświęcim na lata 2021–2025.
- Utrzymanie i rozwój usług asystentów rodziny.
- Realizacja programów profilaktycznych.
- Poszerzanie oferty usług opiekuńczych i wsparcia dla osób ze szczególnymi potrzebami.
- Promocja pomocy sąsiedzkiej i wolontariatu na rzecz osób starszych.
- Budowa obiektu przeznaczonego do świadczenia usług z zakresu ochrony zdrowia.
- Dostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, m.in. w budynku GOPS.

- Rozwój budownictwa mieszkaniowego, w tym mieszkań chronionych.

Kierunek działania I.3

Wzmocnienie poziomu kapitału społecznego

- Aktywizacja społeczna osób niesamodzielnych oraz wymagających wsparcia.
- Zapewnienie możliwości integracji wewnątrzpokoleniowej i międzypokoleniowej mieszkańców.
- Wsparcie funkcjonowania i działalności prowadzonej przez organizacje pozarządowe, m.in. Koła Gospodyń Wiejskich.
- Pobudzenie aktywności mieszkańców poszczególnych wsi do pracy na rzecz społeczności gminy.
- Stworzenie warunków do wzrostu aktywności społecznej.
- Budowanie poczucia wspólnoty wśród mieszkańców gminy.
- Promocja i zwiększenie zaangażowania mieszkańców w organizowany fundusz sołecki.
- Organizacja cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych dla mieszkańców całej gminy.

Kierunek działania I.4

Rozwinięta oferta czasu wolnego

- Zagospodarowanie czasu wolnego i stworzenie wakacyjnej oferty dla dzieci i młodzieży.
- Poprawa oferty sportowo-rekreacyjnej w gminie wraz z rozwojem aktywnych form spędzania czasu wolnego.
- Utrzymanie zbiorników wodnych i przystosowywanie ich na cele rekreacyjne.
- Utrzymanie, rozbudowa, modernizacja i realizacja nowych obiektów i urządzeń sportowych oraz obiektów towarzyszących.
- Wsparcie funkcjonowania i działania na rzecz poszerzenia oferty Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji.
- Tworzenie i zagospodarowanie nowych miejsc służących rekreacji i wypoczynkowi.

Wymiar gospodarczy

Cel strategiczny II Rozwój gospodarczy przy wykorzystaniu zasobów endogenicznych

Kierunek działania II.1

Rozwój i dywersyfikacja struktury gospodarczej

- Wsparcie gospodarstw działających na terenie gminy i promowanie agroturystyki.
- Wykorzystanie posiadanych atrakcji turystycznych (przyrodniczych i kulturowych) do stworzenia oferty turystycznej.
- Stworzenie połączenia z istniejącymi ścieżkami oraz szlakami rowerowymi na terenie gminy Oświęcim oraz innych gmin ościennych.
- Rozwój i promowanie turystyki rowerowej.
- Wsparcie rozwoju produkcji rolnictwa ekologicznego i przetwórstwa rolnego, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki rybackiej.
- Rozwój infrastruktury turystycznej i okolicy turystycznej.
- Promowanie atrakcji specjalistycznych w postaci szlaków pieszych, rowerowych i szlaku wodnego.
- Wspieranie i rozwój innowacyjności.

Kierunek działania II.2

Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości

- Prowadzenie działań mających na celu aktywizację zawodową mieszkańców.
- Stymulowanie lokalnego rynku do tworzenia nowych miejsc pracy.
- Wzmacnianie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców.
- Wsparcie rozwoju działalności gospodarczej.
- Aktywizacja osób bezrobotnych i biernych zawodowo.
- Organizacja szkoleń dla mieszkańców umożliwiających nabywanie nowych kwalifikacji i umiejętności dostosowanych do wymagań lokalnego rynku pracy.

Kierunek działania II.3

Wzmacnianie marki gminy wraz z promocją

- Wzmacnianie rozpoznawalności gminy w oparciu o działalność w ramach Lokalnej Grupy Działania Dolina Soły.
- Promocja produktów lokalnych (pszczelarstwo) oraz lokalnych artystów i zespoły śpiewacze oraz zespoły pieśni i tańca.
- Budowa rozpoznawalności gminy w oparciu o obiekty zlokalizowane na Szlaku Architektury Drewnianej.
- Wykorzystanie potencjału związanego z hodowlą karpia, w celu promocji turystycznej gminy.
- Stworzenie oferty/ścieżki kulturowej upamiętniającej Igora Mitoraja.²²
- Wykorzystanie i wyeksponowanie obiektów i obszarów zabytkowych oraz walorów przyrodniczych gminy do promocji gminy.

²² Artysta w sołectwie Grojec spędził dzieciństwo i wczesną młodość. Od 25.10.2023 r. jest on Honorowym Obywatel Gminy Oświęcim - <https://gminaoswiecim.pl/pl/1960/22973/igor-mitoraj-%E2%80%93-honorowy-obywatel-gminy-oswiecim.html> [dostęp: listopad 2023 r.]

- Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie atrakcyjności zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych.

Kierunek działania II.4

Współpraca terytorialna w ramach Aglomeracji Oświęcimskiej

- Aktywny udział w procesie opracowania, uchwalenia, wdrażania i realizacji oraz aktualizacji Strategii IIT Aglomeracji Oświęcimskiej na lata 2021-2027.
- Prowadzenie działań na rzecz zwiększenia i umacniania pozycji Aglomeracji Oświęcimskiej w strukturze osadniczej województwa małopolskiego.
- Zwiększenie spójności i powiązań funkcjonalnych dzięki realizacji projektów zintegrowanych.
- Prowadzenie działań na rzecz pozyskania dofinansowania do realizacji wspólnych projektów.

Wymiar przestrzenny

Cel strategiczny III Kompleksowy rozwój przestrzeni i infrastruktury technicznej wraz z ochroną wartości przyrodniczych

Kierunek działania III.1

Rozbudowa i poprawa jakości infrastruktury technicznej

- Skanalizowanie obszaru gminy, który nie jest objęty aglomeracją Oświęcim²³.
- Stworzenie koncepcji budowy małych, lokalnych oczyszczalni dla gospodarstw domowych.
- Wsparcie funkcjonowania oczyszczalni ścieków w Harmężach.
- Modernizacja sieci wodociągowej.
- Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę.
- Modernizacja sieci ciepłowniczej m.in. w miejscowości Zaborze.
- Przygotowywanie terenów pod zabudowę (uzbrojenie terenu, prawidłowa obsługa komunikacyjna).

Kierunek działania III.2

Rozwój infrastruktury drogowej

- Lobbing na rzecz modernizacji i rozbudowy sieci dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych.
- Upowszechnienie transportu publicznego wraz z poniesieniem jakości jego funkcjonowania w gminie.
- Prowadzenie działań na rzecz wymiany i modernizacji taboru autobusowego miejskiej komunikacji.
- Budowa, rozbudowa, przebudowa, modernizacja, remont i poprawa stanu oraz jakości dróg.
- Rozbudowa i modernizacja sieci dróg, ścieżek i tras rowerowych.
- Stworzenie bezpiecznej infrastruktury dla ruchu rowerowego.
- Rozwój oświetlenia ulicznego na terenie gminy.
- Poprawa stanu chodników.
- Rozwój infrastruktury ścieżek rowerowych.

²³ Obszar aglomeracji ściekowej określa uchwała nr XXIX/452/20 Rady Miasta Oświęcim z dnia 25 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Oświęcim w skład której wchodzi Miasto Oświęcim, Gmina Oświęcim, Gmina Polanka Wielka, Gmina Przeciszów, Gmina Chelmek.

Kierunek działania III.3**Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego**

- Konsekwentne realizowanie założeń Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Oświęcim na lata 2017-2032 i Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Oświęcim na lata 2021-2025.
- Prowadzenie działań na rzecz poprawy jakości powietrza.
- Ochrona bioróżnorodności oraz bieżąca konserwacja form ochrony przyrody
- Prowadzenie działań na rzecz ustanowienia obszarów prawnie chronionych w gminie i objęcia ochroną terenów o wysokich walorach przyrodniczych.
- Przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej dla zbiorowisk roślinnych.
- Zwiększenie skali wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
- Prowadzenie działań na rzecz zawiązania partnerstwa publiczno-prywatnego w celu budowy farmy fotowoltaicznej.
- Poprawa efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń poprzez modernizację i rozbudowę istniejących sieci elektroenergetycznych, gazowych i ciepłowniczych.
- Zastosowanie rozwiązań energooszczędnych dla nowobudowanych punktów oświetlenia ulicznego.
- Wymiana niesprawnych i przestarzałych źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej oraz budynkach komunalnych.
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.
- Wzmacnianie efektywności funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami.

Kierunek działania III.4**Ochrona przed negatywnymi skutkami zmian klimatu**

- Ochrona zasobów wody poprzez zwiększenie retencji i rozbudowę lokalnych systemów retencji oraz wykorzystywanie zgromadzonej wody opadowej i roztopowej.
- Rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury.
- Bieżąca konserwacja i utrzymanie cieków wodnych.
- Konserwacja rowów melioracyjnych.
- Bieżące i zrównoważone utrzymanie terenów zielonych i ich rozwijanie.
- Kształtowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców poprzez prowadzenie działań informacyjnych oraz z zakresu edukacji ekologicznej (skutki zmian klimatu, recykling, zasady segregowania odpadów).

Kierunek działania III.5

Efektywne planowanie przestrzenne

- Prowadzenie działań na rzecz wzmocnienia powiązań i zintegrowania przestrzennego obszaru i zatarcia sztucznych granic pomiędzy sołectwami.
- Poprawa stanu zagospodarowania i jakości istniejących przestrzeni publicznych.
- Rozwijanie i stworzenie nowych, atrakcyjnych przestrzeni publicznych.
- Utrzymanie i rozwijanie publicznej zieleni urządzonej.
- Wdrażanie aktualnych przepisów dotyczących planowania i zagospodarowania przestrzennego, w tym opracowanie i uchwalenie planu ogólnego²⁴.
- Uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
- Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych oraz nadanie terenom zdegradowanym nowych funkcji.
- Doposażenie przestrzeni publicznych w obiekty małej architektury.

²⁴ Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

9. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Gminę Oświęcim tworzy 13 sołectw: Babice, Broszkowice, Brzezinka, Dwory Drugie, Grojec (wraz z miejscowością Łazy), Harmężę, Pławy, Poręba Wielka, Rajsko, Stawy Grojeckie (stanowiące część miejscowości Grojec), Stawy Monowskie, Włosienica oraz Zaborze.

Gmina z trzech stron (zachodniej, południowej oraz wschodniej) otacza przemysłowe miasto Oświęcim. Taki kształt gminy wpływa na powiązania przestrzenno-funkcjonalne oraz powoduje, że w gminie nie wykształcił się centralny ośrodek gminny (Urząd Gminy siedzibę ma na terenie miasta Oświęcim). Dostrzegalne w układzie komunikacyjnym są silne powiązania poszczególnych jednostek z miastem, natomiast brak jest ich wzajemnych powiązań.

System powiązań przyrodniczych

Gmina Oświęcim charakteryzuje się znacznym bogactwem przyrodniczym związanym z występowaniem stawów oraz położeniem w dolinie Wisły i Soły. Znaczna część terenów zielonych gminy objęta jest prawną ochroną przyrody. Wśród najważniejszych obszarów cennych przyrodniczo należy wymienić:

- Specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 – Dolna Soła (PLH120083),
- Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 – Stawy w Brzeszczach (PLB120009), Dolina Dolnej Soły (PLB120004), Dolina Dolnej Skawy (PLB120005),
- Rezerwat przyrody „Żaki”.

Zgodnie z opracowaniem mapy korytarzy ekologicznych Instytutu Biologii Ssaków PAN w Białowieży z 2012 roku przez teren gminy przebiega korytarz ekologiczny będący częścią Korytarza Południowego Polski. Jego przebieg jest ściśle powiązany doliną rzeki Wisły.

Głównymi elementami sieci hydrograficznej są rzeka Wisła wraz z jej prawobrzeżny dopływem – Sołą, system kanałów i rowów melioracyjnych oraz liczne stawy rybne. Wzdłuż zarówno Wisły jak i Soły występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Tereny, na których występuje zagrożenie powodziowe to w dużej części niezabudowane obszary międzywala. Największe zagrożenie powodziowe koncentruje się w miejscowościach: Broszkowice, Dwory Drugie oraz Rajsko.

Główne korytarze i elementy sieci transportowych

Gmina Oświęcim cechuje się korzystnym położeniem, jeśli chodzi o dostępność komunikacyjną. Podstawowy układ drogowy miasta tworzą:

- droga krajowa nr 44,
- droga wojewódzka nr 933, 948
- drogi powiatowe i gminne.

W zachodniej części gminy planowana jest obwodnica Miasta Oświęcim, która połączy miasto z budowaną drogą ekspresową S1.

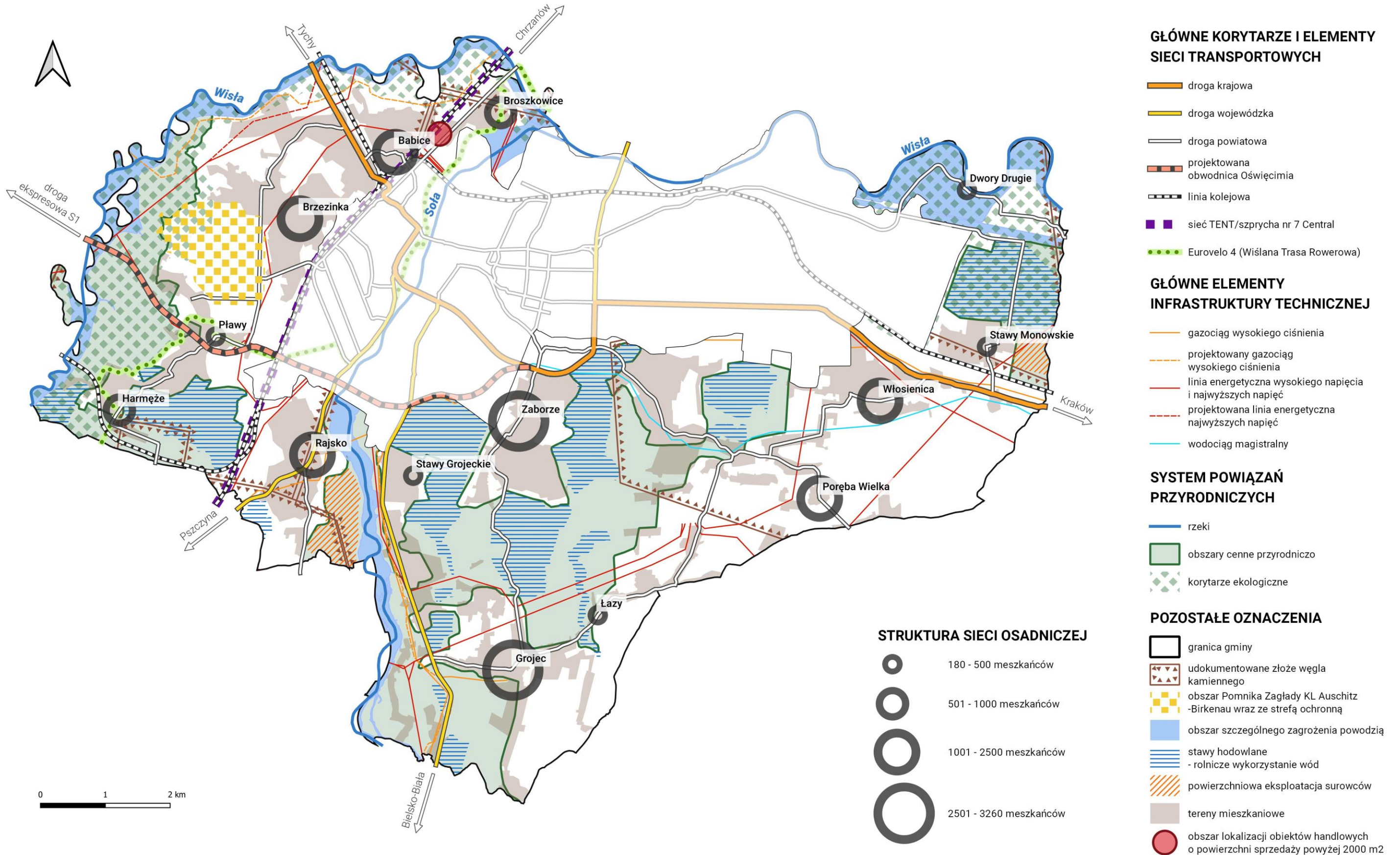
Układ komunikacyjny uzupełniają linie kolejowe nr 93, 94 oraz 138. Linia nr 93 relacji Trzebinia-Zebrzydowice jest elementem transeuropejskiej sieci transportowej TEN-T (sieć kompleksowa).

Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Przez teren gminy przebiega szereg sieci infrastruktury technicznej, w tym linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia oraz gazociągów wysokiego ciśnienia. Aktualny stopień uzbrojenia oraz obsługi obszarów zabudowanych gminy jest zróżnicowany. Obecnie 99,9% mieszkańców gminy korzysta z sieci wodociągowej, jednak sieć ta wymaga modernizacji. Ponad 72% ludności ma dostęp do sieci gazowej. Sieć kanalizacyjna na terenie gminy jest słabo rozwinięta. Zaledwie 23% mieszkańców korzysta z sieci kanalizacyjnej.

Infrastruktura społeczna zapewnia mieszkańcom dostęp do różnorodnych usług publicznych takich jak oświata, opieka społeczna, opieka zdrowotna, administracja publiczna, kultura i rekreacja. Bazę edukacyjną gminy stanowi obecnie 10 przedszkoli oraz 8 szkół podstawowych. Na terenie gminy nie funkcjonuje żaden żłobek ani szkoła ponadpodstawowa. W zakresie działalności kulturalnej placówką prowadzącą jest Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji Gminy Oświęcim zlokalizowany w Brzezince. Działaniami z obszaru pomocy społecznej zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim z siedzibą w Grojcu, natomiast ośrodki zdrowia znajdują się w Grojcu i Włosienicy.

Rysunek 4 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Źródło: opracowanie własne

10. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

a) Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu:

- Należy dążyć do utrzymania i ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych obszarów tworzących podstawowy zasób przyrodniczy gminy.
- Należy dążyć do realizacji zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz istniejących i projektowanych zespołów zabudowy.
- Należy dążyć do zachowania układu (lokalnych) korytarzy ekologicznych oraz wyłączyć je z zabudowy oraz chronić je przed defragmentacją.
- Należy przeciwdziałać rozpraszaniu zabudowy w celu ochrony kompleksów rolnych i leśnych.
- Należy zwiększyć skuteczność i egzekwowalność wprowadzonych zasad i ograniczeń wynikających z wprowadzonych form ochrony przyrody na terenie gminy.
- Zaleca się wyznaczanie nowych form ochrony przyrody w celu zachowania i ochrony terenów atrakcyjnych przyrodniczo w gminie np. Dolina Wisły (jako zespół przyrodniczo-krajobrazowy).
- Należy dążyć do poprawy klasy czystości wód powierzchniowych poprzez osiągnięcie całkowitego skanalizowania terenów zabudowanych i zapewnienia skanalizowania nowoplanowanej zabudowy oraz ograniczanie zanieczyszczeń związkami chemicznymi, które wykorzystywane są w rolnictwie.
- Należy dążyć do ochrony dolin rzek i potoków (w szczególności Wisły i Soły), w poprzez utrzymanie ich naturalnego charakteru w celu ochrony terenów potencjalnie zalewowych, ochronę terenów prawnie chronionych, zalesionych, rolnych, rezerwatów, zabezpieczenie osuwisk, prowadzenie dolesień i zadrzewień.
- Należy dążyć do ochrony obszarów, terenów i obiektów przyrodniczo cennych lub o znacznej wartości kulturowej, ochronie gruntów rolnych (w tym szczególnie najwyższych klas bonitacyjnych) i leśnych przed zabudową.
- Należy zachować dotychczasową funkcję stawów hodowlanych.
- Należy zachować charakter zespołu wód powierzchniowych- systemu stawów hodowlanych, jako całości funkcjonalnej i przyrodniczo-krajobrazowej.
- Działania dotyczące ochrony powietrza powinny uwzględniać m.in. termomodernizację budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, wprowadzaniu do celów grzewczych, urządzeń o wysokiej sprawności energetycznej (wykorzystujących paliwa niskoemisyjne), kompleksową realizację polityki dotyczącej likwidacji niskiej emisji, ograniczenia ruchu samochodowego na terenach zabudowanych poprzez zastąpienie jej efektywną i ekologiczną komunikacją publiczną.
- Należy dążyć do nieprzekraczania poziomów dopuszczalnych stężeń substancji szkodliwych w powietrzu i utrzymania ich na możliwie niskim poziomie, gdy nie są one dotrzymane.

b) Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

- Należy dążyć do harmonijnego kształtowania nowej zabudowy z uwzględnieniem kontekstu kulturowo-przestrzennego i wysokości otaczającej zabudowy.
- Konieczne jest dostosowanie nowej zabudowy do historycznej kompozycji urbanistycznej oraz zachowanie zasadniczych proporcji wysokościowych układu zabudowy (w zakresie skali i bryły

zabudowy) i historycznych dominant architektonicznych (bez tworzenia nowych), wraz z zachowaniem historycznie rozplanowanego układu ulic i placów.

- Należy dążyć do wprowadzania nowych elementów kompozycyjnych wiążących w całość strukturę architektoniczno – krajobrazową poszczególnych zespołów zabudowy (zabudowa, mała architektura, zieleń).
- Konieczne jest zachowanie wysokich walorów architektonicznych zabudowy przy remontach i przebudowach a także przy nowych inwestycjach..
- Rewaloryzacja przestrzeni publicznych ulic poprzez likwidację zaburzających kompozycję naziemnych elementów infrastruktury oraz przywrócenie w miarę możliwości historycznych nawierzchni brukowych, restauracji i modernizacji technicznej obiektów zabytkowych wraz z dostosowaniem współczesnych funkcji do wartości zabytkowych obiektów oraz nawiązania do historycznej funkcji terenów i obiektów,
- Zachowanie zasadniczych elementów historycznego rozplanowania, układów przestrzennych i komunikacyjnych, zieleni naturalnej i komponowanej,
- Restauracja i modernizacja techniczna obiektów o wartościach kulturowych z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości zabytkowej obiektów.
- Priorytetowe zachowanie, ekspozycja i udostępnienie Miejsca Pamięci i Muzeum Auschwitz Birkenau w ewentualnych przekształceniach przestrzennych, komunikacyjnych i krajobrazowych gminy, jako najważniejszego zespołu urbanistycznego w gminie.

c) Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej:

- Rozwój obszarów usługowych i przemysłowych w sołectwie Włosienica, wzdłuż drogi DK44.
- Rozwój poszczególnych jednostek urbanistycznych gminy polegający na porządkowaniu i uzupełnianiu istniejącej zabudowy, z ograniczaniem zajmowania nowych terenów.
- Rozwój funkcji osadniczych na terenach stanowiących strefę podmiejską miasta Oświęcimia tylko na bazie wyprzedzająco przygotowanej infrastruktury zapewniającej wysoką jakość nowej zabudowy (m.in. funkcjonalnie i komunikacyjnie).
- Planowanie rozwoju urbanistycznego gminy powinno odbywać się w zespołach i kompleksach uporządkowanych przestrzennie.
- Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią należy przyjąć rozwiązania wynikające z przepisów prawa wodnego oraz ograniczyć rozwój nowej zabudowy na terenach zagrożonych ryzykiem powodziowym.

d) Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, 1506, 1597 i 1688):

- Lokalizując obiekty usługowo-handlowe na terenie gminy należy uwzględniać zasady ochrony zabytków usytuowanych na jej terenie, w szczególności ograniczenia wynikające z Miejsca Pamięci i Muzeum Auschwitz Birkenau.
- Na obszarze gminy zostały wyznaczone obszary z możliwością lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

e) Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego:

- Należy wykluczyć lokalizacje, które wiążą się z ingerencją w ekosystemy przyrodnicze objęte ochroną i zaburzyłyby by wartości kulturowo-przestrzenne Miejsca Pamięci i Muzeum Auschwitz Birkenau.
- Należy dążyć do minimalizowania zagrożeń powodowanych przez inwestycje celu publicznego.
- Inwestycje celu publicznego mogą być lokalizowane w gminie Oświęcim w drodze decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

f) Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej:

Systemy komunikacji

- Modernizacja sieci dróg gminnych oraz ich wyposażenie w chodniki/ścieżki rowerowe w celu wytworzenia ciągłego systemu komunikacji rowerowej, z uwzględnieniem (powiązaniem) przebiegającej w granicy gminy trasy Eurovelo 4.
- Poprawa dostępności i obsługi komunikacyjnej sołectw.
- Poprawa dostępności zewnętrznej obszarów zainwestowanych.
- Modernizacja, przebudowa i rozbudowa istniejących ciągów drogowych, poprawa parametrów technicznych i użytkowych – w tym budowa drogi S1, budowa południowej i zachodniej obwodnicy miasta Oświęcim (w ciągu DK44).

Infrastruktura techniczna

- Rozbudowa i rozwój systemów infrastruktury technicznej ze szczególnym uwzględnieniem sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej.
- Przewiduje się rozwój systemu zaopatrzenia w wodę oraz realizowanie sieci wodociągowej z wyprzedzeniem bądź wprowadzaniem jej równoległe z inwestycjami na terenach, które przeznaczone są do zabudowy.
- Modernizacja, przebudowa i rozbudowa systemu zaopatrzenia w gaz i ciepło.
- Wyznaczenie rezerw terenów wolnych od zabudowy i zieleni wysokiej, które umożliwią rozwój sieci gazowej i ciepłowniczej oraz farm fotowoltaicznych.
- Modernizacja, rozbudowa i przebudowa systemu zaopatrzenia w energię elektryczną.
- Zwiększenie udziału energii odnawialnej – fotowoltaicznej.

Infrastruktura społeczna

- Utrzymanie, rozbudowa, modernizacja i realizacja nowych obiektów i urządzeń sportowych oraz obiektów towarzyszących.
- Zapewnienie właściwego poziomu usług odpowiednio do hierarchii gminy w strukturze osadniczej województwa.
- Doposażenie i budowa nowych budynków bibliotecznych, które spełniają standardy nowoczesnych miejsc spotkań oraz pozyskiwania informacji.
- Rozwój systemu opieki nad osobami ze szczególnymi potrzebami.
- Należy dążyć do utrzymania istniejącej zieleni, nowych nasadzeń i pielęgnacji zieleni publicznej; realizacji elementów małej architektury i atrakcyjnej ogólnodostępnej przestrzeni w otoczeniu zabudowy usługowej oraz chronić, zachować i tworzyć nowe zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne.

- Należy dążyć do utrzymania i realizacji publicznej zieleni urządzonej o charakterze parkowym oraz uzupełnienie ich o ciągi spacerowe, trasy rowerowe oraz miejsca wypoczynku.
- Rozwój systemu zielonych przestrzeni publicznych składających się z parków, skwerów i innych terenów zieleni, w tym naturalnej, nieurządzonej połączonych pieszymi i rowerowymi ciągami komunikacyjnymi, zapewniającego dostęp mieszkańców do codziennej rekreacji i uprawiania sportów na świeżym powietrzu.
- Kształtowanie centralnych przestrzeni publicznych w poszczególnych wsiach umożliwiających aktywność społeczną, budowę oraz umacnianie więzi społecznych i budowanie lokalnej tożsamości.
- Wiązanie i centralnych przestrzeni publicznych i zielonych przestrzeni publicznych oraz pozostałych terenów zieleni poprzez dostępne połączenia komunikacyjne i lokalizowanie ich możliwie blisko miejsc zamieszkania/osiedli mieszkaniowych, w tym projektowych i przewidywanych do rewitalizacji.

g) Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW:

- Urządzenia wytwarzające energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW powinny być lokalizowane na gruntach klasy IV lub V.
- Rozmieszczenie tego rodzaju urządzeń nie może wpływać na poszerzenie obszaru stref ochronnych, które związane są z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu oraz użytkowaniu terenu poza granicami wyznaczonego obszaru.

h) Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko:

- Inwestycje powinny być lokalizowane w miejscach, które nie naruszają funkcjonowania korytarzy ekologicznych, obszarów chronionych oraz nie przyczyniają się do niszczenia siedlisk gatunków występujących w gminie.
- Przy lokalizacji tego rodzaju przedsięwzięć należy brać pod uwagę rozmieszczenie form ochrony przyrody, ograniczenia wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody oraz planów ochrony tychże obszarów.
- Należy realizować działania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą możliwych negatywnych oddziaływań na środowisko.

i) Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej:

- Rozwój produkcji rolniczej oraz przetwórstwa rolno-gospodarczego powinien być dostosowany do specyficznych warunków gminy.
- Przeznaczenie terenów pod uprawy polowe oraz produkcję rolniczą prowadzone powinno być zgodnie predyspozycją gleb oraz zasadami ochrony gruntów i siedlisk.
- W procesie kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej preferuje się zwiększenie powierzchni zadrzewionych oraz tworzenie stawów hodowlanych i rekreacyjnych, jako uzupełnienie istniejącego systemu stawów hodowlanych na terenie gminy.
- Rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna może być kształtowana na terenach po zakończonej eksploatacji złóż, w celu ich rekultywacji i ponownego wykorzystania.
- Należy tworzyć warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego, w tym wodnego (hodowla ryb).

j) Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji:

- Rekultywacja i przekształcanie terenów górniczych po eksploatacji powinno być dokonywane w kierunku zagospodarowania: wodnym, leśnym, (realizacja stawów, zalesień) lub innym, pozwalającym racjonalnie zagospodarować niecki terenowe, w szczególności na cele sportowe i rekreacyjne z odtworzeniem ekosystemów charakterystycznych dla danego obszaru.
- Kształtowanie zrehabilitowanych terenów powinno odbywać się w taki sposób, aby móc udostępniać je także na cele turystyczne w powiązaniu z pozycją gminy i miasta Oświęcim w sektorze turystyki.

11. Rezultaty planowanych działań

W odniesieniu do kierunków działań zaprezentowanych w rozdziale 8. przygotowano katalog wskaźników, które określają pożądane rezultaty wdrażanej interwencji w 2030 r. Dla każdego ze wskaźników określono oczekiwaną tendencję do 2030 r. oraz źródło danych, wskazując jednostkę (wydział) Urzędu Gminy lub inny podmiot, który odpowiedzialny będzie za monitorowanie wartości wskaźnika (w niektórych przypadkach źródłem danych jest BDL GUS). Efektem prowadzonego monitoringu będzie raport z realizacji.

Nazwa działania	Wskaźnik	Wartość bazowa (2022 r) ²⁵	Oczekiwany rezultat (2030 r.)	Źródło danych
Kierunek działania I.1 Dostosowanie usług społecznych do zmieniających się uwarunkowań	Utworzenie żłobka na terenie gminy	0	1	Samorządowe Centrum Usług Wspólnych Gminy Oświęcim
	Liczba wydanych Kart Seniora Gminy Oświęcim	534 ²⁶	800	Wydział Organizacyjno-Społeczny
	Liczba działań poprawiających standard obiektów szkół i przedszkoli (średnio na rok)	9	13	Samorządowe Centrum Usług Wspólnych Gminy Oświęcim
Kierunek działania I.2 Wsparcie mieszkańców i funkcjonowania systemu pomocy społecznej	Liczba osób starszych (60+) objętych usługami opiekuńczymi	16	40 (cały okres), 14 (2030 r.)	Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim
	Liczba beneficjentów pomocy społecznej na 10 tys. ludności	122	120	BDL GUS
	Liczba osób, którym przyznano świadczenia pieniężne i niepieniężne (średnio na rok)	164	160	Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim
	Liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe (średnio na rok)	38	30	Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim
	Utworzenie Dziennego Domu Pomocy dla osób starszych	0	1	Wydział Inwestycji i Zamówień Publicznych
Kierunek działania I.3 Wzmocnienie poziomu kapitału społecznego	Liczba oddolnych inicjatyw (średnio na rok)	18	20	Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji Gminy Oświęcim
	Liczba osób biorących udział w działaniach wynikających z oddolnych inicjatyw (średnio na rok)	2 750	3 000	Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji Gminy Oświęcim

²⁵ „0” w roku bazowym 2022 r. oznacza, że w wartość wskaźnika w 2022 roku wynosiła „0”. W przypadku niektórych wskaźników nie wskazywano wartości bazowej na 2022 r. – oznacza to, że wykazujemy wyłącznie oczekiwany przyrost wartości danego wskaźnika w okresie realizacji strategii.

²⁶ Raport o stanie Gminy Oświęcim za 2022 r.

Nazwa działania	Wskaźnik	Wartość bazowa (2022 r) ²⁵	Oczekiwany rezultat (2030 r.)	Źródło danych
Kierunek działania I.4 Rozwinięta oferta czasu wolnego	Liczba wydarzeń zorganizowanych przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice (średnio na rok)	57	60	Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji Gminy Oświęcim
	Liczba uczestników wydarzeń zorganizowanych przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice (średnio na rok)	5 545	8 000	Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji Gminy Oświęcim
	Udział osób, będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej	15,97%	18%	Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji Gminy Oświęcim
	Członkowie grup artystycznych, w tym dzieci i młodzież szkolna na 1000 ludności	16,39	17	Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji Gminy Oświęcim
Kierunek działania II.1 Rozwój i dywersyfikacja struktury gospodarczej	Liczba działań promujących turystykę na terenie gminy (średnio na rok)	2	3	Samodzielne stanowisko do spraw wizerunku i komunikacji
	Liczba zmodernizowanych lub utworzonych tras rowerowych w km (w tym ścieżek rowerowych, dróg rowerowych, szlaków turystyki rowerowych, etc.)	-	10	Wydział Inwestycji i Zamówień Publicznych
Kierunek działania II.2 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości	Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. ludności (na rok)	839	1000	BDL GUS
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	86	60	PUP w Oświęcimiu
Kierunek działania II.3 Wzmacnianie marki gminy wraz z promocją	Liczba przeprowadzonych działań promujących gminę z wyłączeniem wydarzeń (średnio na rok)	15	25	Samodzielne stanowisko do spraw wizerunku i komunikacji
	Liczba wydarzeń promujących gminę (średnio na rok)	60	80	Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji Gminy Oświęcim
Kierunek działania II.4 Współpraca terytorialna w ramach Aglomeracji Oświęcimskiej	Współpraca w celu oracowania i uchwalenia Strategii Aglomeracji Oświęcimskiej na lata 2021-2027	-	1	Wydział Inwestycji i Zamówień Publicznych
Kierunek działania III.1 Rozbudowa i popraw jakości infrastruktury technicznej	Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej (km)	-	5,000	Wydział Inwestycji i Zamówień Publicznych
	Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej (km)	-	5,720	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.
Kierunek działania III.2 Rozwój infrastruktury drogowej	Rozbudowa/przebudowa/modernizacja/remont istniejącej infrastruktury drogowej – [km]	-	20	Wydział Inwestycji i Zamówień Publicznych
	Rozbudowa/modernizacja oświetlenia ulicznego (pkt. świetlne)	-	100	Wydział Inwestycji i Zamówień Publicznych
	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	4 363,77 Mg	3 900,00 Mg	Wydział Ochrony Środowiska

Nazwa działania	Wskaźnik	Wartość bazowa (2022 r) ²⁵	Oczekiwany rezultat (2030 r.)	Źródło danych
Kierunek działania III.3 Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego	Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych	43%	60%	Wydział Ochrony Środowiska
	Ilość usuniętych odpadów zawierających azbest	78,28 Mg	400 Mg	Wydział Ochrony Środowiska
	Liczba zmodernizowanych systemów grzewczych w ramach PONE	125	525	Wydział Ochrony Środowiska
Kierunek działania III.4 Ochrona przed negatywnymi skutkami zmian klimatu	Realizacja działań/ inwestycji redukujących zagrożenie przeciwpowodziowe	0,056 km	3 km	Wydział Ochrony Środowiska
Kierunek działania III.5 Efektywne planowanie przestrzenne	Uchwalenie planu ogólnego	-	1	Wydział Zagospodarowania Przestrzennego
	Liczba nowych/zmodernizowanych terenów sportowych lub rekreacyjnych	-	5	Wydział Inwestycji i Zamówień Publicznych

Wdrażanie

III Wdrażanie

12. Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii

Realizacja strategii

- Przygotowanie projektu – Wójt Gminy Oświęcim przy współpracy struktur Urzędu Gminy, w uzgodnieniu z Radą Gminy (zmiany zapisów w dokumencie także w oparciu o uzasadnione propozycje i wnioski mieszkańców, organizacji społecznych oraz przedsiębiorców).
- Wybór zadań do realizacji w ramach Strategii – Wójt przy współpracy struktur Urzędu Gminy i instytucji samorządowych.
- Nawiązywanie współpracy z partnerami dla realizacji działań i projektów wymagających zaangażowania innych organizacji i instytucji (administracji różnego szczebla, organizacji społecznych, przedsiębiorstw, instytucji otoczenia biznesu) oraz działania lobbingsowe na rzecz strategicznych kierunków rozwoju w wymiarze ponadlokalnym – Wójt Gminy Oświęcim.
- Opracowanie rocznych i wieloletnich programów branżowych oraz inwestycyjnych, w ramach których realizowane będą założenia strategiczne – wyspecjalizowane komórki Urzędu Gminy oraz inne instytucje samorządowe (jednostki organizacyjne).
- Zatwierdzenie i zapewnienie finansowania dla rocznych oraz wieloletnich programów branżowych i inwestycyjnych, w ramach których będą realizowane cele strategiczne i kierunki działań – merytoryczne komórki Urzędu Gminy, Rada Gminy.
- Zabezpieczenie środków w budżecie na realizację zadań wynikających z kierunków działań poprzez umieszczenie konkretnych zadań w budżecie oraz Wieloletniej Prognozie Finansowej – Skarbnik Gminy Oświęcim, Wójt Gminy Oświęcim, Rada Gminy.
- Przygotowanie wniosków o uzyskanie finansowania zewnętrznego dla projektów wynikających z założeń strategii – Wójt Gminy Oświęcim przy współpracy struktur Urzędu Gminy wraz z jednostkami organizacyjnymi.
- Nadzór nad realizacją projektów rozliczenia, raporty – merytoryczne komórki Urzędu Gminy.

Procedura monitorowania

- Monitoring bieżący będzie realizowany co dwa lata.
- Celem tej procedury jest uzyskanie kompletnej informacji dotyczącej rezultatów działań przyjętych do realizacji.
- Monitoringowi podlega katalog wskaźników umieszczonych w rozdziale 11. Rezultaty planowanych działań.
- Wynikiem prowadzonego monitoringu będzie zestawienie wskaźników dla poszczególnych kierunków działań, których realizacja została podjęta w ramach każdego z celów strategicznych zapisanych w Strategii.

Ewaluacja

- Rekomenduje się przeprowadzenie dwóch przeglądów strategicznych w okresie obowiązywania strategii – 2027 r. (ewaluacja on-going) i 2030 r. (ewaluacja ex-post).
- Ewaluacja ma na celu uzyskanie odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób założenia i cele przekładane są na realne działania oraz wskazanie konieczności dokonania korekt (aktualizacji). Dzięki temu możliwe jest podnoszenie jakości działań, udoskonalenie bieżącej interwencji czy podejmowanie decyzji dotyczących aktualizacji/modyfikacji dokumentu.
- Wynikiem przeprowadzenia przeglądu będzie raport zawierający podsumowanie zestawień wyników uzyskanych w ramach monitoringu wraz z oceną poziomu realizacji poszczególnych celów strategicznych oraz kierunków działań.

- Raporty ewaluacyjne są prezentowane Radzie Gminy przez Wójta Gminy Oświęcim wraz z rekomendacjami korekt, aktualizacji oraz uzupełnienia zawartości dokumentu.

Aktualizacja

- Zmiany w Strategii Rozwoju Gminy Oświęcim na lata 2024-2030 dokonywane będą uchwałą Rady Gminy na wniosek Wójta.
- Przed podjęciem uchwały wymagane jest wydanie stosownej opinii przez komisję ds. opracowania strategii.
- Aktualizacja dokonywana będzie w uzasadnionych przypadkach, w szczególności w związku ze zmianami uwarunkowań rozwoju (m.in. społecznych, gospodarczych, prawnych, przestrzennych czy politycznych) na terenie miasta, bądź w jego otoczeniu.
- Ocena realizacji strategii na podstawie danych zawartych w raportach ewaluacyjnych zostanie dokonana w latach 2027 i 2030. Jej celem będzie porównanie założonych w strategii oddziaływań i efektów jej wdrażania z faktycznie osiągniętymi efektami. Na tej podstawie formułowane będą zalecenia w zakresie aktualizacji na kolejne lata wdrażania Strategii.
- Decyzja o aktualizacji dokumentu będzie dokonywana przez Wójta Gminy Oświęcim we współpracy z właściwymi komórkami organizacyjnymi Urzędu Gminy. Wójt przedstawiać ją będzie do przyjęcia Radzie Gminy.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

- Dokumenty wykonawcze powinny być napisane możliwie prostym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie.
- Obowiązkowe jest oznakowanie dokumentu zgodnie z obowiązującymi zasadami.
- Przygotowanie dokumentu wykonawczego powinno zakończyć się w ciągu 12 miesięcy od jego zainicjowania.
- Obowiązkowo każdy dokument wykonawczy powinien zostać poddany konsultacjom.
- W każdym dokumencie wykonawczym powinno znaleźć się co najmniej odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań niniejszej strategii.
- Każdy dokument wykonawczy musi posiadać przypisaną komórkę organizacyjną jako wiodącą, odpowiadającą za całościową realizację.
- Wszystkie dokumenty wykonawcze powinny być zgodne z opracowaną w grudniu 2020 r. Strategią komunikacji Gminy Oświęcim oraz Księgą Zewnętrznej Identyfikacji Wizualnej Gminy Oświęcim.

Poniżej zestawiono dokumenty wykonawcze – dokumenty strategiczne gminy Oświęcim wraz z analizą zgodności z przedmiotową strategią i wskazaniem ewentualnych zmian i rekomendacji dotyczących tych dokumentów.

Dokument	Data opracowania dokumentu	Uwagi/rekomendacje
Program Ochrony Środowiska dla Gminy Oświęcim na lata 2021-2025	2020 r.	Aktualny, zgodny z zapisami strategii
Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Oświęcim na rok 2023	2023 r.	Aktualny, zgodny z zapisami Strategii. Każdy kolejny dokument powinien uwzględniać zapisy strategii.
Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Oświęcim na lata 2017 – 2032	2017 r.	Aktualny, zgodny z zapisami strategii
Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Oświęcim na lata 2021-2026	2020 r.	Aktualny, zgodny z zapisami strategii
Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Oświęcim Aktualizacja	2021 r.	Aktualny, zgodny z zapisami strategii
Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Oświęcim na lata 2019-2023	2018 r.	Rekomenduje się opracowanie nowego dokumentu, z uwagi na zakończenie okresu jego obowiązywania. Nowo opracowany dokument powinien uwzględniać zapisy strategii.
Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Oświęcim na lata 2016-2023	2015 r.	Nowo opracowany dokument powinien uwzględniać zapisy strategii.
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Oświęcim	2015 r. zmiany wprowadzono w latach: 2018, 2019, 2023	Aktualny, zgodny z zapisami strategii
Strategia IIT Aglomeracji Oświęcimskiej na lata 2021-2027	2023 r. – w trakcie opracowywania	Zgodny z zapisami strategii
Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy Oświęcim	2017 r.	Aktualny, zgodny z zapisami strategii
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Oświęcim na lata 2021 - 2025	2020 r. wprowadzono zmiany w 2022 r.	Aktualny, zgodny z zapisami strategii
Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Oświęcim na lata 2022-2024	2021 r.	Aktualny, zgodny z zapisami strategii

13. Finansowanie strategii

Skuteczna realizacja założeń Strategii Rozwoju Gminy Oświęcim na lata 2024-2030 wymaga odpowiednich nakładów finansowych. W celu urzeczywistnienia wizji gminy zawartej w niniejszym dokumencie, samorząd będzie poszukiwał wszelkich dostępnych źródeł finansowania poszczególnych zadań. Dywersyfikacja źródeł finansowania jest szczególnie istotna z uwagi na fakt, że nie wszystkie działania można zrealizować z jednego źródła (np. z budżetu gminy). Katalog środków publicznych pełni zasadniczą rolę w możliwości sfinansowania Strategii. Wśród tych środków wymienić należy:

- środki własne gminy,
- środki pochodzące z budżetu państwa,
- środki z budżetu województwa małopolskiego,
- inne środki publiczne,
- Program Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027,
- inne środki z budżetu Unii Europejskiej, takie jak:
 - Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS) – dotyczące finansowania projektów przyczyniających się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu.
 - Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG) – fundusze te mogą zostać wykorzystane na realizację projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz takich, które będą zwiększać konkurencyjność lokalnej gospodarki.
 - Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS) – odnoszą się do finansowania projektów związanych z poprawą sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy, zwiększeniem dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnieniem opieki nad dziećmi, podnoszeniem jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracją społeczną, rozwojem usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.
 - Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) – przeznaczone dla projektów związanych z rozwojem cyfryzacji, w tym z rozwojem e-usług oraz wzmocnieniem cyberbezpieczeństwa w przedsiębiorstwach i JST.
 - Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE) – fundusze przeznaczone na szkolenia dla beneficjentów korzystających ze środków Funduszy Europejskich, działania informacyjno-promocyjne oraz rozwój systemu informatycznego umożliwiającego aplikowanie i rozliczanie projektów unijnych.

Ponadto do finansowania części inwestycji mogą zostać wykorzystane także środki prywatne, które będą współfinansować projekty realizowane w ramach programów operacyjnych lub w formie partnerstwa publiczno-prywatnego. Biorąc pod uwagę wydatki inwestycyjne gminy Oświęcim w ciągu ostatnich pięciu lat, czyli w okresie od 2018 r. do 2022 r., szacuje się, że łączna wartość wydatków ponoszonych na realizację Strategii w okresie jej obowiązywania wyniesie około 74 mln zł²⁷. Szacunki będą precyzowane w oparciu o Wieloletnią Prognozę Finansową.

²⁷ Wartość oszacowana na podstawie wydatków majątkowych inwestycyjnych poniesionych przez gminę Oświęcim w latach 2018-2022 (dane BDL GUS).

Załącznik nr 1

**Diagnoza sytuacji
społecznej,
gospodarczej
i przestrzennej**

Załącznik nr 1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

Analiza danych zastanych

Demografia

W latach 2013-2022 liczba ludności w gminie Oświęcim wzrosła o 5,9%, wynosząc 18 931 w 2022 r. Zgodnie z prognozą²⁸ GUS²⁹, do 2030 r. liczba ta zwiększy się o kolejne 5,2% w stosunku do 2030 r. Opracowanie GUS nie uwzględnia jednak pandemii COVID-19 i jej konsekwencji, m.in. w postaci zwiększonej liczby zgonów w 2020 roku.

Na terenie gminy od lat utrzymuje się niski współczynnik przyrostu naturalnego, który był najniższy w ciągu ostatnich dwóch lat. W 2022 r. w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców przyrost naturalny wyniósł -4,1. Podobną tendencję notowano także w powiecie oświęcimskim i województwie małopolskim, gdzie przyrost naturalny na 1 000 osób wyniósł kolejno -5,3 oraz -1,4. W okresie 2018-2022 saldo migracji pozostawało natomiast na poziomie dodatnim. W 2022 r. wartość wskaźnika w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniosła 6,0 i w tym przypadku wskaźnik dla gminy wypadł lepiej w porównaniu do powiatu (-1,1) i województwa (1,2).

Patrząc na strukturę ludności w podziale na ekonomiczne grupy wieku, można zauważyć, że ta w gminie Oświęcim jest bardzo podobna do struktury w powiecie oświęcimskim i województwie małopolskim. W latach 2018-2022 w gminie Oświęcim można zauważyć:

- spadek o 2,5 pp. udziału mieszkańców w wieku produkcyjnym w liczbie ludności ogółem — w 2022 roku w gminie był równy 59,5%;
- wzrost o 1,0 pp. udziału ludności w wieku poprodukcyjnym — w 2022 roku w gminie był równy 21,0%.

Powyższe wyniki wskazują na stopniowe starzenie się lokalnej społeczności.

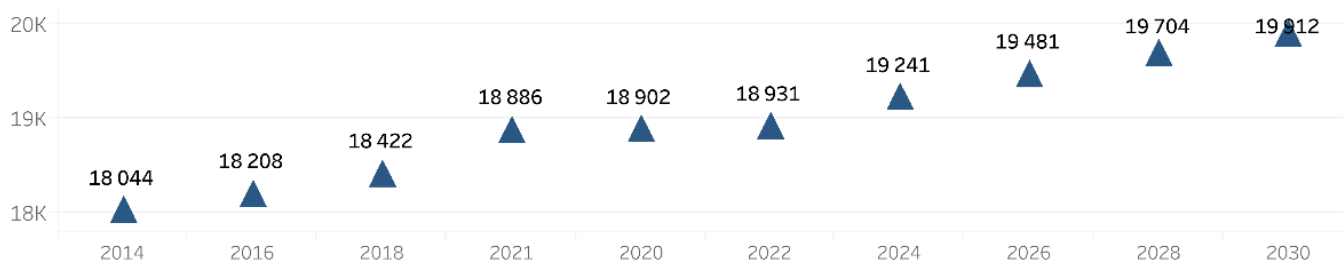
Na starzenie się populacji gminy wskazuje także odsetek mieszkańców w wieku 65 lat i więcej, który wzrósł o 1,3 pp. w latach 2018-2022, wynosząc 17,6% w 2022 r. – mniej w porównaniu do powiatu oświęcimskiego (20,1%) i województwa małopolskiego (17,9%).

²⁸ Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 (opracowanie eksperymentalne).

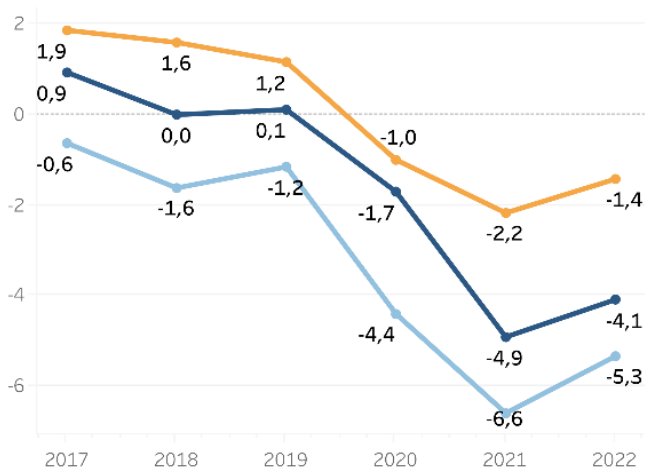
²⁹ Główny Urząd Statystyczny

DEMOGRAFIA

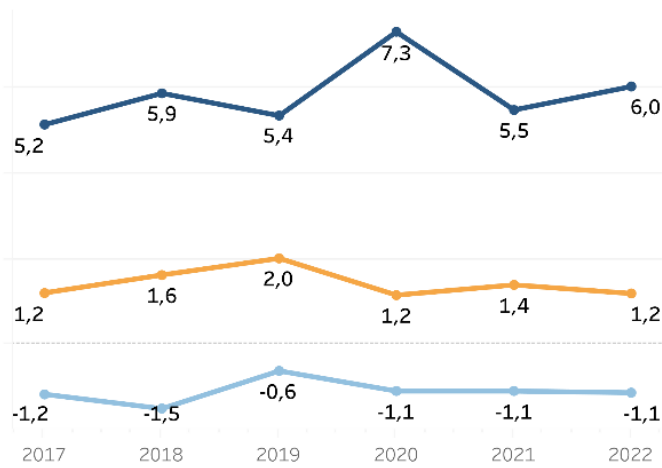
Liczba ludności w latach 2012-2030¹

Przyrost naturalny na 1 000 ludności¹

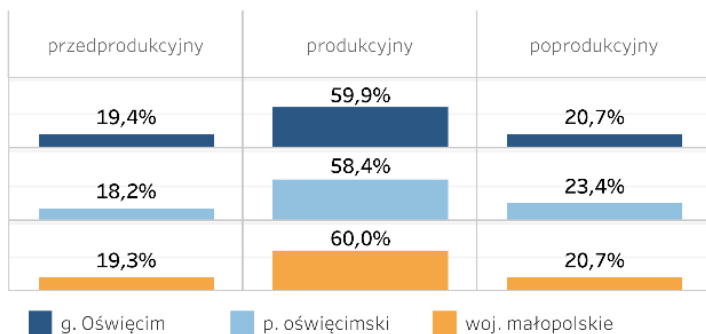

Saldo migracji na 1 000 ludności¹

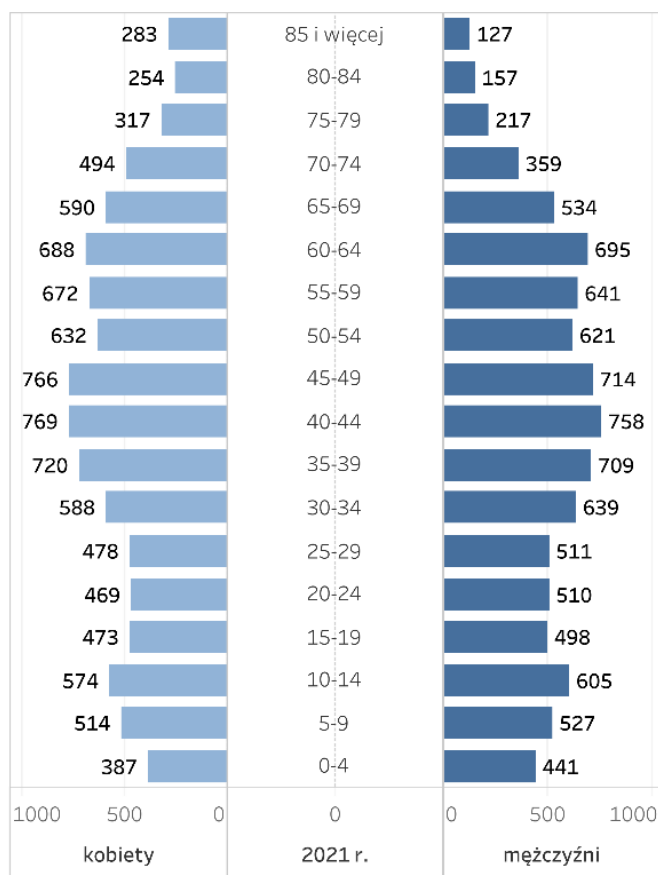

■ g. Oświęcim ■ p. oświęcimski ■ woj. małopolskie

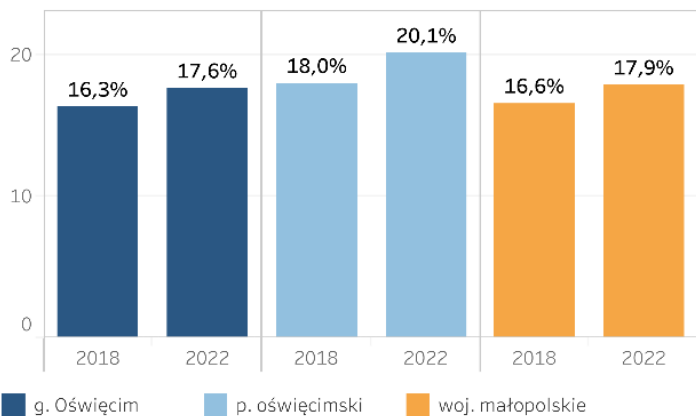
Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w 2021 r.¹

Piramida wieku¹

Odsetek osób w wieku 65 lat w liczbie mieszkańców ogółem¹

■ g. Oświęcim ■ p. oświęcimski ■ woj. małopolskie

źródło danych:

¹ GUS BDL

Edukacja i kultura

Na terenie gminy nie funkcjonują żadne żłobki, co uniemożliwia analizę odsetka dzieci objętych opieką żłobkową w latach 2018-2022. Ze względu na bliskość Oświęcimia można jednak założyć, że część rodziców korzysta z usług żłobków zlokalizowanych w mieście. Odsetek dla powiatu oświęcimskiego w 2022 roku to 14,1%, a dla województwa małopolskiego 16,9%.

W gminie Oświęcim działa 10 przedszkoli, w których mieści się 35 oddziałów. Według danych GUS w 2021 r. do przedszkoli uczęszczało 729 dzieci. W okresie 2017-2021 odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym naprzemiennie spadał i wzrastał. W 2020 r. odsetek ten uległ znaczącemu zmniejszeniu, czego powodem była pandemia COVID-19. W 2021 r. opieką przedszkolną objętych było 91,9% dzieci w wieku 3-6 lat – niewiele mniej niż w powiecie oświęcimskim (92,9%) i więcej niż w województwie małopolskim (90,6%).

W gminie działa 8 szkół podstawowych, w których w 92 oddziałach uczyło się w 2021 roku 1 702 uczniów. Współczynnik skolaryzacji³⁰ brutto dla szkół podstawowych wyniósł 95,5% w 2021 r. (o 5,1 pp. więcej niż w 2017 r.), co oznacza, że część uczniów mieszkających na terenie gminy Oświęcim uczęszcza do szkół w innych gminach. Współczynnik skolaryzacji utrzymywał się na niewiele niższym poziomie niż ten w powiecie oświęcimskim (98,0%) i był równy temu w województwie małopolskim. Biorąc pod uwagę wyniki podstawowych egzaminów ósmoklasisty z 2022 r. można zauważyć, że w przypadku języka angielskiego i języka polskiego, uczniowie szkół w gminie Oświęcim wypadali bardzo podobnie do uczniów z powiatu oświęcimskiego i województwa małopolskiego, a w przypadku egzaminu z matematyki uzyskali wyniki nawet wyższe.

W gminie Oświęcim nie działa żadne liceum, technikum ani szkoła zawodowa. Mieszkańcy gminy wiejskiej prawdopodobnie uczęszczają do szkół w gminie miejskiej, co uniemożliwia analizę wyników maturalnych.

W gminie Oświęcim placówką prowadzącą i koordynującą działalność kulturalną jest Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji Gminy Oświęcim (OKSiR), który zajmuje się realizacją zadań gminy w zakresie kultury i upowszechniania sportu. OKSiR stanowi samorządową instytucję kultury i prowadzi różnorodne działania, skierowane głównie na integrowanie społeczności gminy, pobudzanie i wspieranie oddolnych inicjatyw lokalnych w zakresie kultury i sportu, wspieranie i promocję twórczości amatorskiego ruchu artystycznego, ochronę dziedzictwa kulturowego. W 2022 roku Ośrodek był organizatorem lub współorganizatorem 72 imprez i wydarzeń. W tym samym roku OKSiR prowadził zajęcia artystyczne i sportowe oraz warsztaty dla dzieci, m.in. plastyczne w Rajsku, modelarskie w Babicach i Grojcu, sportowe w Zaborzu, Grojcu, Włosienicy, Broszkowicach, Rajsku, Harmężach, Porębie Wielkiej i Brzezince. Ważnym działaniem jest też zarządzanie kompleksami boisk w Brzezince i Babicach a także organizowanie całorocznych zajęć na tych wielofunkcyjnych obiektach.

³⁰ Stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat

Według danych GUS, w latach 2017-2022 liczba kół, klubów i sekcji zainteresowań oraz ich członków stopniowo malała. W 2020 r. odnotowano najmniejsze zainteresowanie w kołach, czego powodem była pandemia COVID-19. W 2022 r. w 14 kołach zainteresowań uczestniczyło 599 członków, dużo mniej niż w latach poprzednich.

W tym samym czasie znacząco zmalała również liczba imprez organizowanych przez Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji. W 2022 r. zorganizowano 48 imprez, w których udział wzięło prawie 5 tys. uczestników. To o wiele mniej, biorąc pod uwagę lata 2017-2019, gdzie liczba uczestników imprez wahała się w okolicach 6 tys. osób. Wśród imprez cyklicznych organizowanych na terenie gminy można wymienić m.in.: gminne obchody Święta Plonów – tradycyjne "Dożynki", Dni Gminy Oświęcim, które w 2023 przekształciły się w Święto Gminy Oświęcim, gminne rajdy rowerowe „Poznajemy gminę Oświęcim”(edycje wiosenne i jesienne), impreza biegowa „Biegaj z gminą”, Piknik Organizacji Pozarządowych Gminy Oświęcim, biesiady patriotyczne, Piknik Wojskowy Gminy Oświęcim, Święto Miodu, Wianki, Gminny Przegląd Piosenki Dziecięcej "Nutka", czy Miejsko-Gminny Konkurs Pieśni i Wierszy Patriotycznych.

Na terenie gminy funkcjonuje Biblioteka Publiczna Gminy Oświęcim, zajmująca się przede wszystkim gromadzeniem i udostępnianiem zbiorów bibliotecznych. Ponadto, placówka organizuje spotkania autorskie i zajęcia skierowane głównie do dzieci i młodzieży. Oprócz tego na terenie gminy działa jeszcze pięć filii biblioteki głównej. W sumie w 2022 roku w bibliotekach zapisanych było 1 785 czytelników, a wspólny stan zbiorów osiągnął liczbę 36 508. Placówki biblioteczne gminy odwiedziło w 2022 roku 13 959 osób, które wypożyczyły w sumie 25 477 woluminów. GBP prowadziło również działania oraz akcje promujące i popularyzujące książkę oraz czytelnictwo. Realizowane były także zajęcia różnotematyczne i lekcje biblioteczne dla najmłodszych.

Według danych GUS, w ostatnich latach nieznacznie zmalała liczba czytelników bibliotek publicznych. W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców, liczba czytelników bibliotek wyniosła 95 w 2022 r. – o 8,7% mniej niż w 2017 r. W powiecie oświęcimskim odnotowano prawie dwa razy wyższy wskaźnik (161), natomiast wskaźnik dla województwa małopolskiego był jeszcze wyższy (170). Gmina ma umiarkowany księgozbiór w stosunku do liczby mieszkańców – w 2022 r. na 1 000 mieszkańców przypadało około 1,9 tys. woluminów. To o tysiąc mniej niż wskaźnik dla powiatu oświęcimskiego (2,8 tys.) i znacznie mniej niż dla województwa małopolskiego (3,2 tys.).

Gmina Oświęcim jest wyjątkowo atrakcyjna turystycznie i ma do zaoferowania odwiedzającym miejsca historyczne (nie tylko z czasów II Wojny Światowej, ale także dużo starsze) oraz rekreacyjne (np. rozległe panoramy i szlaki rowerowe). Charakteryzuje ją również bogactwo przyrodnicze (kompleksy leśne, zagajniki, duża ilość stawów rybnych). Atrakcją turystyczną stanowi również śluza i kanał żegludowy na Wiśle.

Warto wspomnieć, że mieszkańcy gminy Oświęcim są bardzo aktywni kulturalnie. Na jej terenie działa między innymi: dwanaście Kół Gospodyń Wiejskich, siedem zespołów śpiewaczych, jeden zespół pieśni

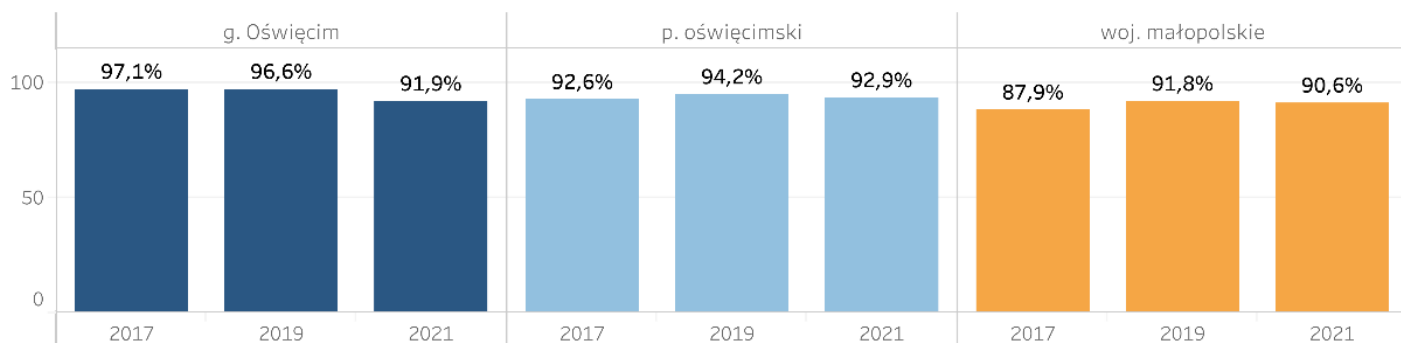
i tańca, koła łowieckie. Przez cały rok organizowane są również wydarzenia, na których poszczególne kluby prezentują swoją aktywność.

W latach 2016-2021 wydatki budżetu gminy na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego oscylowały między 2 a 2,5 mln zł. Wydatki na oświatę i wychowanie w analizowanym okresie nieznacznie wzrosły – z 21 mln zł w 2011 r. do 34 mln zł w 2021 r. (bez wydatków bieżących, inwestycyjnych i pochodnych od wynagrodzeń). W 2021 r. w obszarze edukacji największą kwotę wydano na szkoły podstawowe (22,5 mln zł).

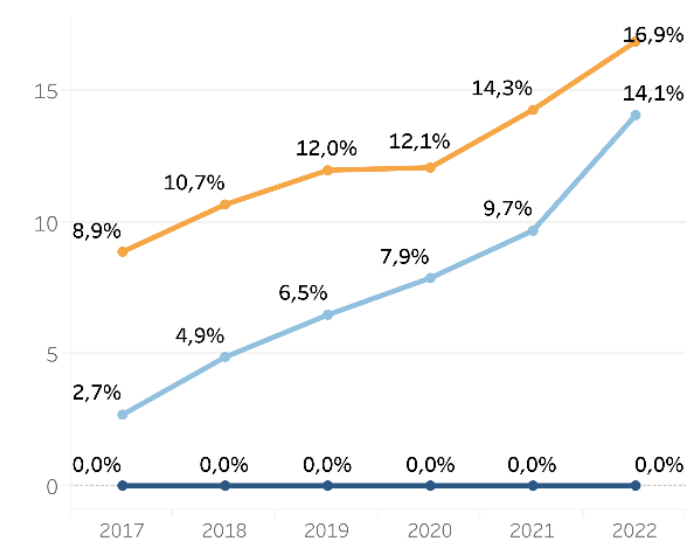
Na terenie gminy realizowany jest Oświęcimski Strategiczny Program Rządowy. Program ten tworzy warunki do rewitalizacji otoczenia miejsca pamięci - byłego obozu KL Auschwitz-Birkenau. Warto dodać, że obóz Auschwitz-Birkenau jest wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Program OSPR działa od 1997 roku, a jego zadania przyczyniły się do rewitalizacji otoczenia miejsca pamięci masowej zagłady, poprawy dostępności komunikacyjnej Oświęcimia oraz wyeksponowania jego walorów turystycznych i edukacyjnych. Na lata 2021-2025 zaplanowano kolejny, VI etap, w ramach którego zaplanowano realizację przedsięwzięć o łącznej wartości 92.013 tys. Wykonane zostaną zadania takie jak inwestycje drogowe (poprawiające dojazd do Oświęcimia i Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau); zagospodarowanie terenu i budowa parkingu podziemnego w centrum Starego Miasta w Oświęcimiu; budowa kanalizacji sanitarnej w Brzezince; a także rewitalizacja Parku Miejskiego w Brzeszczach.

KULTURA I EDUKACJA

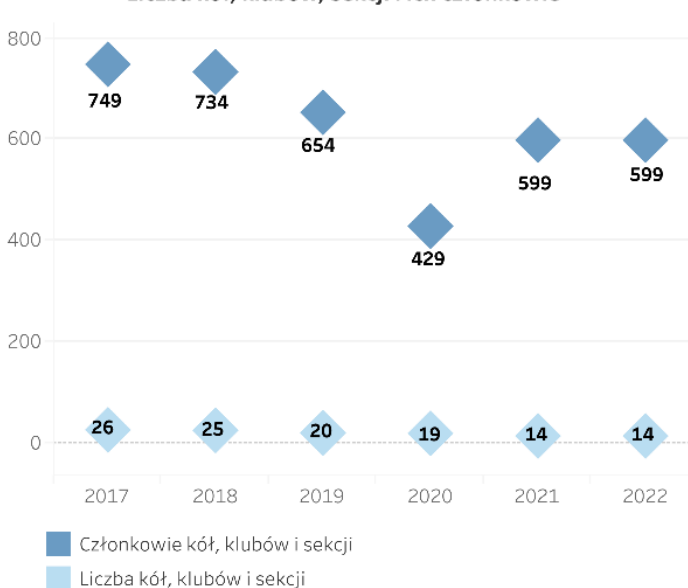
Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym¹

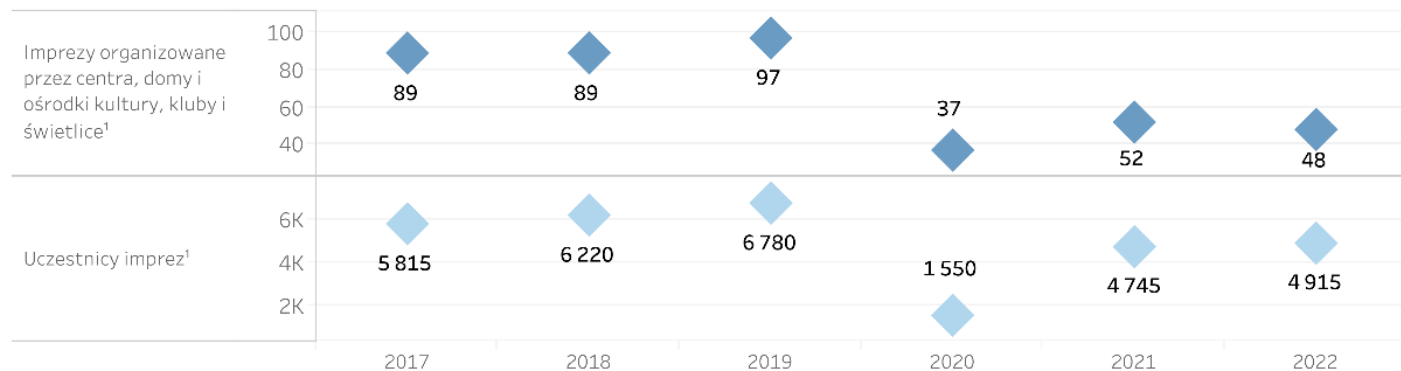
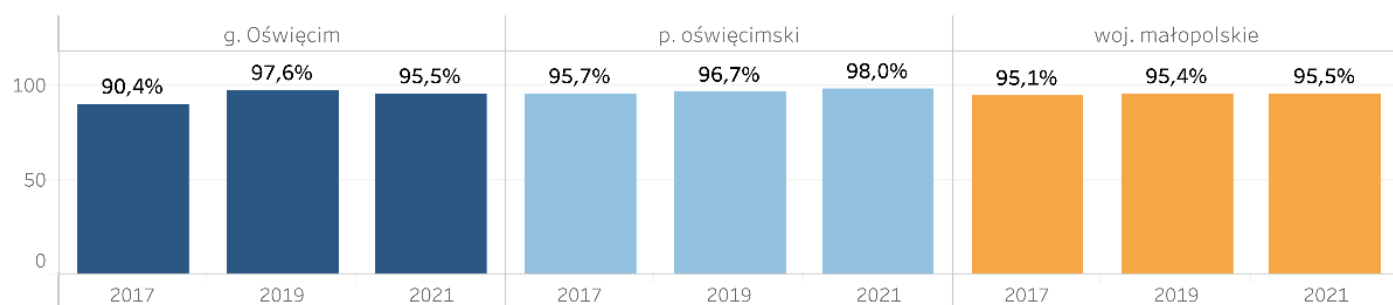
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach¹

Liczba kół, klubów, sekcji i ich członkowie¹

Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych¹

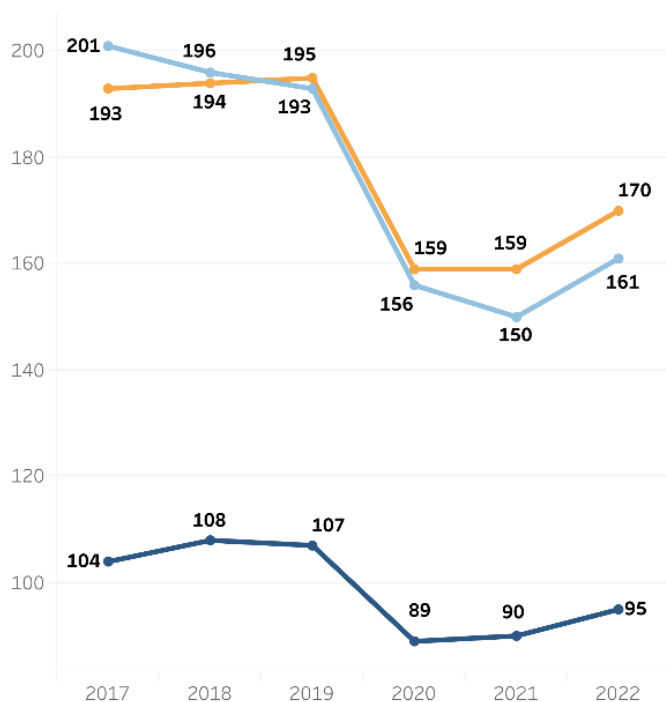

źródło danych:

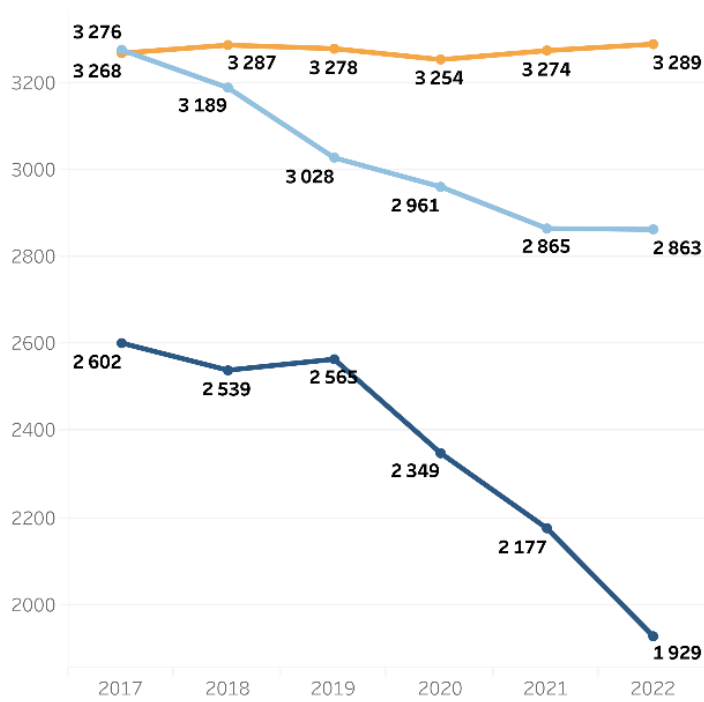
¹ GUS BDL

KULTURA I EDUKACJA

Czytelnicy bibliotek na 1 000 mieszkańców¹

Księgozbiór bibliotek na 1 000 mieszkańców¹

■ g. Oświęcim ■ p. oświęcimski ■ woj. małopolskie

Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2022 r.²

	g. Oświęcim	p. oświęcimski	woj. małopolskie
język angielski	69,0%	68,6%	69,2%
język polski	63,4%	62,8%	63,6%
matematyka	65,5%	61,4%	63,2%

Wydatki budżetu gminy¹

	2017	2018	2019	2020	2021	
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	wydatki w rozdziale 92109 - Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby	1,5 mln zł	1,6 mln zł	1,8 mln zł	1,7 mln zł	1,8 mln zł
	wydatki w rozdziale 92116 - Biblioteki	0,5 mln zł	0,5 mln zł	0,5 mln zł	0,6 mln zł	0,6 mln zł
Oświata i wychowanie	wydatki w rozdziale 80101 - Szkoły podstawowe	10,4 mln zł	13,6 mln zł	16,4 mln zł	17,1 mln zł	22,6 mln zł
	wydatki w rozdziale 80104 - Przedszkola	8,1 mln zł	9,2 mln zł	9,9 mln zł	10,0 mln zł	11,0 mln zł
	wydatki w rozdziale 80113 - Dowożenie uczniów do szkół	0,6 mln zł	0,7 mln zł	0,6 mln zł	0,3 mln zł	0,5 mln zł
	wydatki w rozdziale 80110 - Gimnazja	4,3 mln zł	2,1 mln zł	0,9 mln zł	0,0 mln zł	0,0 mln zł

źródło danych:

¹ GUS BDL

² <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

Pomoc społeczna i ochrona zdrowia

Głównym podmiotem działającym w obszarze pomocy społecznej jest Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim. Ośrodek realizuje szereg zadań dotyczących m.in.: wypłacania świadczeń socjalnych oraz rodzinnych, aktywizacji osób wykluczonych społecznie, wsparcia rodzin zastępczych. Ponadto celem jego działalności jest diagnozowanie i zapobieganie problemom społecznym występującym na obszarze gminy.

Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. ludności wyniosła 122 w 2021 r. To mniej, niż wskaźnik dla powiatu oświęcimskiego (235) i województwa małopolskiego (336). Należy zauważyć, że na terenie gminy wartość omawianego wskaźnika spadła o 39% w latach 2017-2021.

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2018-2022 spadła o 20%. Najwięcej rodzin (305) potrzebowało pomocy w 2019 r. Trzeba zauważyć, że wysoka liczba rodzin pojawiła się również w 2020 r. podczas pandemii COVID-19. W 2022 r. liczba rodzin objętych pomocą wyniosła 130, a liczba osób w rodzinach 212. Ta druga wartość zmniejszyła się w okresie 2018-2022 o 34%. Na jedną rodzinę objętą pomocą społeczną w 2022 r. przypadało 1,6 osoby, a w 2018 roku było to 1,9 osoby – co wskazuje na wzrost liczby osób samotnych wymagających pomocy.

Wśród najczęstszych powodów przyznania pomocy od lat na pierwszym miejscu znajduje się ciężka choroba. W 2022 r. z tego powodu przyznano świadczenia 80 rodzinom. Drugim najczęstszym powodem jest niepełnosprawność – 73 rodziny, a trzecim ubóstwo – 62 rodziny. Liczba rodzin pobierających świadczenia z powodu ciężkiej choroby zmalała w latach 2018-2022 o 28,6%. Zmalała również liczba rodzin pobierających świadczenia z pozostałych (najczęstszych) powodów: bezrobocia, ubóstwa, niepełnosprawności i alkoholizmu.

Analizując strukturę przyznanych zasiłków widzimy, że w 2022 r. najwięcej osób otrzymało zasiłki celowe (96). Liczba ta uległa zmniejszeniu o 33,3% względem 2018 r. Na drugim miejscu znalazły się zasiłki okresowe, które przyznano 62 osobom – o 21,5% mniej niż w 2018 r. Zmalała także liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe – o 15,6% w latach 2018-2022 do poziomu 38.

Domy Pomocy Społecznej kierują swoją pomoc do osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności oraz osób niemogących samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Na terenie gminy Oświęcim nie działa żadna taka placówka, ale mieszkańcy mają możliwość skorzystać z okolicznych Domów Pomocy Społecznej, np. Dom Pomocy Społecznej w Żywcu (dla osób w podeszłym wieku) lub Dom Pomocy Społecznej w Bobrku (dla niepełnosprawnych intelektualnie mężczyzn). Drugi z wymienionych znajduje się najbliżej gminy oraz świadczy usługi w zakresie potrzeb bytowych, opiekuńczych i edukacyjnych oraz tzw. usług wspierających. Placówka oferuje różne formy terapii zajęciowej, rehabilitacji i aktywizacji oraz spędzania czasu wolnego.

Liczba osób przebywających w domach pomocy społecznej w latach 2018-2022 utrzymuje się na poziomie 7-10 osób. Natomiast liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi³¹ wzrosła czterokrotnie. W 2022 r. w DPS przebywało 10 osób, a 15 osób było objętych opieką specjalistyczną. Dla porównania w 2018 roku były to kolejno: 9 i 3 osoby. Wydatki na pobyt osób w DPS wzrosły o 103% w latach 2018-2022 – do poziomu 368 tys. zł. W tym czasie koszty usług opiekuńczych i specjalistycznych najpierw spadły, a później znowu wzrosły wynosząc 76,9 tys. zł w 2022 r. Pomiędzy 2018 a 2022 r. była to różnica 0,8%³².

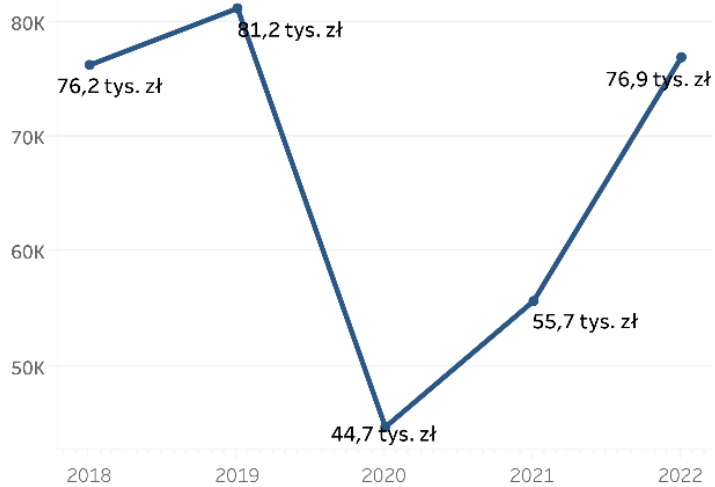
W latach 2017-2022 ogólna liczba porad lekarskich udzielanych na terenie gminy uległa nieznacznemu zwiększeniu. W 2022 r. udzielono ponad 15 tys. porad lekarskich, o 18,1% więcej w porównaniu do 2020 r. W gminie wiejskiej Oświęcim nie znajduje się żadna apteka ogólnodostępna, mieszkańcy muszą zaopatrywać się w gminie miejskiej.

³¹ Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej za lata 2018-2022

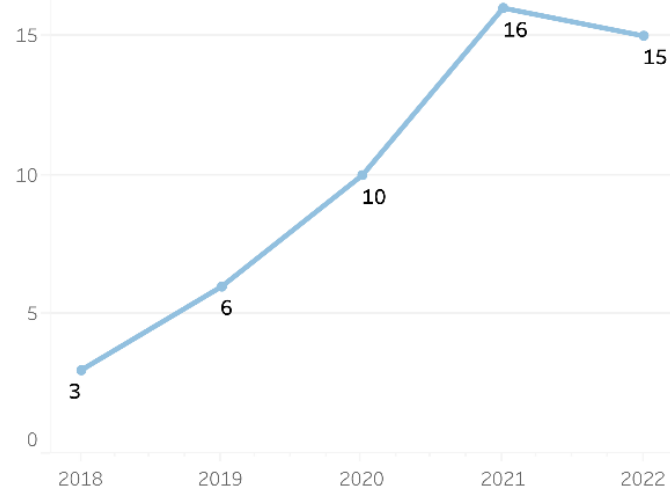
³² Tamże.

POMOC SPOŁECZNA I OCHRONA ZDROWIA

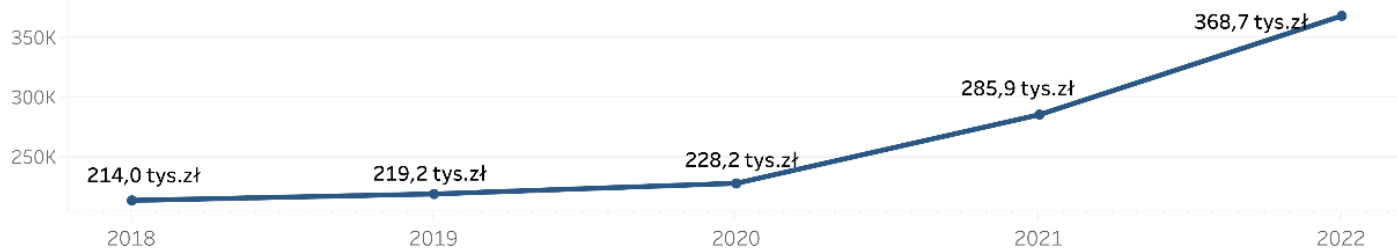
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne - wydatki¹

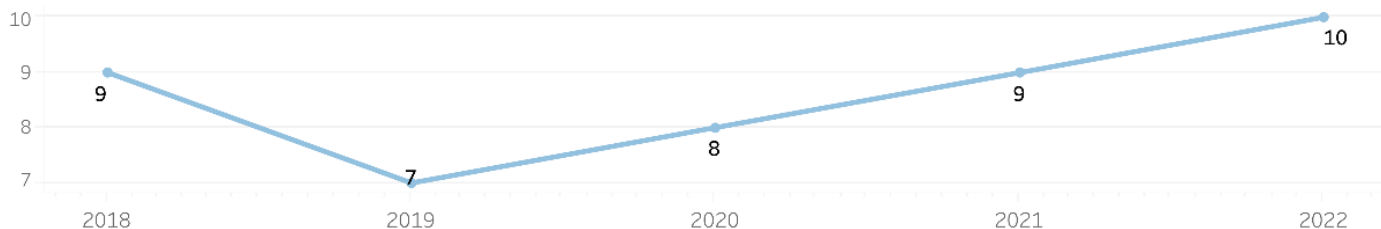
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne - osoby objęte usługami¹

Pobyt w DPS - wydatki¹

Pobyt w DPS - liczba pacjentów¹

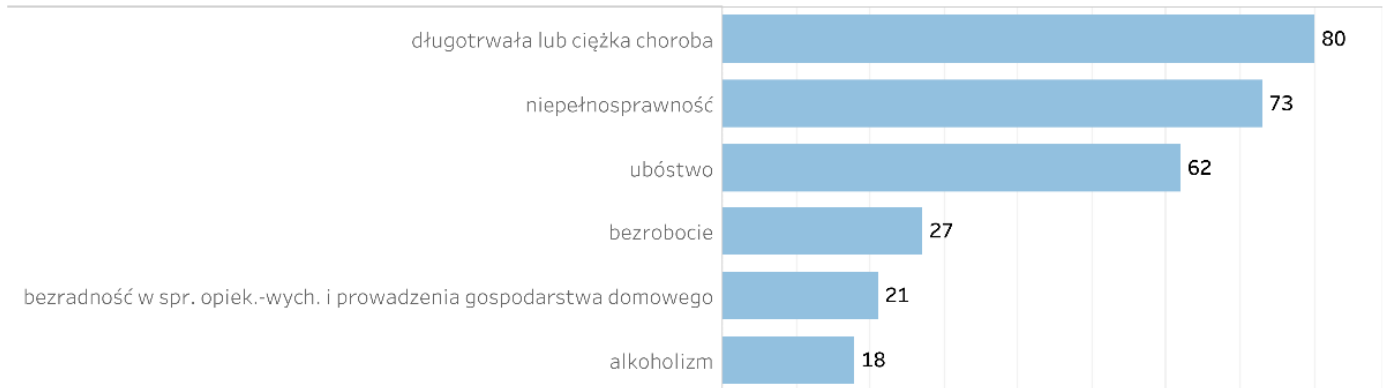

źródło danych:

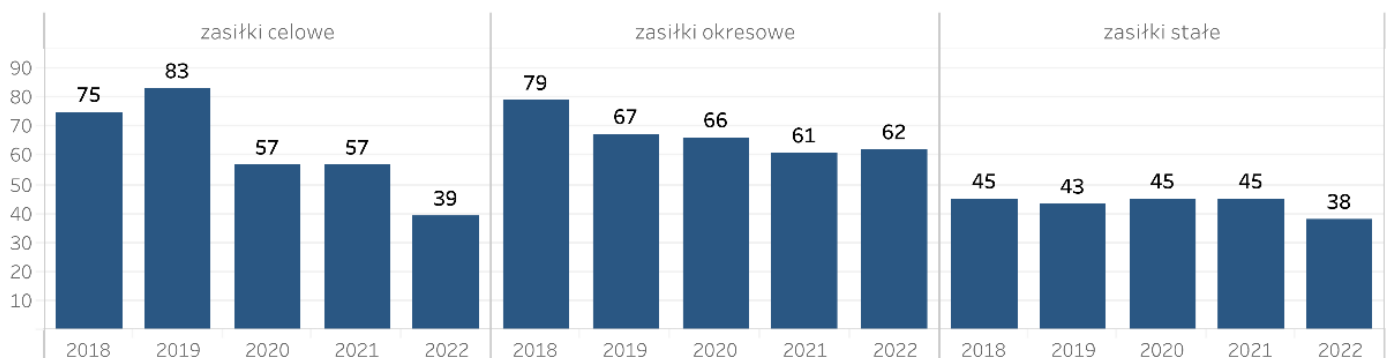
¹ GOPS w Oświęcimiu

POMOC SPOŁECZNA I OCHRONA ZDROWIA

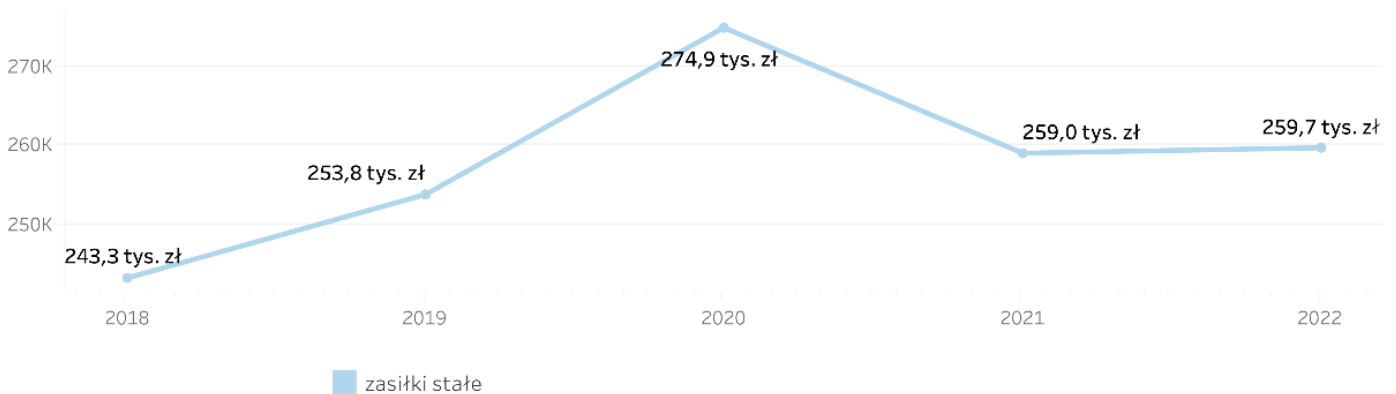
Najczęstsze powody przyznania pomocy w 2022 r.²

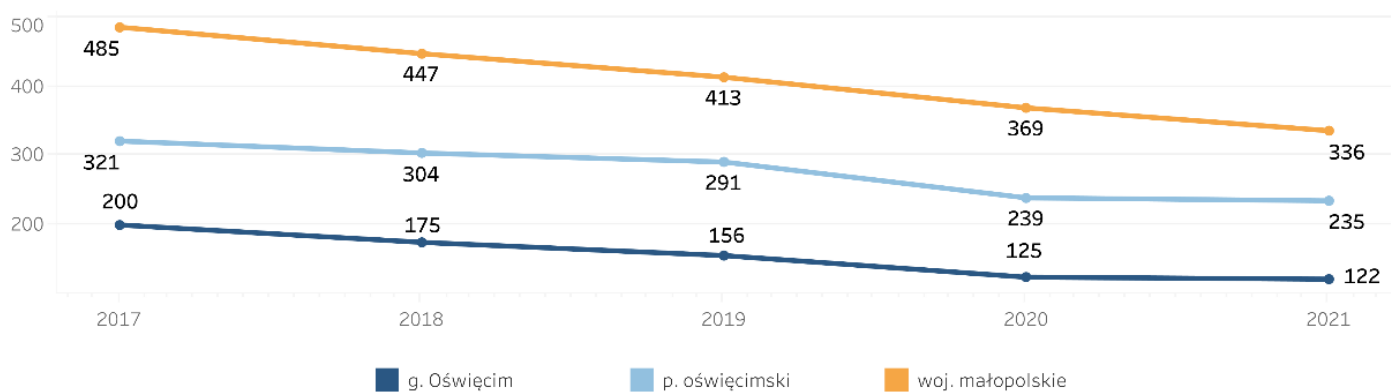
Liczba osób, którym przyznano świadczenia²

Kwota przeznaczona na wybrane kategorie zasiłków²

Beneficjenci pomocy społecznej na 10 tys. ludności¹

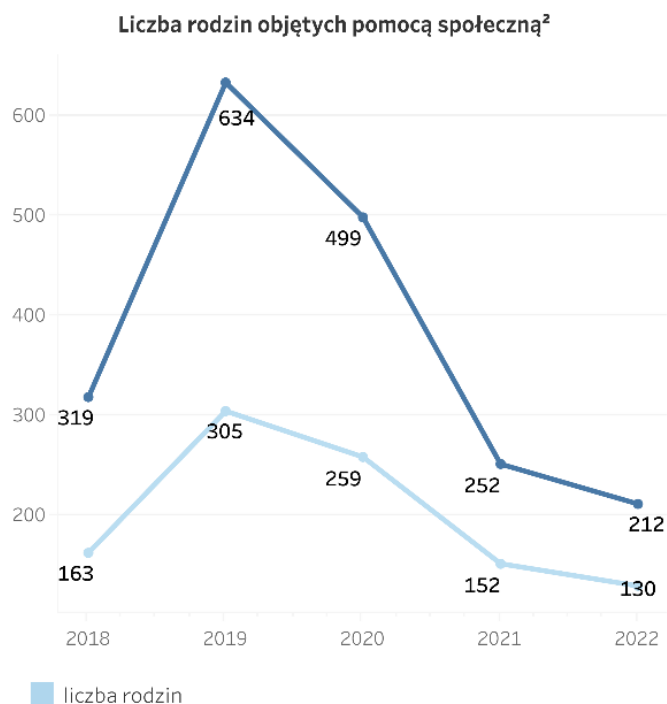
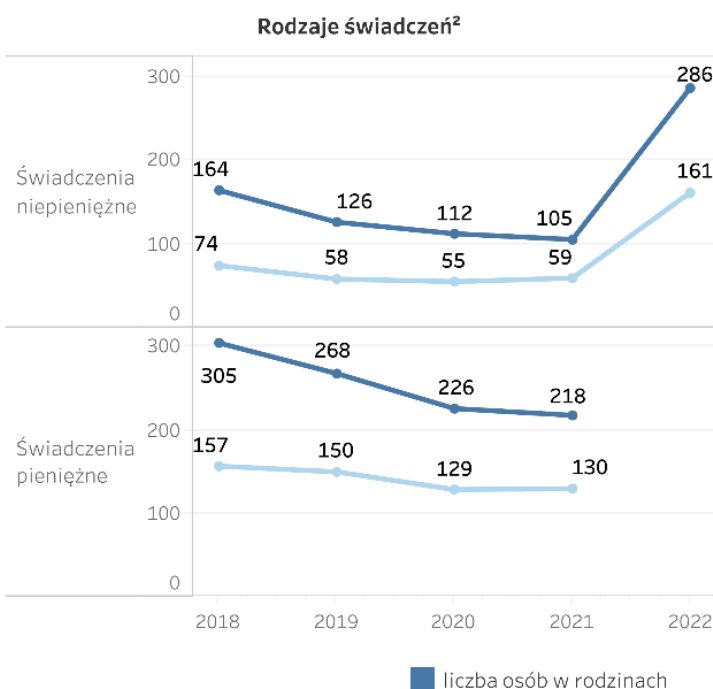
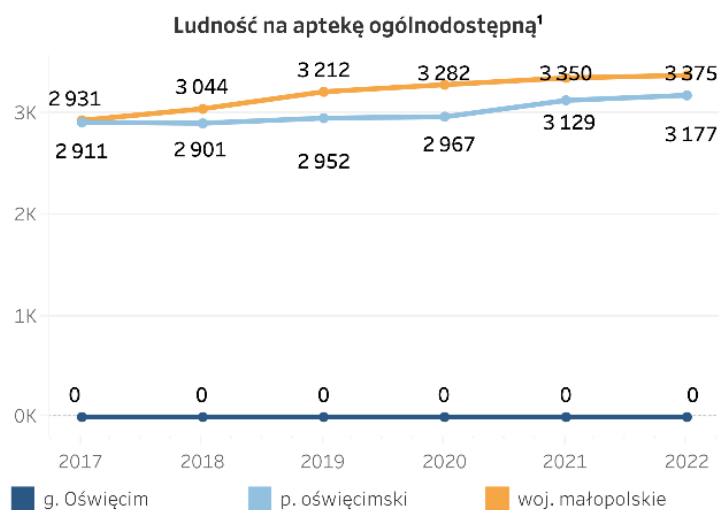

Źródło danych:

¹ GUS BDL

² GOPS w Oświęcimiu

POMOC SPOŁECZNA I OCHRONA ZDROWIA

źródło danych:

¹ GUS BDL

² GOPS w Oświęcimiu

Mieszkalnictwo

W okresie 2017-2022 zasoby mieszkaniowe gminy zwiększyły się o 6,3%. W 2022 r. liczba mieszkań wyniosła 6 121. Przeliczając to na 1 000 mieszkańców, liczba mieszkań wyniosła 322 – mniej niż w powiecie oświęcimskim (368) i województwie małopolskim (385). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na jedną osobę wyniosła 35,6 m² w 2022 r., czyli więcej niż w powiecie (29,9 m²) i w województwie (31,0 m²).

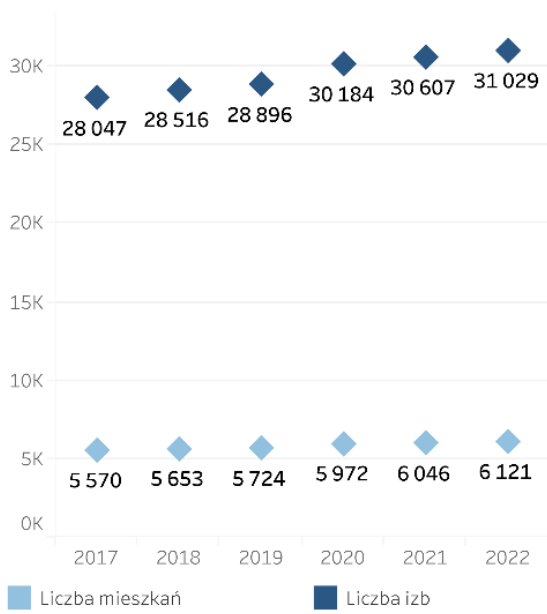

W latach 2018-2022 do użytkowania oddano łącznie 470 mieszkań, z czego najwięcej w 2021 r. (115), a w 2022 r. 100 mieszkań. W przeliczeniu na 1 000 ludności, w 2022 r. oddano 7 mieszkań – więcej niż w powiecie i województwie, gdzie wskaźnik wyniósł 5,3. Wskazuje to na stosunkowo niewielki przyrost liczby mieszkań. W 2017 r. 95,3% mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne, a 4,7% na sprzedaż lub wynajem.

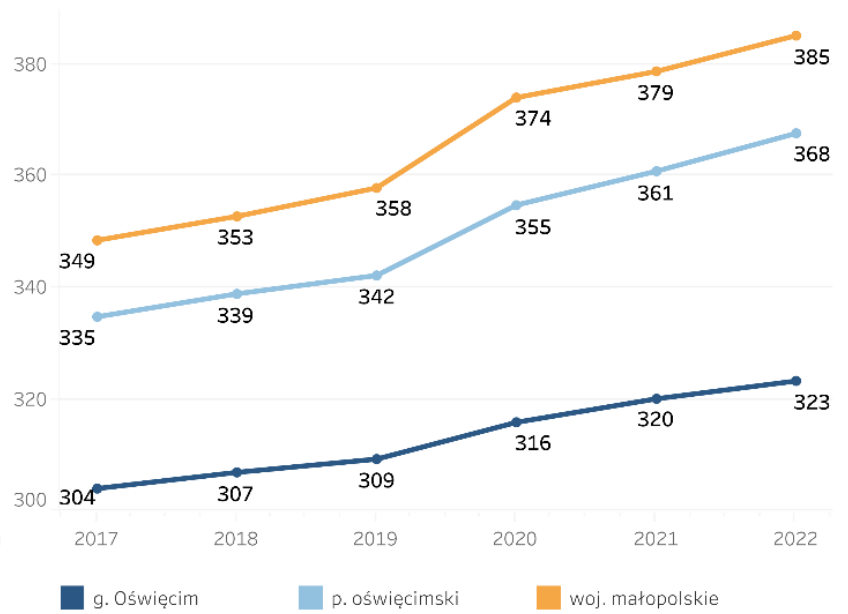
W 2021 r. udział powierzchni gminy objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wyniósł 24,3% - znacząco mniej niż w powiecie oświęcimskim (79,6%) i województwie małopolskim (69,1%). Niski udział pokrycia gminy MPZP może mieć negatywne konsekwencje, takie jak tzw. rozlewanie się zabudowy miejskiej oraz niska jakość przestrzeni publicznych. Pomiędzy rokiem 2018 a 2022 wydano 464 pozwolenia i zgłoszenia na nowe budynki mieszkalne jednorodzinne (jednomieszkaniowe). Najwięcej pozwoleń wydano w 2021 r. (127), o 67,1% więcej niż w roku 2022 (76).

MIESZKALNICTWO

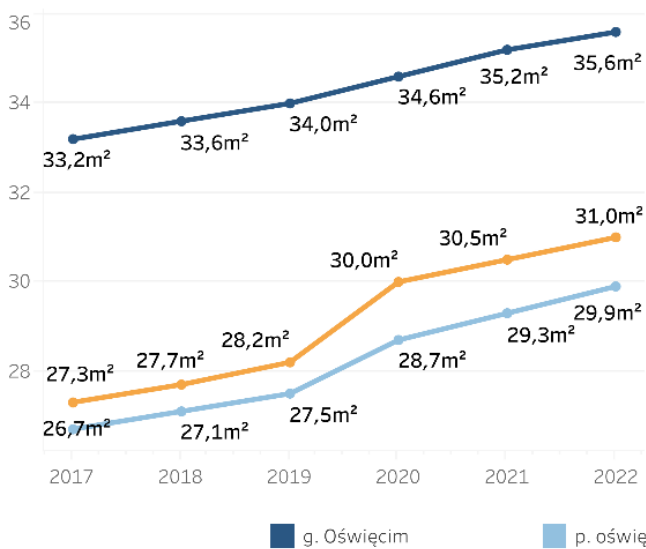
Zasoby mieszkaniowe¹

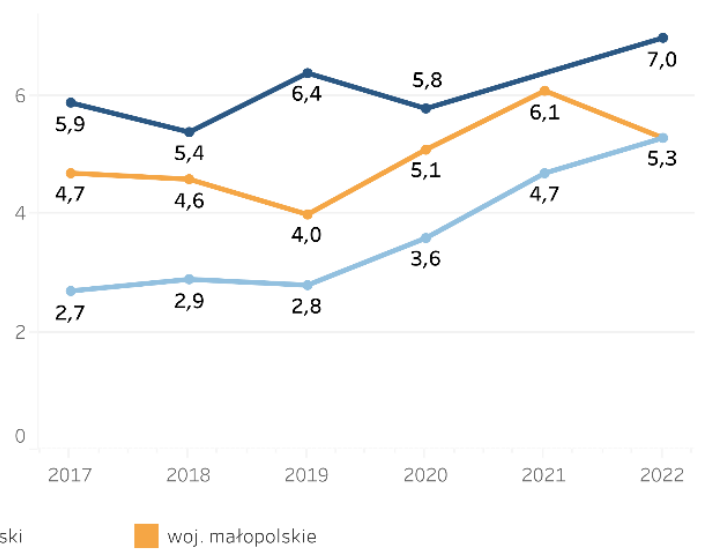
Liczba mieszkań na 1 000 ludności¹

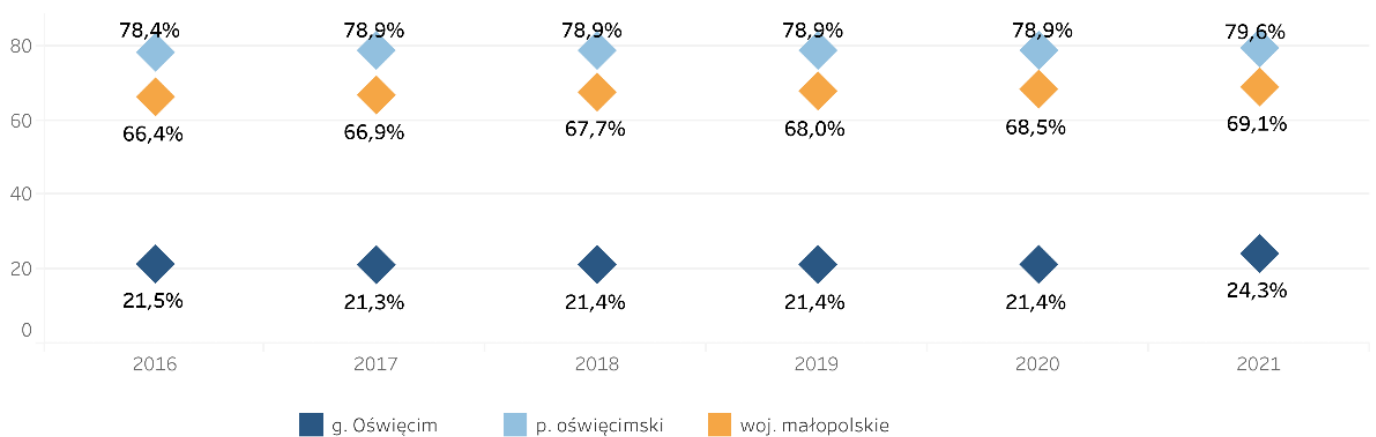
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę¹

Mieszkania oddane do użytkowania na 1 000 mieszkańców¹

Udział powierzchni objętej MPZP¹

źródło danych:

¹ GUS BDL

Gospodarka

W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w 2022 r. w gminie działało 999 podmiotów wpisanych do rejestru REGON. Jest to nieco mniej, niż w powiecie oświęcimskim (1 071) i województwie małopolskim (1 350). Natomiast liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. ludności w gminie Oświęcim wyniosła 839 w 2022 r.

W tym samym czasie wspomniany wskaźnik osiągnął w powiecie poziom 801, a w województwie – 992 na 10 tys. mieszkańców.

Wśród przedsiębiorstw działających w gminie dominują te związane z handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów samochodowych, stanowiące 22,5% wszystkich podmiotów w gminie. Na drugim miejscu znalazło się budownictwo (15,2%), a na trzecim ex aequo przetwórstwo przemysłowe oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (9,1%). Zgodnie z danymi CEIDG³³, w strukturze przedsiębiorców w 2022 r. dominowały osoby w przedziale wiekowym 40-49, stanowiące blisko 30,4% wszystkich przedsiębiorców. W gminie funkcjonuje stosunkowo niewielu młodych przedsiębiorców w wieku do 29 lat – stanowili oni 6,3% ogólnej liczby przedsiębiorców. W latach 2018-2022 liczba wniosków o założenie działalności gospodarczej zmalała, wynosząc 436 w 2022 r. Natomiast zwiększeniu uległa liczba wniosków o zawieszenie działalności oraz o jej zakończenie.

Gmina Oświęcim wyróżnia się dość niską liczbą instytucji otoczenia biznesu³⁴ w przeliczeniu na 10 tys. podmiotów gospodarczych – w 2022 r. było to 471, podczas gdy w powiecie oświęcimskim wskaźnik wyniósł 713, a w województwie małopolskim 650. Gmina oferuje trzy tereny inwestycyjne o łącznej powierzchni 7,1 ha stanowiące własność gminy: Zaborze – obwodnica Oświęcimia; Poręba Wielka, ulica Wadowicka; Włosienica – Stawy Monowskie (tzw. Jakubówka). Gmina Oświęcim rozważy każdą interesującą ofertę zagospodarowania przedmiotowych terenów, podejmując odpowiednią procedurę określoną przepisami prawa obowiązującymi w zakresie gospodarowania nieruchomościami gminnymi.

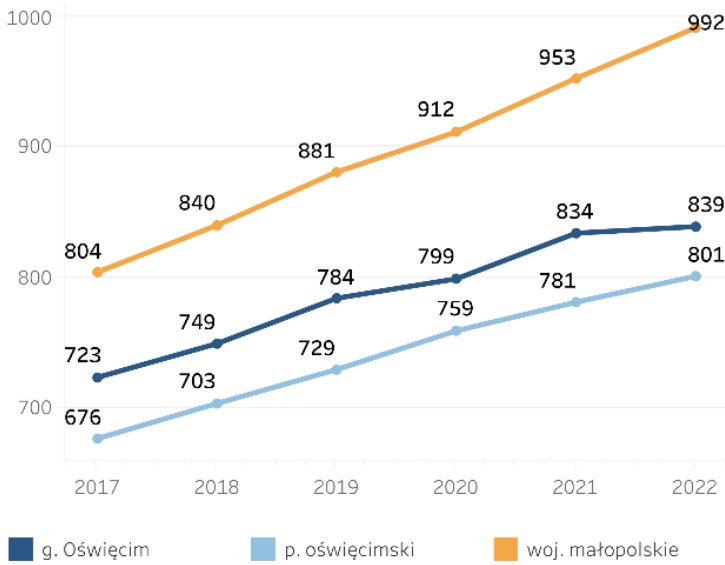
Dodatkowym wskaźnikiem podlegającym analizie w ramach sfery gospodarczej jest liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. ludności. W 2022 r. wskaźnik ten wyniósł 27 – mniej niż w powiecie (31) i województwie (42). W tym samym roku gmina Oświęcim wspierała organizacje pozarządowe działające na terenie gminy. W celu tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi sportu wsparcie udzielono wszystkim LKS z terenu gminy. W dziedzinie działalności pożytku publicznego i wolontariatu wsparto na przykład Stowarzyszenie „Oświęcimskie Centrum Trzeźwości” z siedzibą w Oświęcimiu. W 2022 roku gmina Oświęcim również przyznała wsparcie powiatowi oświęcimskiemu poprzez pomoc finansową dla Fundacji Brata Alberta jako organizacji prowadzącej Warsztaty Terapii Zajęciowej dla mieszkańców gminy Oświęcim.

³³ Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej

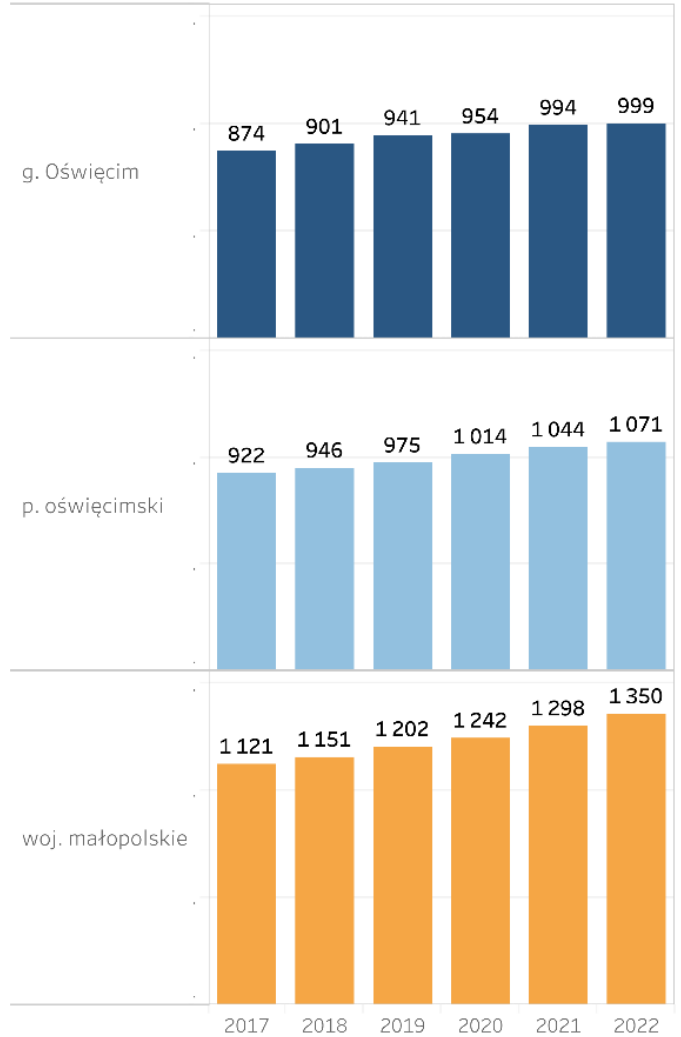
³⁴ Według GUS są to podmioty działające w sekcji K (działalność finansowa i ubezpieczeniowa) oraz sekcji L (obsługa rynku nieruchomości)

GOSPODARKA

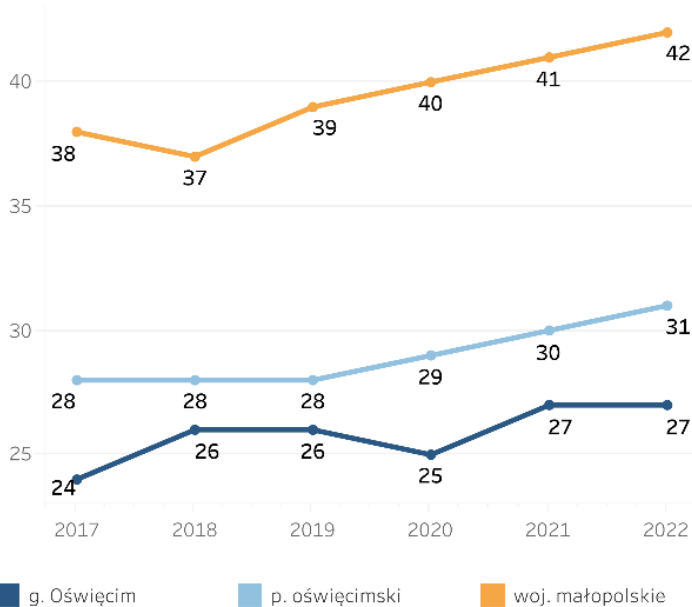
Osoby prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności¹

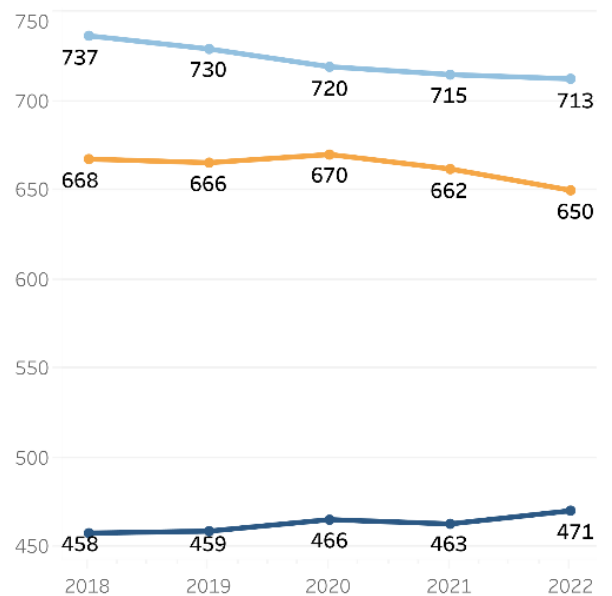
Podmioty zarejestrowane w REGON na 10 tys. ludności¹

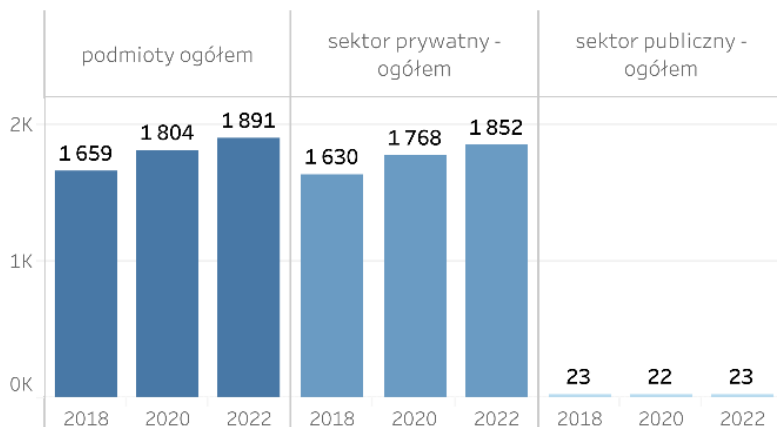
Fundacje, stowarzyszenia, organizacje na 10 tys. ludności¹

Instytucje otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów gospodarczych¹

Podmioty według sektorów własnościowych¹

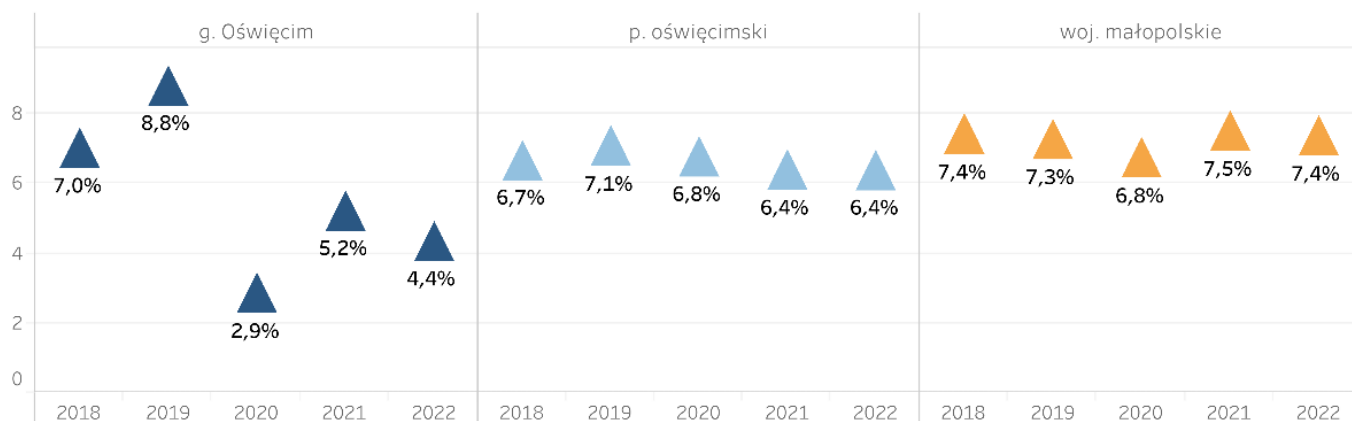
■ g. Oświęcim ■ p. oświęcimski ■ woj. małopolskie

źródło danych:

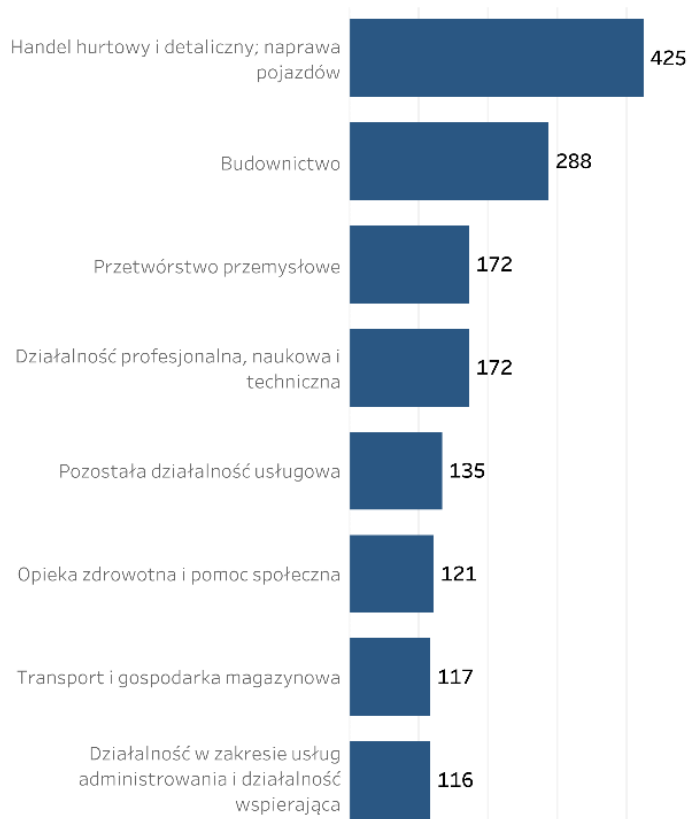
¹ GUS BDL

GOSPODARKA

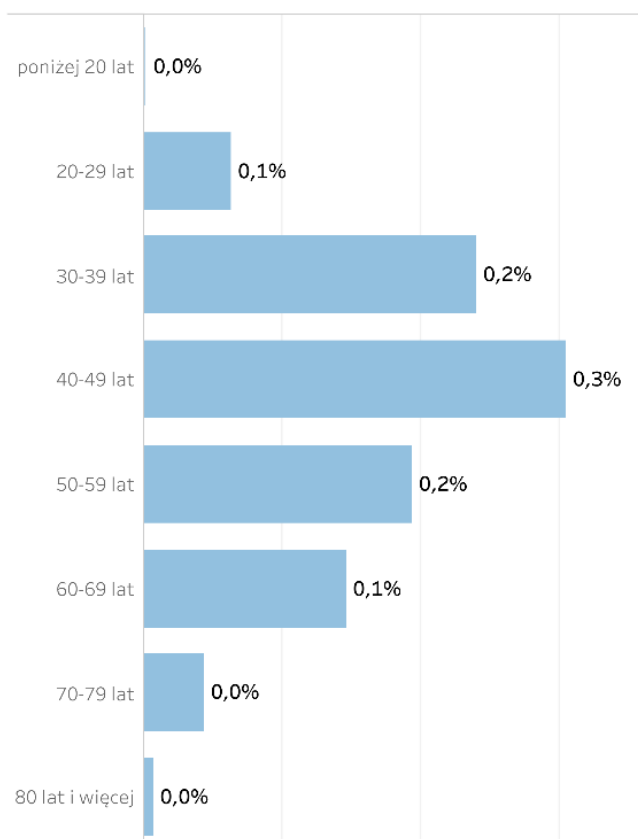
Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych¹

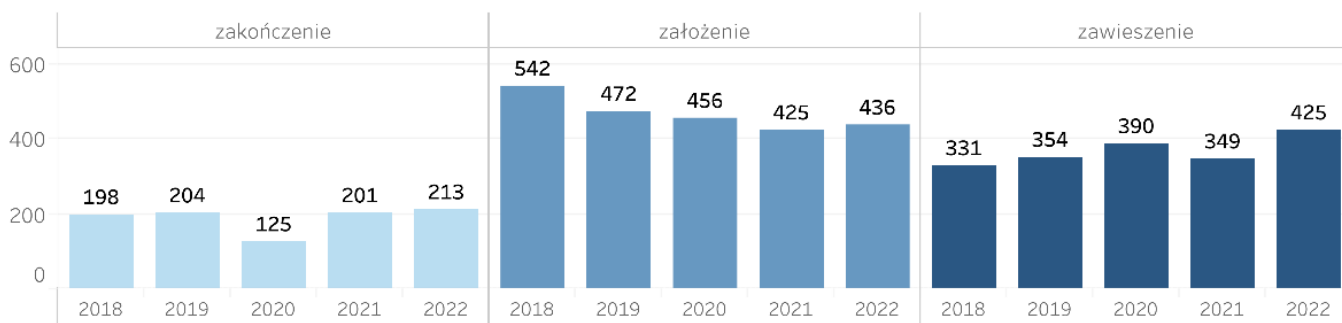
Podmioty według sekcji PKD 2007 w 2022 r. (wybrane działy)¹

Struktura wiekowa przedsiębiorców w 2022 r.²

Wnioski zrealizowane w CEIDG²

źródło danych:

¹ GUS BDL

² Hurtownia Danych Biznes.gov.pl

Rynek pracy

W latach 2017-2021 liczba osób pracujących³⁵ ogółem zwiększyła się – odnotowano wzrost na poziomie 10,1%. W 2021 r. liczba pracujących wyniosła 2 047 osób. W strukturze pracujących nieznacznie przeważali mężczyźni (51,3%). W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców liczba osób pracujących w gminie Oświęcim wyniosła 417 – więcej niż w powiecie oświęcimskim (396), ale mniej niż w województwie małopolskim (419).

Mieszkańcy gminy mają do dyspozycji szeroką ofertę wyboru zatrudnienia dzięki bliskiej lokalizacji do większych miast: Oświęcimia, Katowic, Bielska-Białej oraz Zatora. Pracę zapewniają między innymi: SYNTHOS S A w Oświęcimiu, Zakład FCA Poland Tychy (a także Bielsko-Biała), kopalnie w Brzeszczach³⁶ oraz Bieruniu³⁷. Warto dodać, że w latach 2018-2022 gmina Oświęcim rozwinęła się pod względem gospodarczym, a liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON zwiększyła się o 10,9%. Nastąpił także wzrost liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą – o 12,0%. W 2022 roku po inwazji Rosji na Ukrainę, gmina zatrudniła dodatkowe osoby związane z pomocą uchodźcom (np. tłumaczy) oraz przyjęła wielu obywateli Ukrainy, którzy podjęli się pracy na jej terenie.

Liczba osób bezrobotnych w latach 2017-2022 stopniowo malała, ale w 2020 r. zaobserwowano nagły wzrost liczby bezrobotnych, co związane było z wystąpieniem pandemii COVID-19. Pandemia wpłynęła negatywnie na rynek pracy, szczególnie jeżeli chodzi o sektor usług. W latach 2021-2022 liczba bezrobotnych zaczęła znowu maleć, ponieważ sytuacja na rynku pracy zaczęła się stabilizować. W 2022 r. na terenie gminy zarejestrowanych było 210 bezrobotnych, z czego znacznie przeważały kobiety (62,4%).

W 2022 r. w liczbie osób bezrobotnych dominowały osoby *długotrwale bezrobotne* oraz osoby *pozostałe bez pracy powyżej 12 miesięcy od momentu zarejestrowania się*, które stanowiły kolejno 41,0% i 29,0% bezrobotnych. Liczba osób długotrwale bezrobotnych utrzymywała się na poziomie powyżej 95 w latach 2017-2018 oraz w 2021 r. Oznacza to, że osoby te mogą mieć problem ze znalezieniem pracy w gminie albo nie chcą podjąć pracy. W 2022 roku liczba osób powyżej 50. roku życia wynosiła 27,6%, a osób do 30. roku życia 25,2%.

Według raportu Powiatowego Urzędu Pracy w Oświęcimiu w 2022 roku największy odsetek bezrobotnych stanowili: pozostający bez zatrudnienia poniżej 3 miesięcy (31,4%), z wykształceniem policealnym lub średnim zawodowym (29,5%), ze stażem pracy do 1 roku (21,0%) oraz w przedziale wiekowym 35-44 lat (25,7%).

³⁵ Dane od 2000 r. dotyczą podmiotów gospodarki narodowej o liczbie pracujących 10 i więcej osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących. Dane nie obejmują pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w fundacjach, stowarzyszeniach i innych organizacjach społecznych.

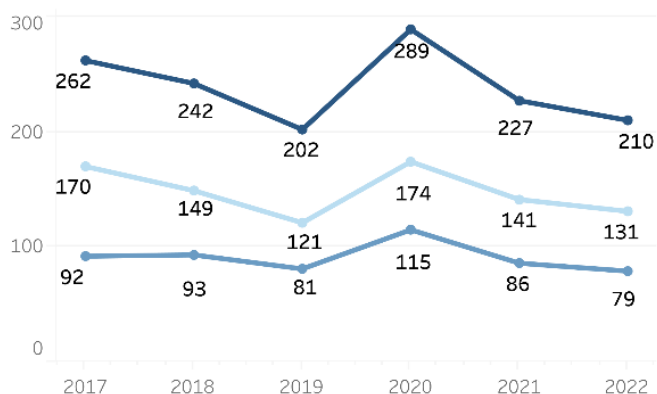
³⁶ TAURON Wydobycie - Zakład Górniczy Brzeszcze

³⁷ Polska Grupa Górnicza S.A. Oddział KWK Piast-Ziemowit Ruch Piast

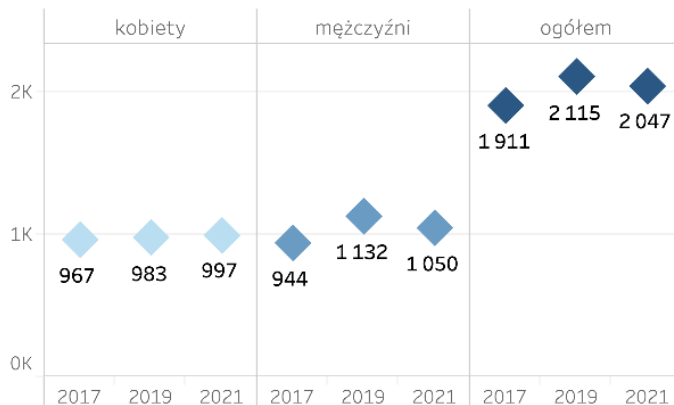
Odsetek bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym wyniósł 1,9% w 2022 r., zatem o 0,4 pp. mniej niż w 2017 r. W analizowanym okresie odsetek ten był niższy w porównaniu do powiatu oświęcimskiego i województwa małopolskiego.

RYNEK PRACY

Bezrobotni według płci¹

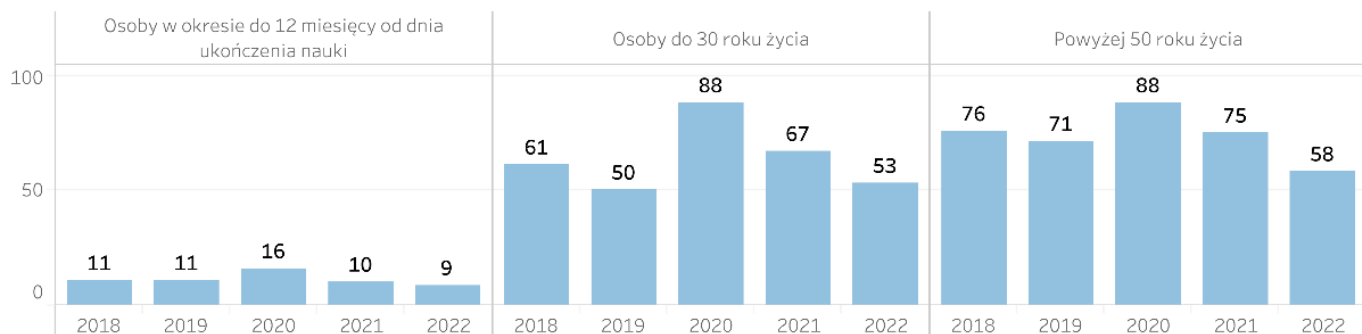

Pracujący według płci¹

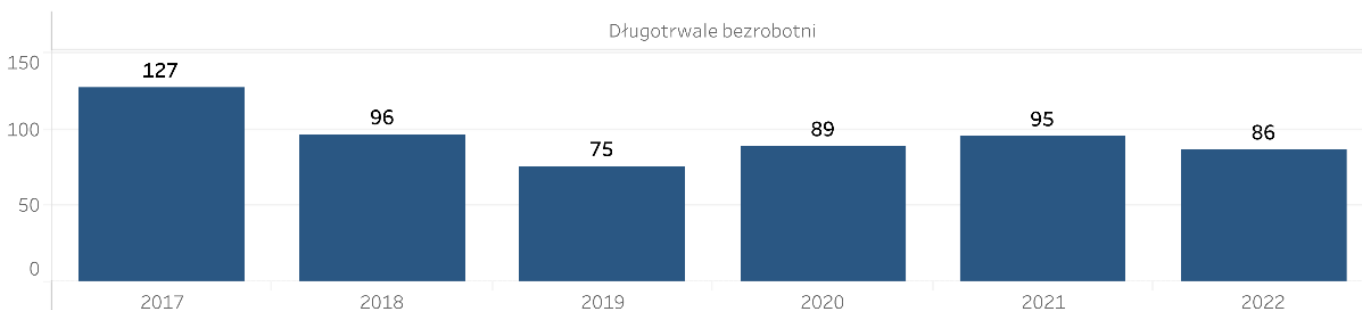

■ kobiety ■ mężczyźni ■ ogółem

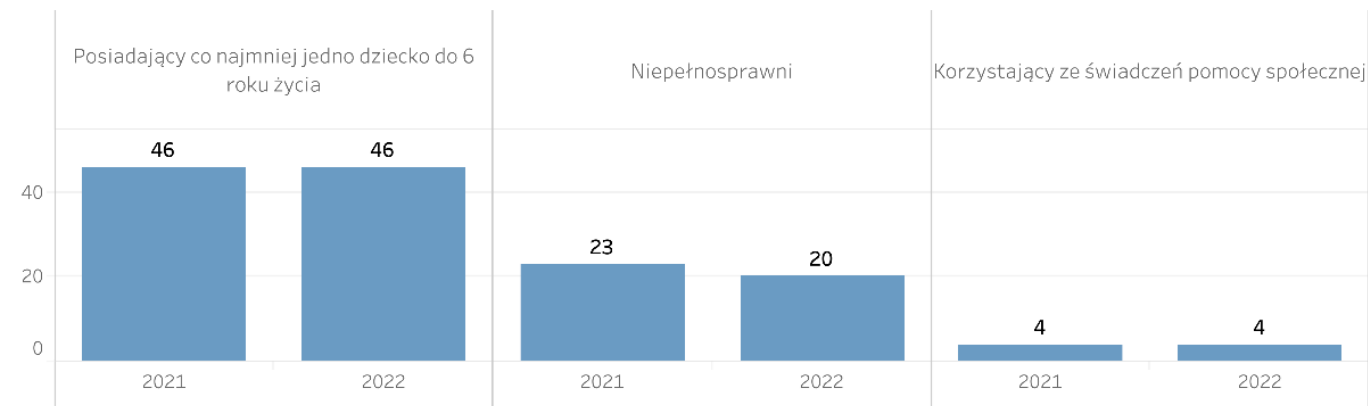
Bezrobotni według wybranych kategorii²

Bezrobotni według wybranych kategorii²

Bezrobotni według wybranych kategorii²

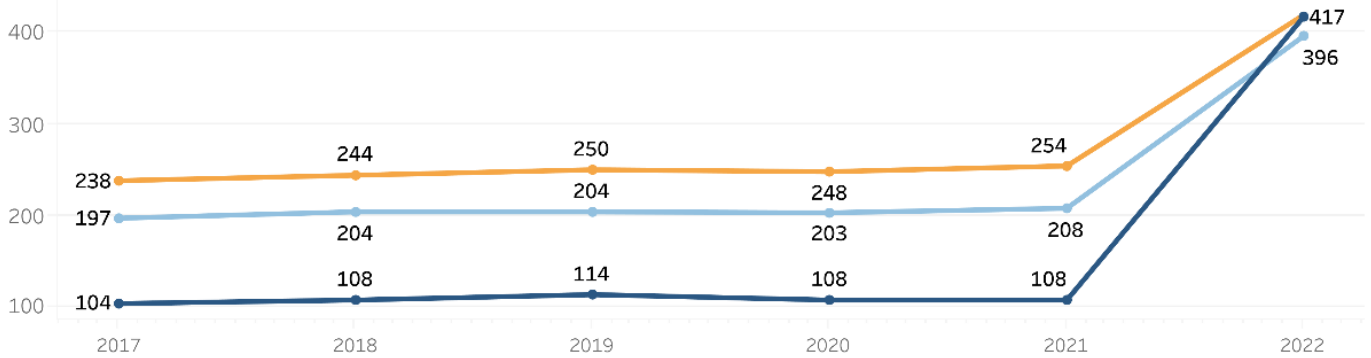
źródło danych:

¹ GUS BDL

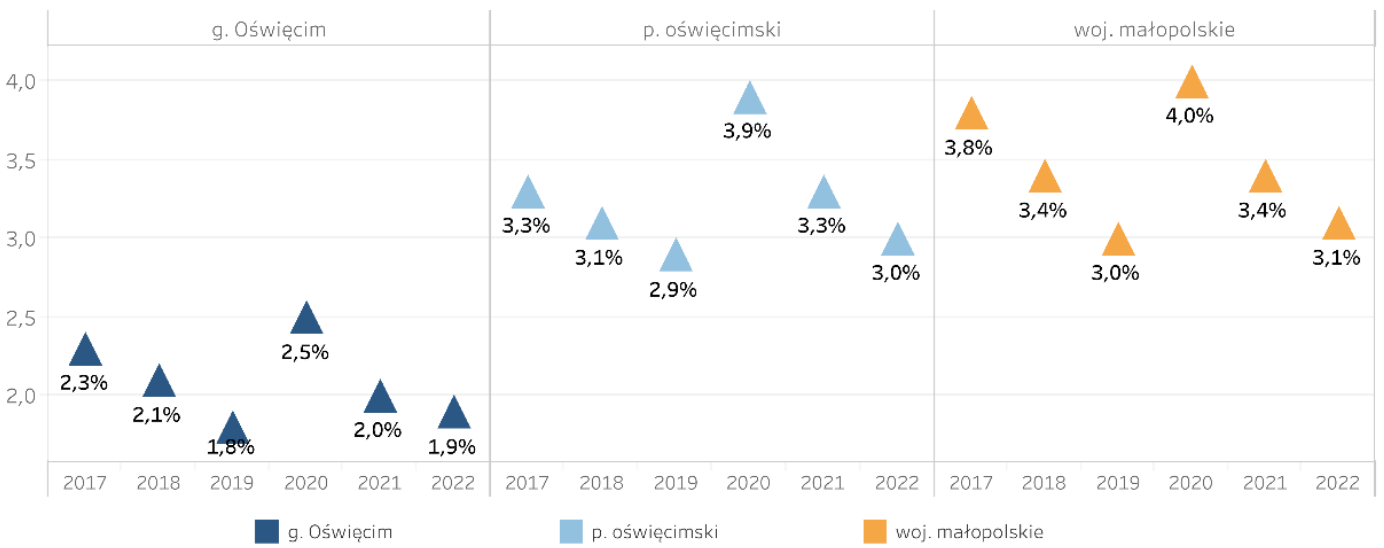
² PUP w Oświęcimiu

RYNEK PRACY

Pracujący na 1 000 mieszkańców¹

Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym¹

źródło danych:
¹ GUS BDL

Finanse samorządowe

W latach 2017-2018 w budżecie gminy notowano deficyt – wydatki przewyższały osiągnięte dochody. Jednak od 2019 r. można zauważyć polepszenie sytuacji finansowej – dochody przewyższały wydatki, a zatem budżet zamykał się w kwocie dodatniej. W 2021 r. dochody gminy osiągnęły 112 mln zł, a wydatki 99 mln zł. W porównaniu do 2017 r., dochody wzrosły o 65,8%, a wydatki o 43,5%. W przeliczeniu na jednego mieszkańca, dochody gminy osiągnęły 5,9 tys. zł w 2021 r. – znacznie więcej niż w latach poprzednich (o 2,2 tys. więcej niż w 2017 r.).

W strukturze budżetu dominowały dochody własne, stanowiące 44,6% w 2021 r. Na drugim miejscu znalazły się dotacje, stanowiące 29,4% budżetu, a na trzecim subwencja, stanowiąca 26,0%. Trzeba jednak zaznaczyć, że odsetek dochodów własnych zmalał w stosunku do 2017 r. (o 7 pp.), co jest niekorzystnym zjawiskiem – im wyższy udział dochodów własnych tym lepiej, ponieważ gmina jest wtedy bardziej niezależna finansowo.

Wśród głównych wydatków gminy w 2021 r. w pierwszej kolejności wymienić należy te przeznaczone na oświatę i wychowanie (39,0 mln zł), które stanowiły 39,2% wydatków ogółem, a następnie wydatki na rodzinę (25,6 mln zł), stanowiące 25,8%. Na trzecim miejscu znalazły się wydatki związane z gospodarką komunalną i ochroną środowiska (11,3 mln zł) – 11,4% wydatków ogółem. Najważniejszymi źródłami dochodów własnych gminy w 2021 r. były udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa razem (27,9 mln zł), udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych (27,5 mln zł) oraz dochody pozyskane z podatku od nieruchomości (8,9 mln zł), które stanowiły kolejno 24,9%, 24,5% i 7,9%.

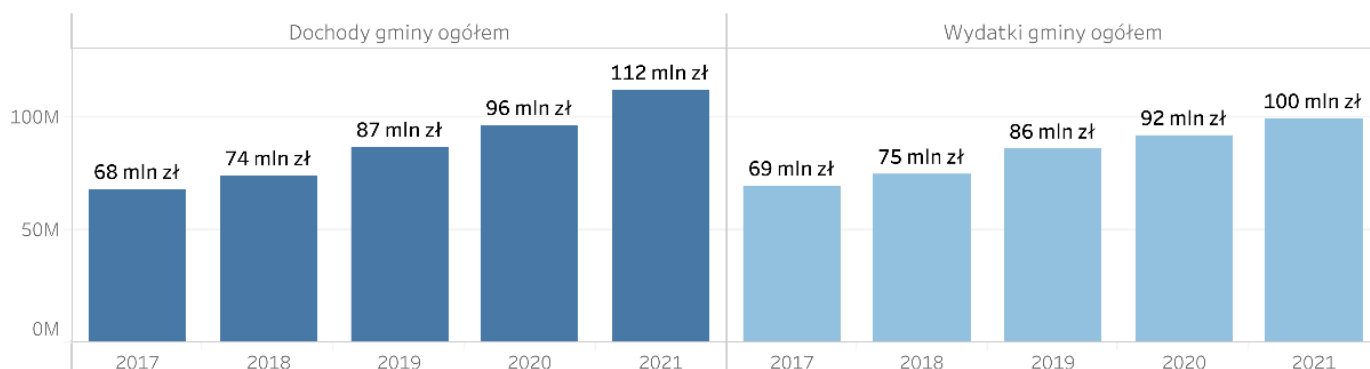
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w latach 2017-2020 stopniowo malał. Udział ten wynosił 15,7% w 2017 r., a w 2020 r. zmalał do poziomu 8,6%, a w 2021 r. znów wzrósł, osiągając 9,2%.

Pod uwagę wzięto również wskaźniki finansowe opracowane przez Ministerstwo Finansów:

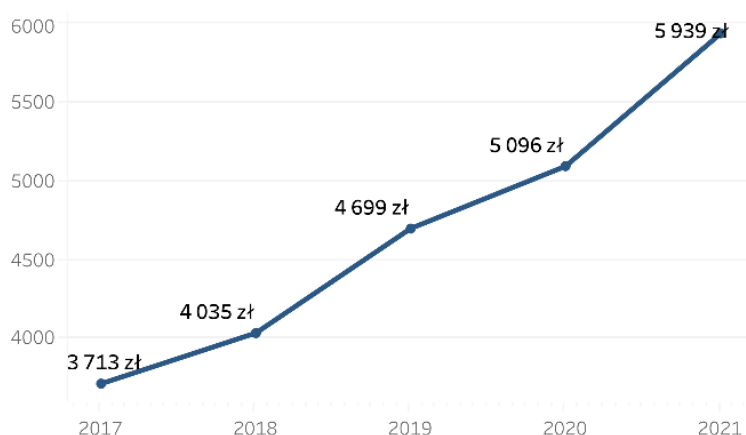
- a) Pierwszy ze wskaźników to WB3, pokazujący udział nadwyżki operacyjnej w dochodach bieżących. W 2021 r. wyniósł 11,2% - nadwyżka ta wskazuje na możliwość jednostki do spłaty zobowiązań finansowych, w tym wydatków inwestycyjnych.
- b) Wskaźnik WB5 dotyczy obciążenia wydatków bieżących wydatkami na wynagrodzenia – w latach 2019-2021 utrzymywał się na umiarkowanym poziomie, wynosząc 37,7% w 2021 r.
- c) Wskaźnik samofinansowania WB7 wskazuje na stopień, w jakim gmina jest w stanie realizować inwestycje środkami własnymi – w latach 2019-2021 wskaźnik ten uległ znacznemu zwiększeniu, wynosząc aż 233,9% w 2021 r. Tak wysoki wskaźnik może świadczyć o niskim poziomie realizowanych inwestycji względem możliwości finansowych.
- d) Wskaźnik WZ5 pokazujący obciążenie dochodów bieżących obsługą zadłużenia utrzymywał się na stosunkowo niskim poziomie, wynosząc 3,2% w 2021 r.

FINANSE SAMORZĄDOWE

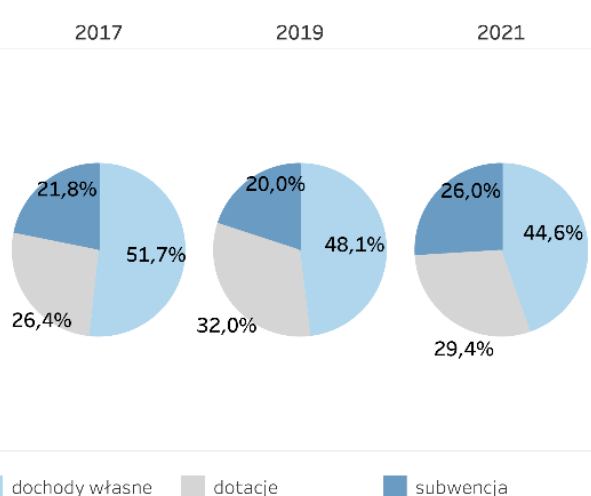
Budżet gminy¹

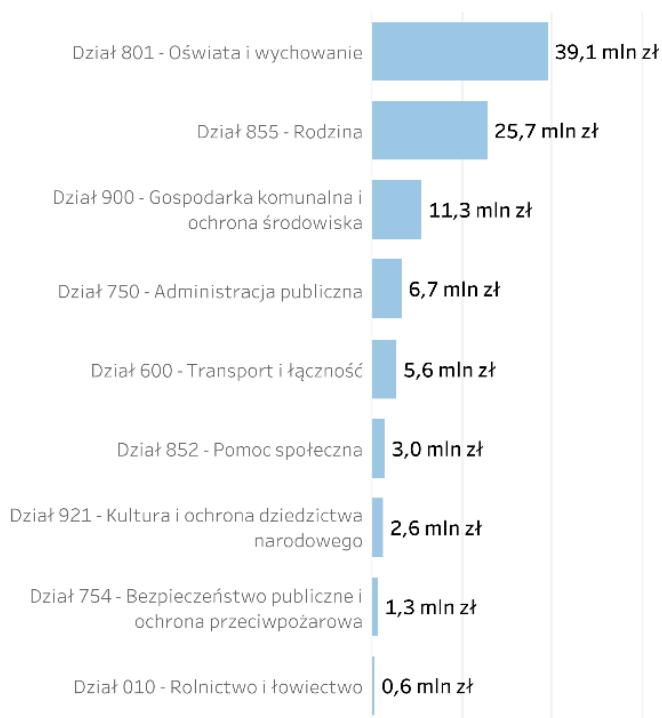
Dochody gminy na 1 mieszkańca¹

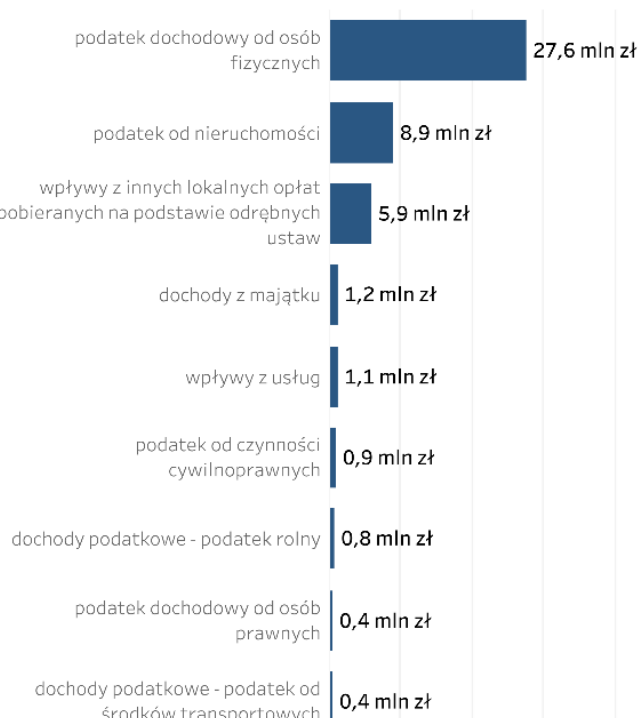
Źródła dochodów gminy¹

Główne wydatki gminy w 2021 r.¹

Główne źródła dochodów gminy w 2021 r.¹

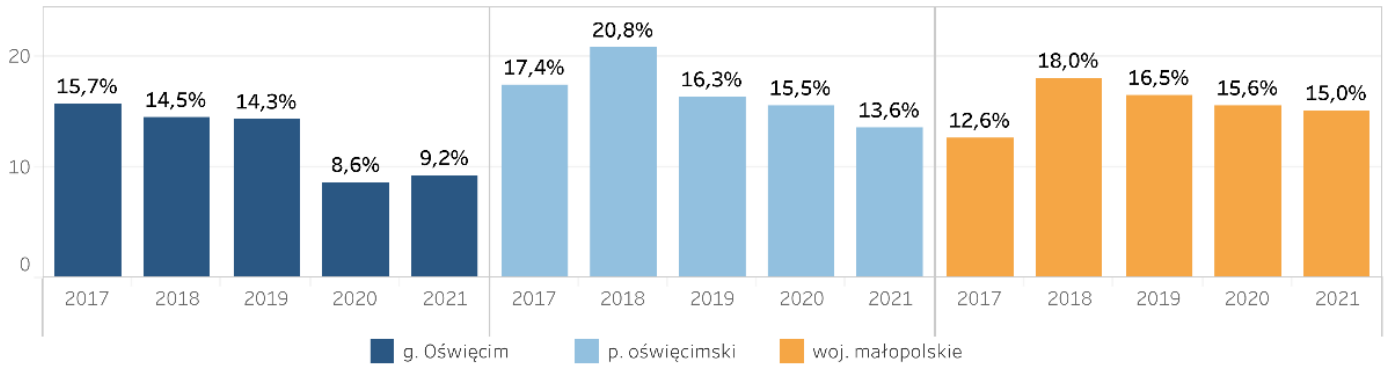

źródło danych:

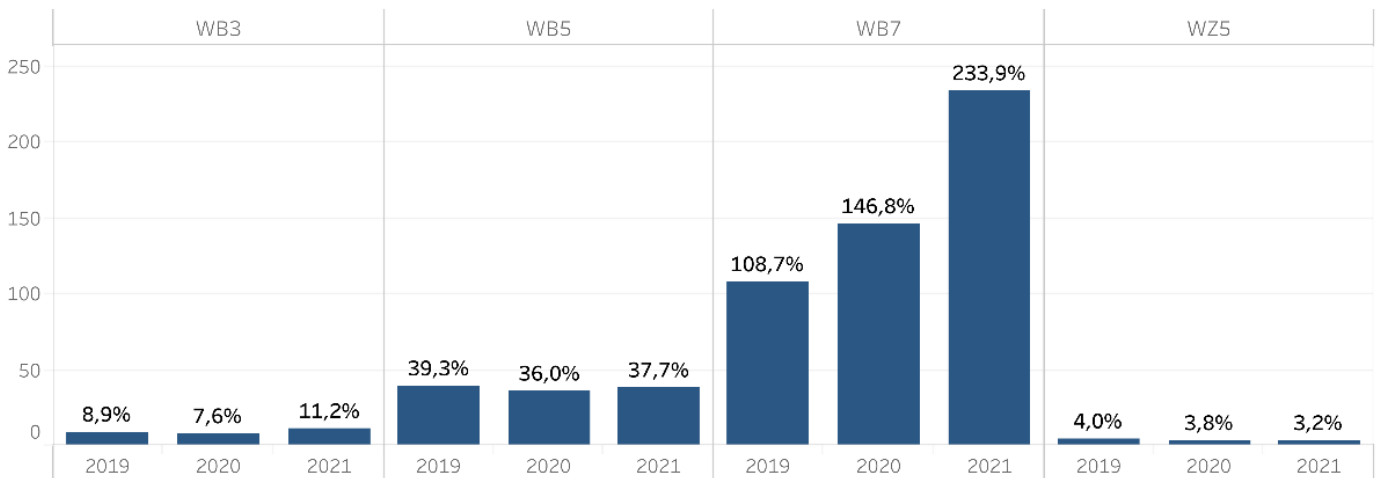
¹ GUS BDL

FINANSE SAMORZĄDOWE

Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem¹

Wskaźniki oceny finansowej gminy²

źródło danych:

¹ GUS BDL

² Ministerstwo Finansów

Środowisko i infrastruktura

Gmina Oświęcim jest gminą o płaskim ukształtowaniu terenu, której rzeźba jest mało urozmaicona. Obszar, na którym położona jest gmina, wchodzi w skład makroregionu Kotliny Oświęcimskiej. W południowej części sołectwa Włosienica znajduje się jedyny większy kompleks leśny gminy. Lesistość w gminie wynosi około 5% - nieco mniej niż powiecie oświęcimskim (9,8%), oraz dużo mniej niż w województwie małopolskim (28,7%). Odsetek obszarów prawnie chronionych wyniósł 0,3% w 2022 r., dwa razy mniej co w powiecie (0,7%). Wśród form ochrony przyrody występującymi na terenie gminy należy wymienić:

1. rezerwat przyrody „Żaki”,
2. obszary NATURA 2000:
 - specjalnej ochrony ptaków: Stawy w Brzeszczach PLB120009, Dolina Dolnej Soły PLB120004, Dolina Dolnej Skawy PLB12005,
 - specjalnej ochrony siedlisk: Dolna Soła PLH120083,
3. dziewiętnaście pomników przyrody.

Mapy zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego stanowią źródło informacji, gdyż prezentują informacje na temat poziomu zagrożenia powodziowego oraz dane o potencjalnych negatywnych skutkach powodzi. Tereny gminy Oświęcim, na których istnieje zagrożenie powodziowe, to przede wszystkim obszary międzywali Wisły oraz Soły. Duże zagrożenie powodziowe istnieje w sołectwie Broszkowice, gdzie Soła łączy się z Wisłą. Jak wykazują mapy zagrożeń powodziowych, duża część terenu tego sołectwa jest zagrożona zalaniem wodami powodziowymi. Mniejsze zagrożenie powodziowe występuje w sołectwie Dwory Drugie, gdzie zagrożone są przysiółki (Przerwa, Suchodębie i Białe) położone najbliżej koryta Wisły.

Gmina Oświęcim prowadzi działania w celu realizacji kompleksowego systemu ochrony przed powodzią w dorzeczu Górnej Wisły. Na jej terenie znajduje się 24,5 km wałów przeciwpowodziowych oraz 36 urządzeń towarzyszących (śluzy wałowe). W 2019 roku zostały rozbudowane wały przeciwpowodziowe w Broszkowicach wzdłuż Wisły (750 m) i Soły (450 m), a także wzdłuż Wisły na północnozachodnich obrzeżach gminy Oświęcim (ponad 2 km) oraz zmodernizowano śluzy i przepusty.

W przypadku zagrożenia suszą, gmina Oświęcim jest zagrożona:

- Suszą atmosferyczną – część wschodnia gminy w obszarze klasy II umiarkowanie zagrożonej, część środkowa znajduje się w klasie III silnie zagrożonej, a część zachodnia w klasie IV ekstremalnie zagrożonej;
- Suszą rolniczą – gmina znajduje się w klasie I słabo zagrożonej.
- Suszą hydrogeologiczną – większa część gminy znajduje się w obszarze klasy III silnie zagrożonej, a mniejsza część na środku ma klasę II umiarkowanie zagrożoną;
- Suszą hydrologiczną – klasa I słabo zagrożona.

W celu skutecznego zarządzania zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy, opracowano *Plan przeciwdziałania skutkom suszy*, w którym zawarto działania rekomendowane do wdrożenia w poszczególnych JCWP. Wśród zadań rekomendowanych

dla gminy Oświęcim znalazły się takie działania jak m.in. zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych; również realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji; a także budowa lub przebudowa ujęć wód podziemnych do poboru na cele nawodnień rolniczych oraz budowa lub przebudowa wodooszczędnych systemów nawadniania wykorzystujących zasoby wód podziemnych.

Na terenie gminy działa 9 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, które w roku 2022 brały udział w usuwaniu skutków 277 zdarzeń (pożary, inne miejscowe zagrożenia, alarmy fałszywe) – o 74 mniej, niż w roku 2021. Członkowie OSP uczestniczą również w zabezpieczaniu różnego rodzaju uroczystości w gminie, które nie są wliczane do statystyk interwencji KP PSP.

Przez teren gminy przebiegają: DK 44, DW 933 i DW 948. Sieć komunikacyjną dopełniają pomniejsze drogi powiatowe i gminne. Ponadto, gminę przecinają linie kolejowe nr 93, nr 94 oraz nr 138.

Realizacja zadań z zakresu transportu zbiorowego dla gminy Oświęcim powierzona została miastu Oświęcim oraz Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. Operatorem publicznego transportu zbiorowego organizowanego przez Miasto Oświęcim został Miejski Zakład Komunikacji Sp. z o. o. w Oświęcimiu, który funkcjonuje od 2008 r. Natomiast Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia realizuje zadania poprzez Zarząd Transportu Metropolitalnego.

Odbiorem odpadów komunalnych od mieszkańców gminy w 2023 roku zajmuje się konsorcjum firm: Zakład Usług Komunalnych Sp. z o. o. z siedzibą w Oświęcimiu, Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe „EKO – KOMBID” Beata Obstarczyk i Składowisko Odpadów Komunalnych Sp. z o.o. z siedzibą w Oświęcimiu. Na terenie sołectw Broszkowice, Babice, Brzezinka, Harmęże, Pławy, Rajsko, Stawy Grojeckie usługa odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych jest świadczona przez firmę ZUK Sp. z o. o.

W 2022 r. zebrano łącznie 6 792 ton odpadów, w tym 4 363 ton odpadów niesegregowanych³⁸. Oznacza to, że w przeliczeniu na 1 mieszkańca przypadło 359 kg odpadów. Dla porównania wg. danych GUS w 2022 r. na 1 mieszkańca przypadało 231 kg odpadów³⁹ – więcej niż w powiecie oświęcimskim (221 kg) i województwie małopolskim (168,9 kg). Odsetek odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych wyniósł 43,7% w 2022 r. – o 31,3 pp. więcej niż w 2017 r. Mimo wzrostu odsetka, nadal jest to mniej niż w województwie małopolskim (44,3%), ale więcej niż w powiecie oświęcimskim (35,5%).

W mieście Oświęcim zlokalizowany jest Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK), do którego mieszkańcy gminy Oświęcim mogą dostarczać różnego rodzaju odpady, takie jak np.: odpady wielkogabarytowe, zużyte baterie, bioodpady, tekstylia.

Odsetek mieszkańców korzystających z infrastruktury sieciowej jest mocno zróżnicowany. Odsetek korzystających z sieci wodociągowej dla gminy w 2021 r. wyniósł 99,9%. Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej wyniósł w tym samym czasie 23,3%. Dostęp do tej sieci jest

³⁸ Informacje z Raportu o stanie Gminy Oświęcim za 2022 r.

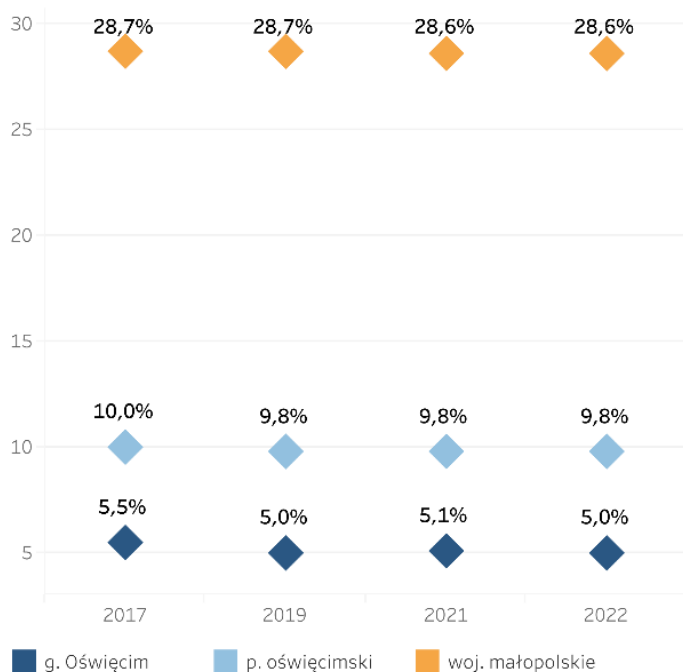
³⁹ Dane Głównego Urzędu Statystycznego

utrudniony z powodu rozproszonej zabudowy w gminie, a z uwagi na duże działki oraz odległość pomiędzy posesjami utrzymanie infrastruktury jest bardzo kosztowne. Z sieci gazowej korzystało natomiast 72,1% mieszkańców. Zużycie wody z wodociągów na 1 korzystającego wyniosło 33,4 m³ w 2021 r. – o 0,9 m³ więcej niż w 2017 r. To także więcej niż w powiecie oświęcimskim (32,7 m³), ale mniej niż w województwie małopolskim (34,6 m³).

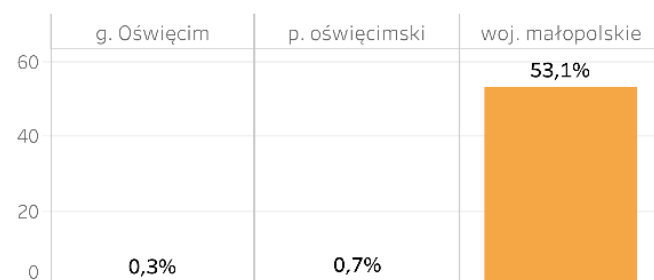
Gmina Oświęcim prowadzi ewidencję zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków na podstawie ustawy *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*. W ewidencji gminnej w 2022 roku znajdowało się 3 628 zbiorników bezodpływowych oraz 581 przydomowych oczyszczalni ścieków – przy czym 26 z nich zostało zgłoszonych w tym samym roku. Zezwolenie na prowadzenie na terenie gminy Oświęcim działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych posiadało 15 podmiotów, a w roku 2022 wydano jedno nowe zezwolenie.

ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA

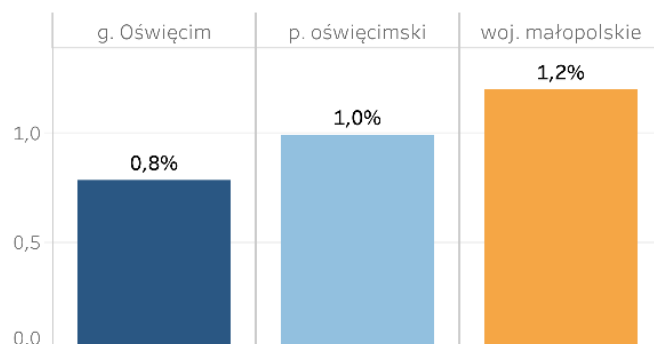
Lesistość¹

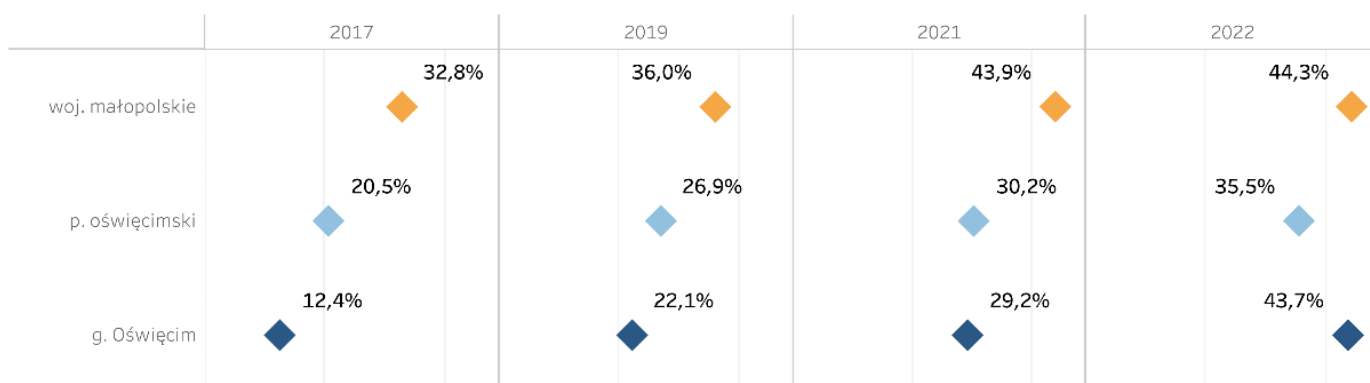
Udział obszarów prawnie chronionych w 2022 r.¹

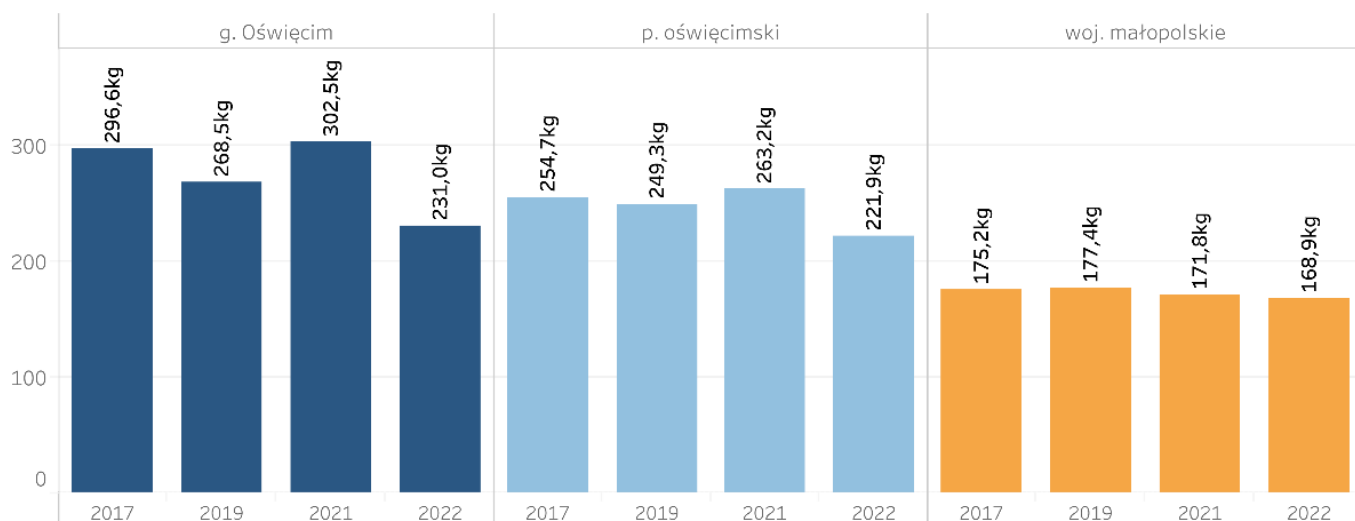
Udział terenów zieleni w 2022 r.¹

Odpady zebrane selektywnie w stosunku do ogółu opadów z gospodarstw domowych¹

Zmieszane odpady komunalne z gospodarstw domowych na 1 mieszkańca¹

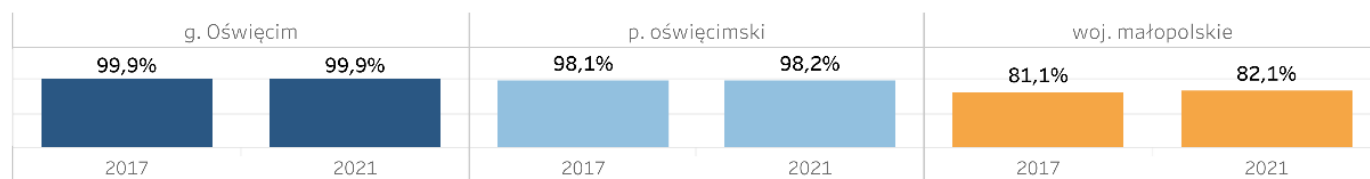

źródło danych:

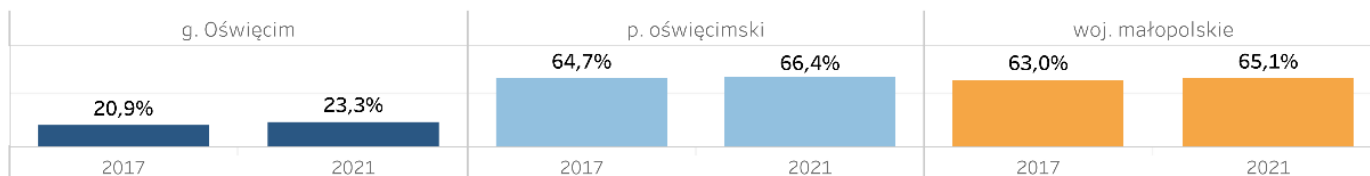
¹ GUS BDL

ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA

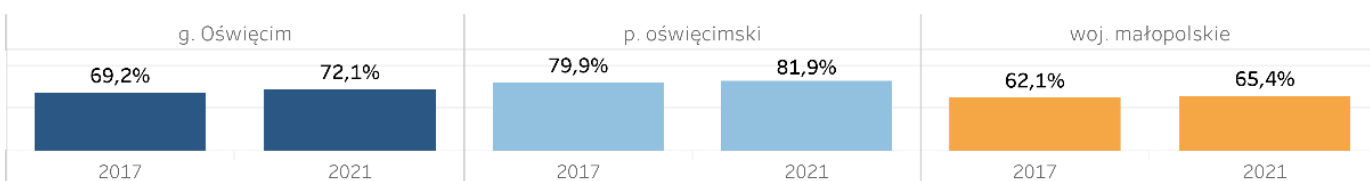
Odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej¹

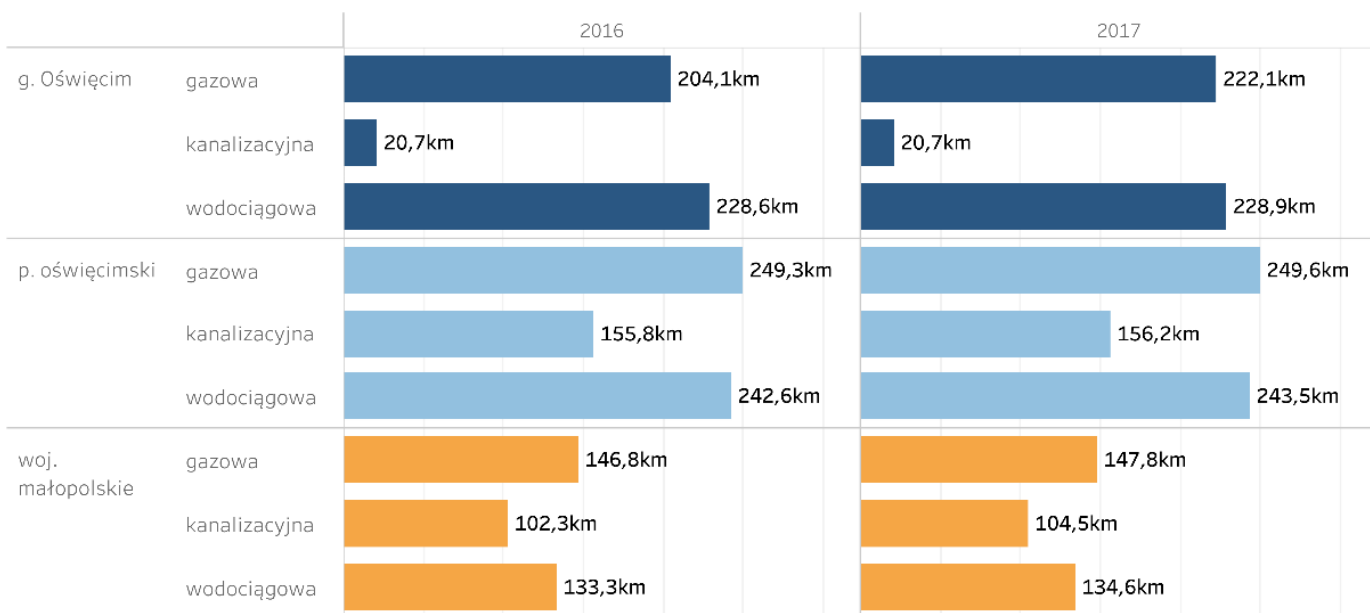
Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej¹

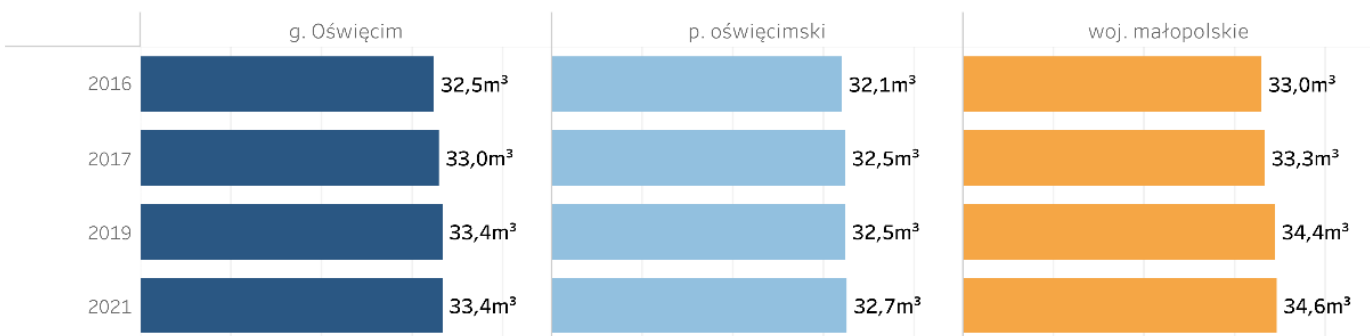
Odsetek mieszkańców korzystających z sieci gazowej¹

Sieć na 100 km²¹

Zużycie wody z wodociągów na 1 korzystającego¹

źródło danych:

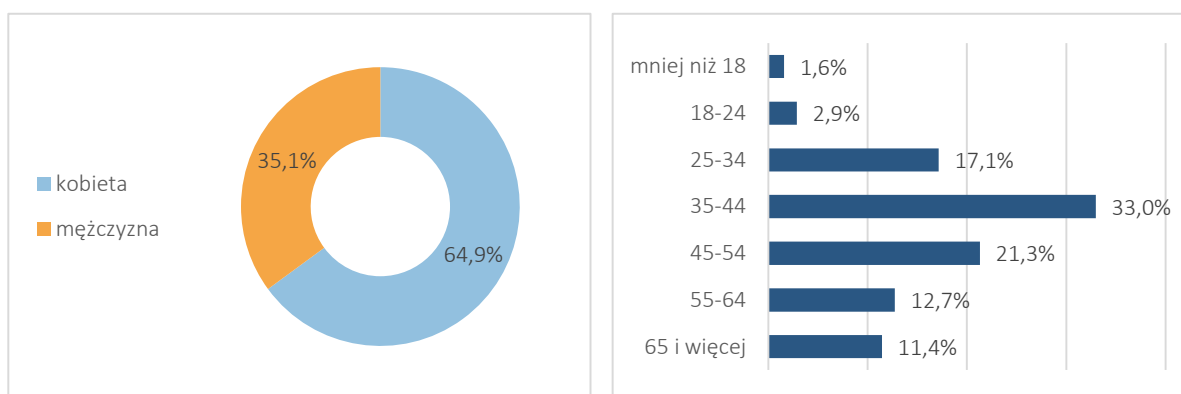
¹ GUS BDL

Gmina oczami mieszkańców

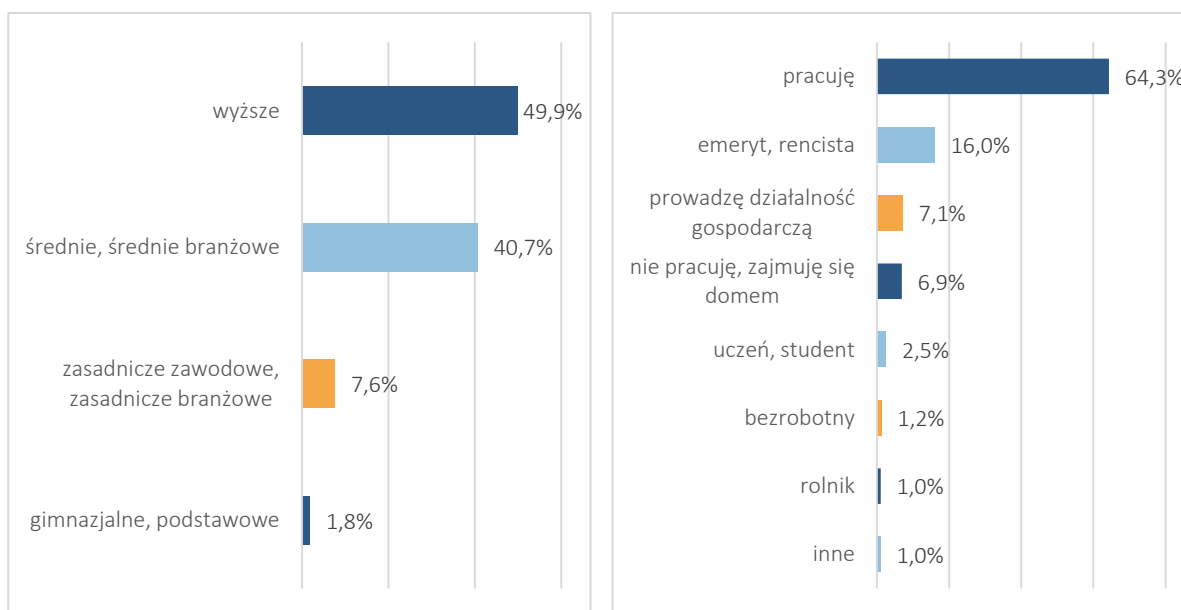
Głos mieszkańców jest istotny przy planowaniu przedsięwzięć, które mają być zrealizowane na terenie danej gminy. Z tego względu zdecydowano się na przeprowadzenie ankiety na temat gminy Oświęcim, w której mieszkańcy ocenili poszczególne aspekty jej funkcjonowania. Badanie przeprowadzono w formie ankiety papierowej i internetowej na przełomie czerwca i lipca 2023 r. na próbie 388 respondentów.

Wśród biorących udział w ankiecie przeważali: mężczyźni – stanowiący 64,9% respondentów; osoby w wieku 35-44 lat (33,0%), osoby deklarujące wykształcenie wyższe (49,9%) oraz osoby pracujące (64,3%).

Wykres 1 Podstawowe informacje o ankietowanych – płeć, wiek, wykształcenie i status na rynku pracy

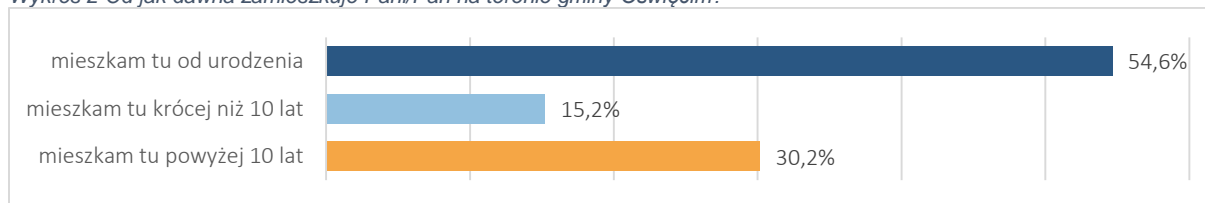
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=382

Źródło: n=406

Prawie połowa respondentów mieszka w gminie Oświęcim od urodzenia, a prawie 1/3 mieszka tu dłużej niż 10 lat. Można się więc spodziewać, że 84,8% ankietowanych bardzo dobrze zna gminę oraz jej ofertę. Tylko 15,2% biorących udział w badaniu mieszka na terenie gminy mniej niż 10 lat.

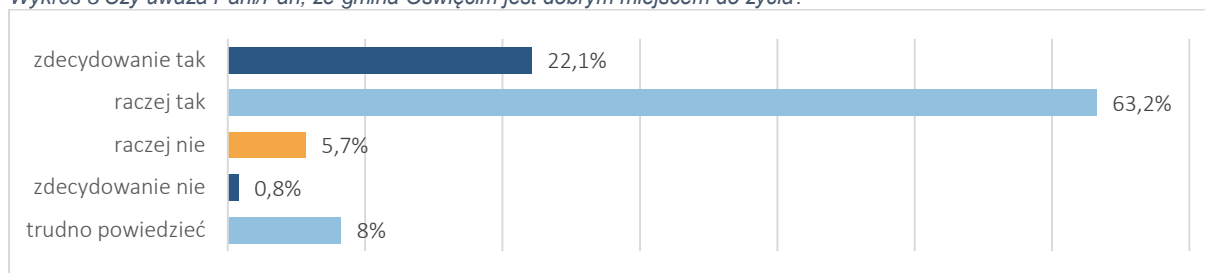
Wykres 2 Od jak dawna zamieszkuje Pani/Pan na terenie gminy Oświęcim?

Źródło: n=388.

W przeprowadzonym badaniu znacząca większość osób pozytywnie oceniła gminę Oświęcim pod kątem warunków do życia (85,3%). Przeciwnie zdanie na ten temat miało tylko 6,4 % respondentów. Warto zwrócić uwagę na odsetek osób niezdecydowanych – 8,0%, które wskazywały odpowiedź „trudno powiedzieć”. Możliwe, że są to osoby, które niedawno osiedliły się w gminie i nie poznały jeszcze jej na tyle, żeby wypowiedzieć się wprost.

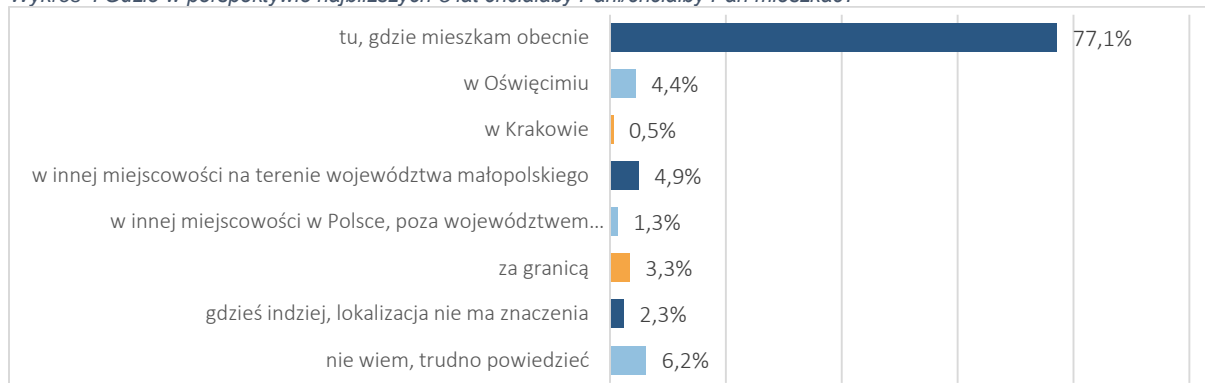
Wykres 3 Czy uważa Pani/Pan, że gmina Oświęcim jest dobrym miejscem do życia?

Źródło: n=389.

Ankietowanych mieszkańców zapytano o plany migracyjne w perspektywie najbliższych pięciu lat. Zdecydowana większość z nich planuje pozostać na terenie gminy Oświęcim (77,1%). Tylko 16,7% ankietowanych planuje zmienić miejsce zamieszkania, a ich wybory nowego miejsca są zbliżone do siebie (pomiędzy 0,5% do 5%). Równie mała pozostaje część respondentów bez sprecyzowanych planów migracyjnych (6,2%).

Wykres 4 Gdzie w perspektywie najbliższych 5 lat chciałaby Pani/chciałby Pan mieszkać?

Źródło: n=389.

Respondenci zostali poproszeni o ocenę elementów infrastruktury oraz oferty usługowej w miejscu zamieszkania. W pierwszej kolejności zapytano o stan środowiska naturalnego i usługi z nim związane.

Najlepiej oceniono dostępność terenów zieleni (71,7% ocen pozytywnych) i odbiór odpadów komunalnych (65,3%). Wśród elementów najgorzej ocenianych znalazły się czystość powietrza oraz czystość miejsc publicznych, co negatywnie oceniło kolejno 34,9% i 22,8% respondentów.

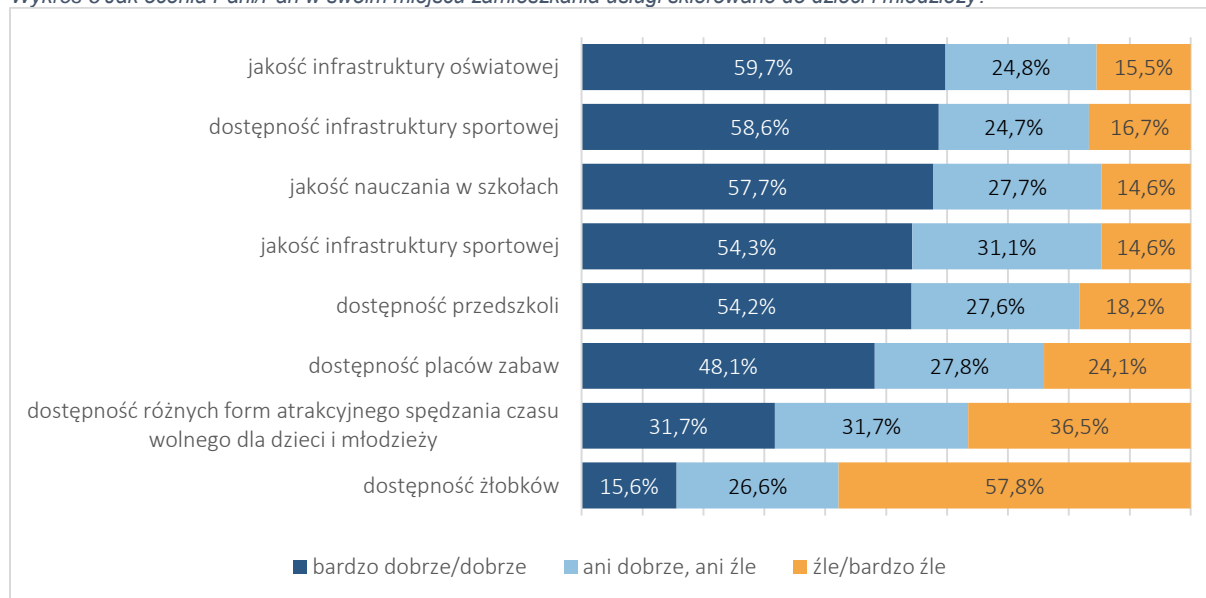
Wykres 5 Jak ocenia Pani/Pan w swoim miejscu zamieszkania stan środowiska naturalnego i usługi z nim związane?

Źródło: n=386.

Wśród aspektów związanych z edukacją i usługami skierowanymi do dzieci i młodzieży, najlepiej oceniono jakość infrastruktury oświatowej (59,7% ocen pozytywnych) oraz dostępność infrastruktury sportowej (58,6%). Zdaniem większej części ankietowanych – 57,8% – dostępność żłobków nie jest wystarczająca. Złe wyniki otrzymała również dostępność różnych form atrakcyjnego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz dostępność placów zabaw – te aspekty negatywnie oceniło kolejno 36,5% i 24,1% mieszkańców.

Wykres 6 Jak ocenia Pani/Pan w swoim miejscu zamieszkania usługi skierowane do dzieci i młodzieży?

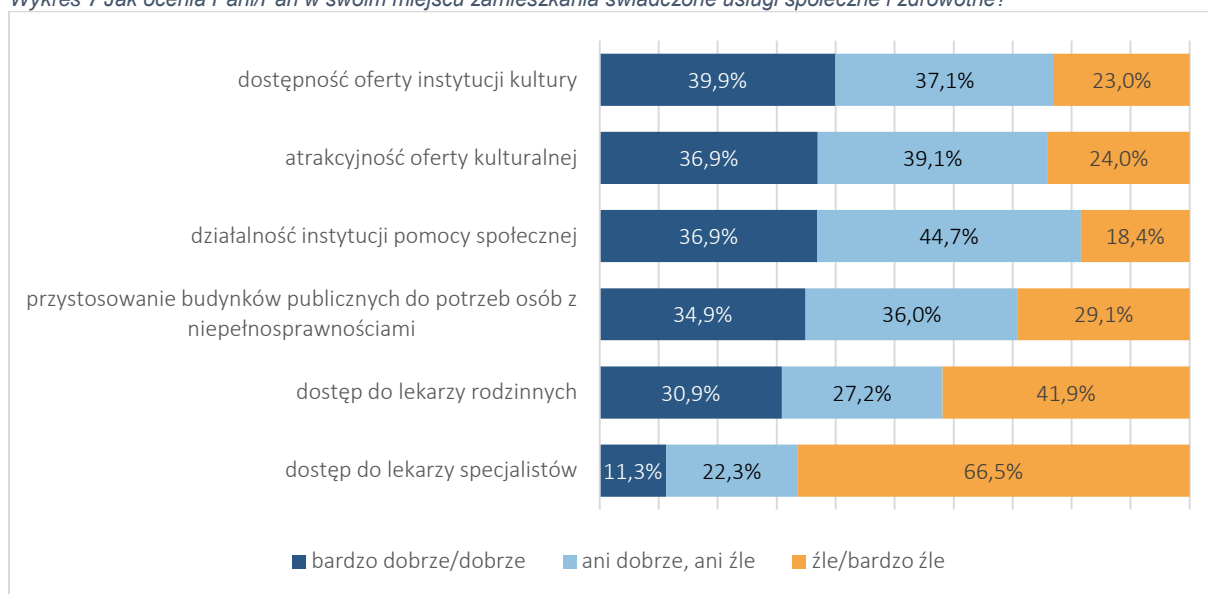

Źródło: n=383.

W przypadku pozostałych usług społecznych (kulturowe oraz zdrowotne), ankietowani mieszkańcy najlepiej ocenili dostępność oferty instytucji kultury oraz atrakcyjność oferty kulturalnej – jednakże warto zauważyć, że głosy pozytywne (ocena „bardzo dobrze/dobrze”) nie stanowiły większości. Duża część respondentów zaznaczyła odpowiedź „ani dobrze, ani źle”, co może wynikać z niskiego poziomu

uczestnictwa w życiu kulturalnym i braku możliwości dokonania jednoznacznej oceny ze względu na fakt, iż osoby te nie korzystają z dostępnej oferty. W przypadku usług zdrowotnych, ankietowani w większości stwierdzili, że dostęp do lekarzy specjalistów w gminie jest zdecydowanie niedostateczny – ponadto problemem w gminie jest także dostęp do lekarzy rodzinnych. Taka ocena oznacza, że usługi medyczne świadczone na terenie gminy nie są wystarczające – trzeba jednak zaznaczyć, że z problemem tego typu boryka się większość gmin w kraju.

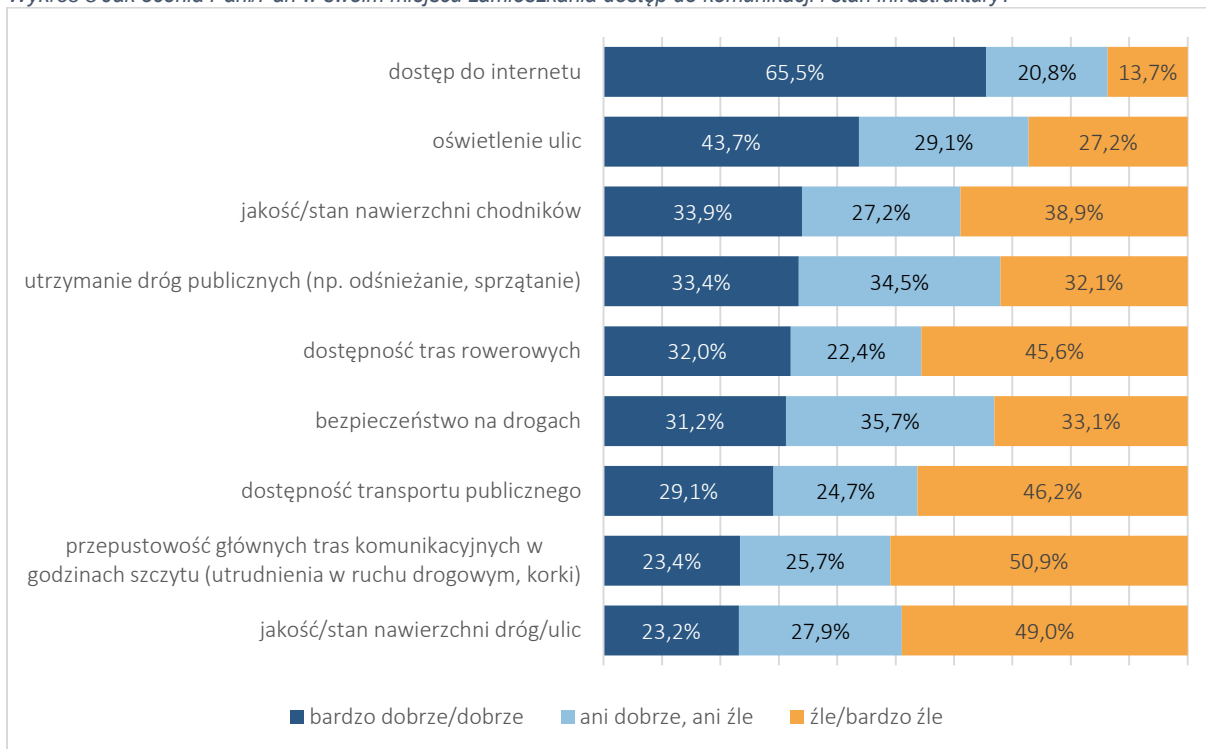
Wykres 7 Jak ocenia Pani/Pan w swoim miejscu zamieszkania świadczone usługi społeczne i zdrowotne?

Źródło: n=385.

Z punktu widzenia mieszkańców gmina Oświęcim cechuje się dość dobrym dostępem do Internetu, na co wskazuje więcej niż połowa ankietowanych. Jako elementy wymagające poprawy wskazane zostały stan nawierzchni dróg oraz przepustowość głównych tras komunikacyjnych w godzinach szczytu – te dwa aspekty negatywnie oceniła połowa respondentów. Porównywalnie wysoki wynik odnotowano dla dostępności transportu publicznego (46,2%) oraz dostępności tras rowerowych (45,6%).

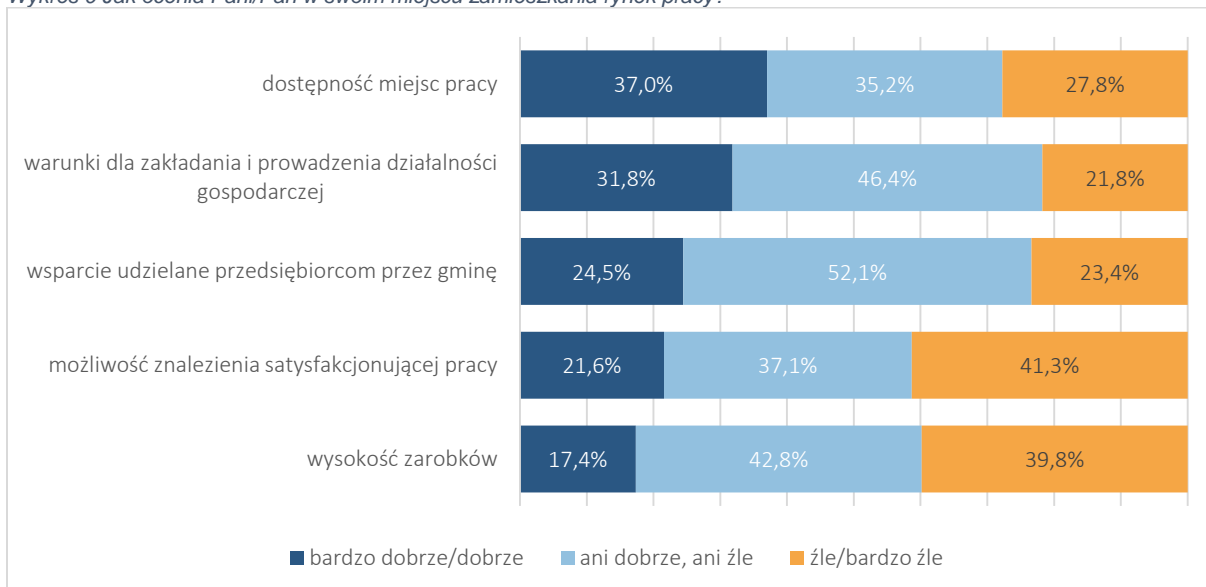
Wykres 8 Jak ocenia Pani/Pan w swoim miejscu zamieszkania dostęp do komunikacji i stan infrastruktury?

Źródło: n=385.

Respondenci krytycznie ocenili poszczególne obszary związane z rynkiem pracy. Najgorzej ocenianym aspektem jest możliwość znalezienia satysfakcjonującej pracy oraz wysokość zarobków. Około połowa respondentów nie potrafi stwierdzić, czy warunki do prowadzenia działalności gospodarczej w gminie są atrakcyjne i czy wsparcie udzielane przedsiębiorcom przez gminę jest wystarczające.

Wykres 9 Jak ocenia Pani/Pan w swoim miejscu zamieszkania rynek pracy?

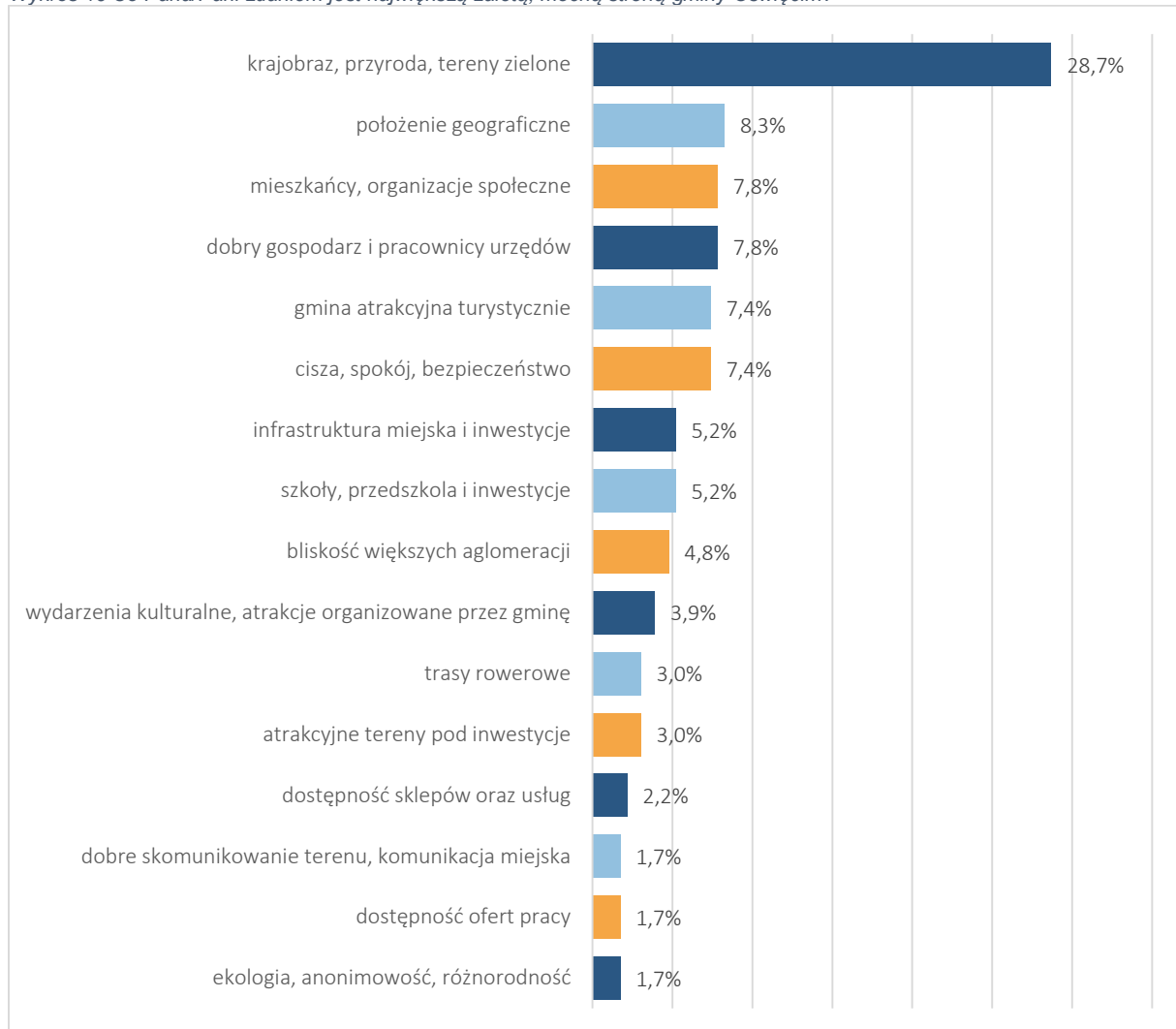

Źródło: n=389.

Następnie respondenci zostali poproszeni o wskazanie najważniejszych mocnych stron, atutów gminy Oświęcim. Największy odsetek badanych wskazuje, że główną zaletą gminy są jej aspekty przyrodnicze, takie jak krajobraz, przyroda oraz tereny zielone (28,7%). Pozostałe atuty gminy uzyskały niższe wyniki:

położenie geograficzne(8,3%); mieszkańcy i organizacje społeczne (7,8%); dobry gospodarz i pracownicy urzędów (7,8%).

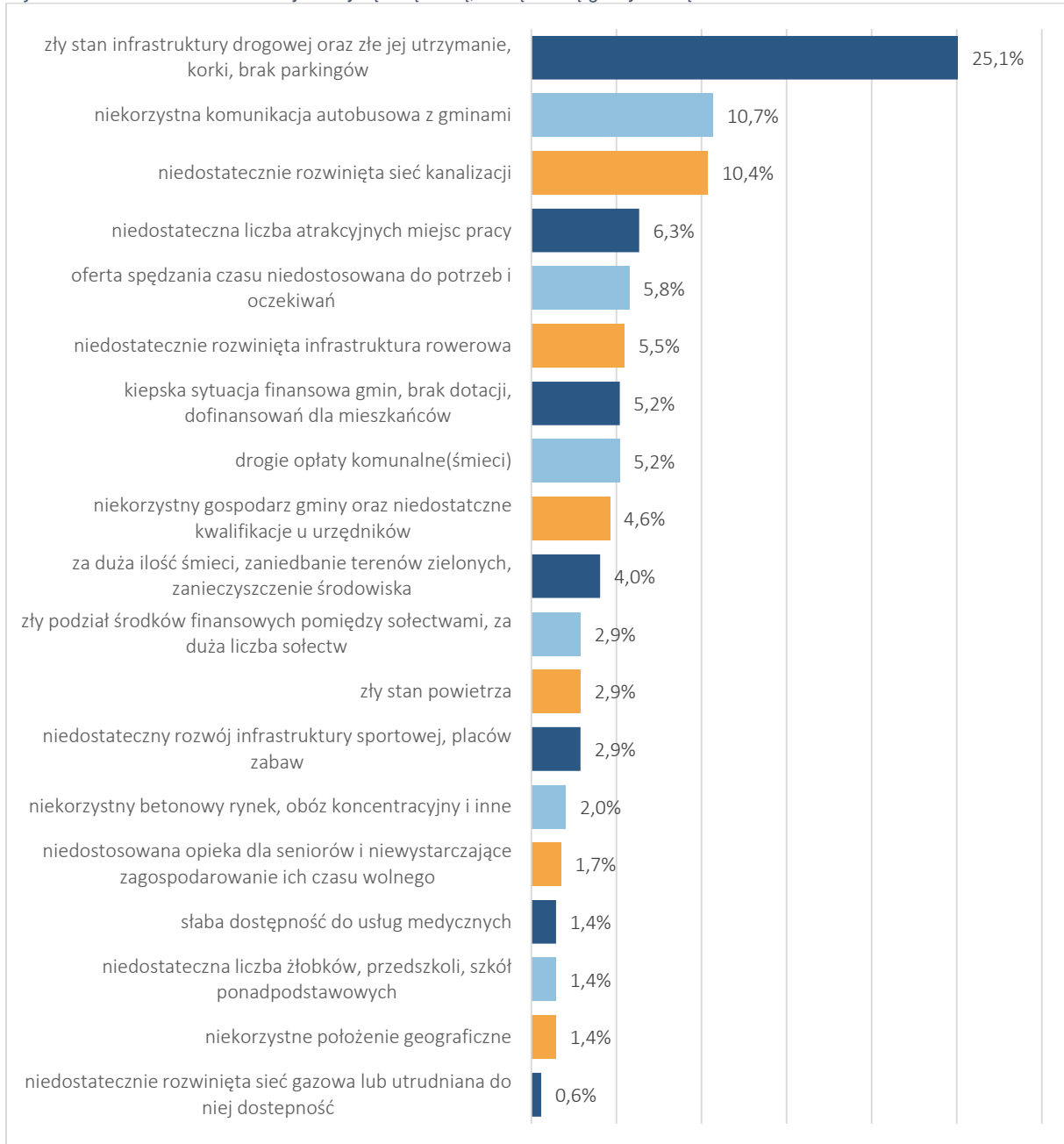
Wykres 10 Co Pana/Pani zdaniem jest największą zaletą, mocną stroną gminy Oświęcim?

Źródło: n=230.

Około ¼ ankietowanych uważa, że główną słabą stroną gminy jest zły stan infrastruktury drogowej oraz jej utrzymanie (w tym korki i niewystarczająca liczba parkingów). Na drugim miejscu znalazły się: zła komunikacja autobusowa z gminami ościennymi (10,7%) oraz niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacji (10,4%).

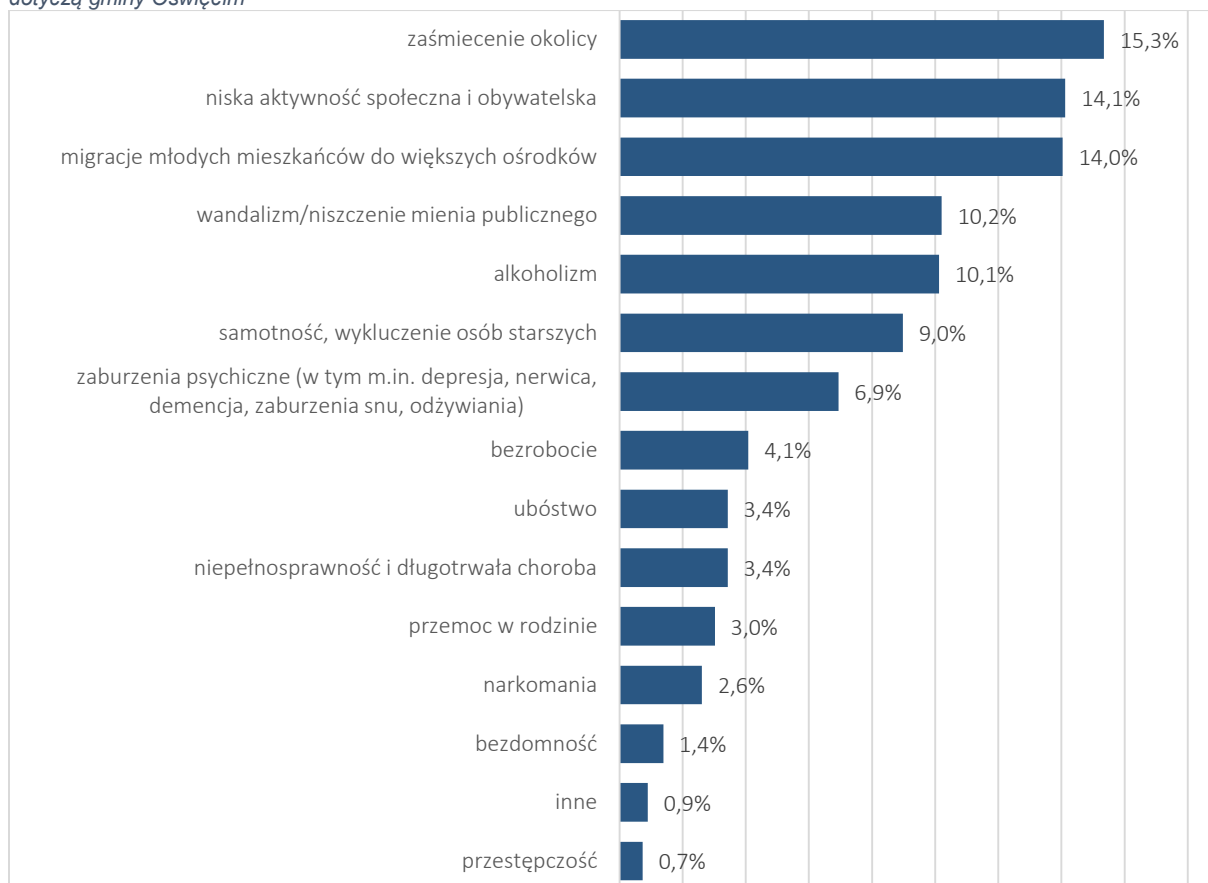
Wykres 11 Co Pana/Pani zdaniem jest największą wadą, słabą stroną gminy Oświęcim?

Źródło: n=347.

Zdaniem ankietowanych, najbardziej zauważalnym problemem w gminie Oświęcim jest zaśmiecenie okolicy, na które wskazało 15,3% z nich. Ex aequo na drugim miejscu znalazły się: niska aktywność społeczna i obywatelska mieszkańców – 14,1% oraz migracje młodych mieszkańców do większych ośrodków – 14,0%. Ponad 10% ankietowanych zaznaczało także inne problemy, takie jak: wandalizm oraz alkoholizm.

Wykres 12 Z poniższego katalogu problemów społecznych, proszę wskazać te, które Pani/Pana zdaniem w istotny sposób dotyczą gminy Oświęcim

Źródło: n=1225.

Wśród proponowanych kierunków rozwoju gminy Oświęcim, najczęściej respondentów wskazało na atrakcyjną ofertę spędzania wolnego czasu (18,7%), nieco mniej głosów uzyskała „bezpieczna gmina” (15,5%). Najmniej ankietowanych uważa, że w pierwszej kolejności należy skupić się na zrównoważonym rozwoju w warunkach zmian klimatu (4,9%).

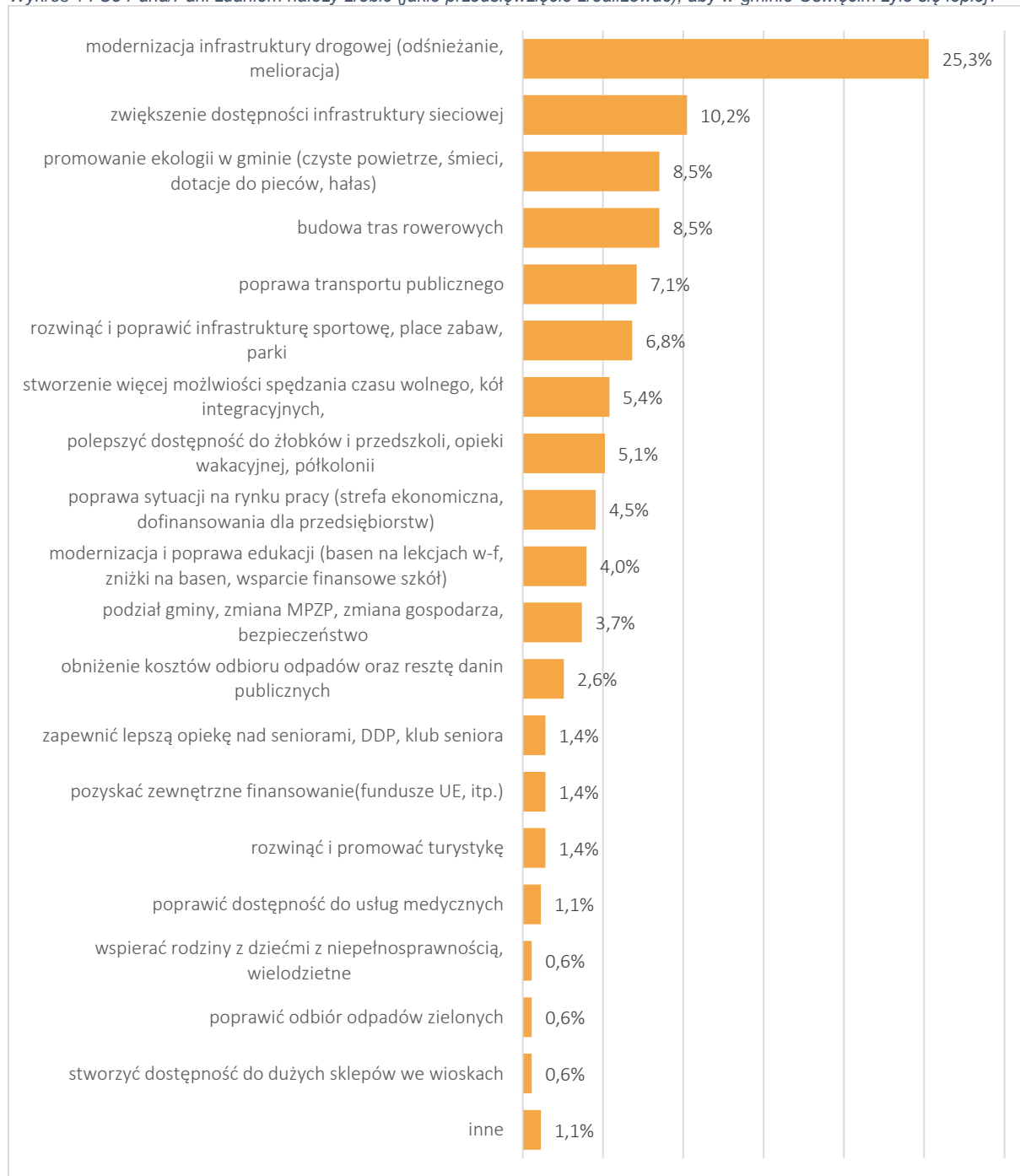
Wykres 13 Z zaproponowanych poniżej możliwych kierunków rozwoju gminy Oświęcim proszę wybrać te, które władze gminy powinny rozważyć jako najkorzystniejsze dla dalszego rozwoju

Źródło: n=840.

Na koniec zadano ankietowanym pytanie dotyczące ich pomysłów na to, aby poprawić jakość życia w gminie. Na pierwszym miejscu znalazły się inwestycje związane z infrastrukturą drogową (w tym również odśnieżanie i odwodnienie do rowów melioracyjnych). Stosunkowo dużą liczbę wskazań uzyskało również zaopatrzenie w media (gaz, kanalizacja, Internet) (10,2%). Istotnym kierunkiem działań według ankietowanych jest również ekologia (czyste powietrze, śmieci, dotacje do pieców, hałas), a także budowa tras rowerowych.

Wykres 14 Co Pana/Pani zdaniem należy zrobić (jakie przedsięwzięcie zrealizować), aby w gminie Oświęcim żyło się lepiej?

Źródło: n=352.

Załącznik nr 2

Planowanie w gospodarowaniu wodami

Załącznik nr 2 Planowanie w gospodarowaniu wodami

Z uwagi na zapisy ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne strategia powinna uwzględniać ustalenia dokumentów planistycznych z zakresu gospodarowania wodami. Poniżej przedstawiono podstawowe informacje dotyczące stanu i jakości jednolitych części wód podziemnych i powierzchniowych oraz mapy ryzyka i zagrożenia powodziowego.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (II aktualizacja)

Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy są dokumentami planistycznymi, stanowiącymi podstawę do podejmowania decyzji, które mają wpływ na kształtowanie stanu zasobów wodnych i zasad gospodarowania. Obszar Wisły podzielony jest na 7 regionów wodnych – gmina Oświęcim znajduje się na styku Małej Wisły oraz Górnej-Zachodniej Wisły. Poniższe tabele przedstawiają jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) oraz części wód podziemnych (JCWPd). Wszystkie JCWP zlokalizowane na terenie gminy cechują się złym stanem ogólnym.

Tabela 2 Charakterystyka JCWP zlokalizowanych na terenie gminy Oświęcim

Kod JCWP	Nazwa	Typologia/status	Stan ogólny	Stan ekologiczny i chemiczny
RW20001121199	Wisła od zbiornika Goczałkowice do Przemszy	Rzeka nizinna/silnie zmieniona część wód	Zły	Zły potencjał ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW2000152115969	Młynówka Oświęcimska	Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk/sztuczna część wód	Zły	Zły potencjał ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW2000062132989	Macocha	Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym/silnie zmieniona część wód	Zły	Umiarkowany potencjał ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW20000921335229	Macocha	Potok lub strumień nizinny/ naturalna część wód	Zły	Zły stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW2000082132999	Soła od zb. Porąbka do ujścia	Średnia rzeka na podłożu węglanowym/silnie zmieniona część wód	Zły	Umiarkowany potencjał ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW20001121339	Wisła od Przemszy do Skawy	Rzeka nizinna/silnie zmieniona część wód	Zły	Zły potencjał ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW2000112133529	Kanał Dwory	Rzeka nizinna/sztuczna część wód	Zły	Słaby potencjał ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego

Źródło: II Aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>

Gmina położona jest w obrębie trzech części wód podziemnych, z czego tylko jedna cechuje się dobrym stanem ogólnym.

Tabela 3 Charakterystyka JCWPd zlokalizowanych na terenie gminy Oświęcim

Kod JCWPd	Stan ogólny	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu ilościowego	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
GW2000157	Słaby	Słaby	Słaby	Zagrożona ilościowo i chemiczne

GW2000158	Dobry	Dobry	Dobry	Niezagrożona
GW2000147	Słaby	Dobry	Słaby	Zagrożona ilościowo i chemiczne

Źródło: II Aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym na obszarze dorzecza Wisły

To kolejny ważny dokument w zakresie gospodarowania wodami. Nadrzędnym celem PZRP jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej poprzez identyfikację i minimalizację zagrożeń. Działania te mają prowadzić m.in. do obniżenia strat powodziowych. W planie zarządzania ryzykiem powodziowym zidentyfikowano miejsca problemowe, dla których stwierdzono znaczące zagrożenie lub ryzyko powodziowe.

Wśród celów głównych PZRP wymienia się:

1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego.
2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego.
3. Poprawę systemu zarządzania ryzykiem powodziowym.

Gmina Oświęcim zagrożona jest wystąpieniem powodzi ze strony rzeki Soły i Wisły, w szczególności tereny należące do sołectw Rajsko, Dwory Drugie i Broszkowice.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Jest dokumentem planistycznym skupiającym się na zjawisku suszy. Wśród najważniejszych celów planu należy wymienić skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy, zwiększenie retencji na obszarach dorzeczy, edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy, formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy. W odniesieniu do poszczególnych typów suszy gmina Oświęcim:

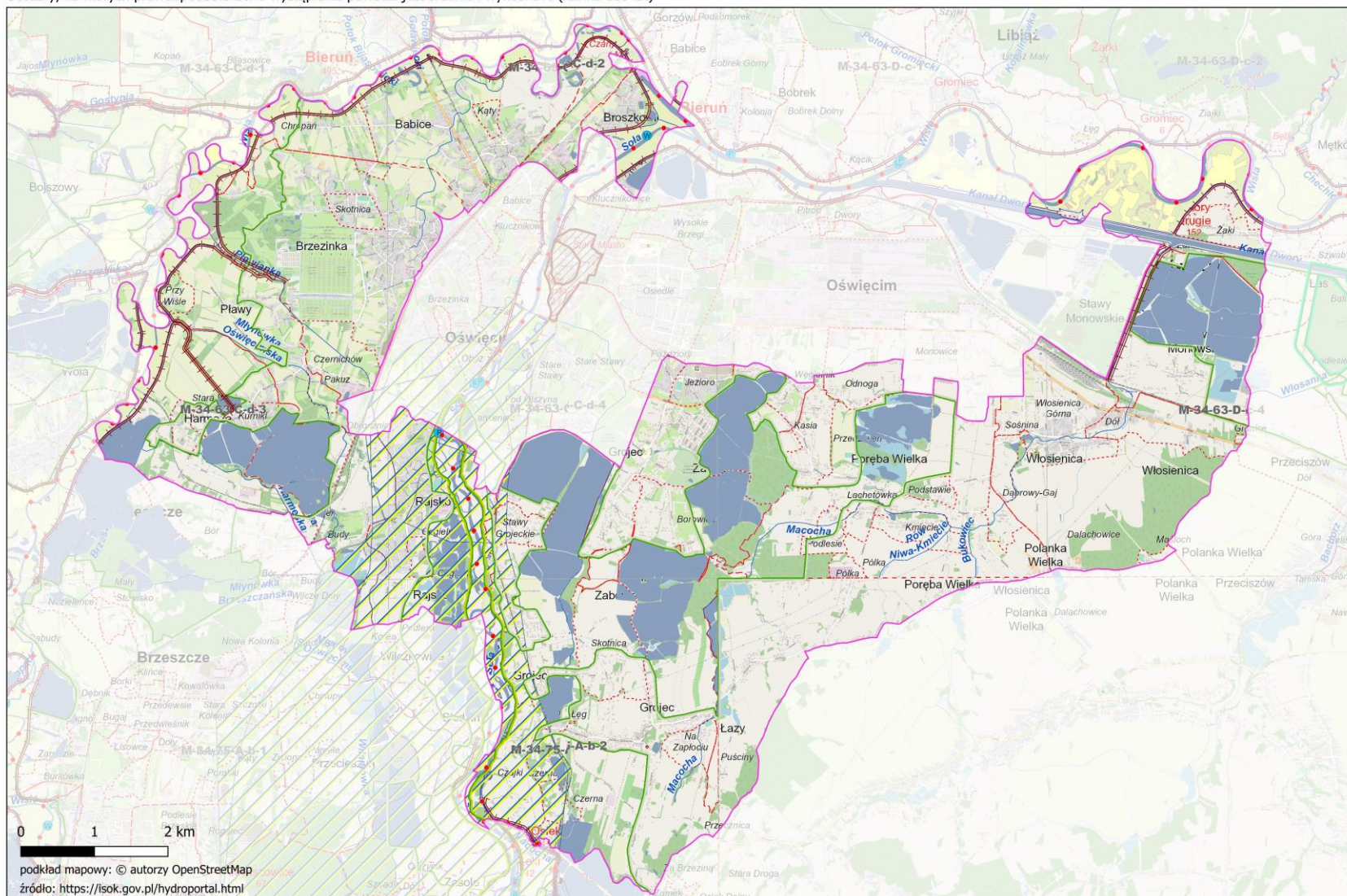
- jest w większości silnie zagrożona suszą atmosferyczną,
- słabo zagrożona suszą rolniczą,
- silnie zagrożona suszą hydrologiczną,
- słabo zagrożona suszą hydrogeologiczną.

Biorąc pod uwagę łączne zestawienie zagrożenia suszą, obszar gminy jest umiarkowanie zagrożony wystąpieniem suszy.

Mapy ryzyka i zagrożenia powodziowego

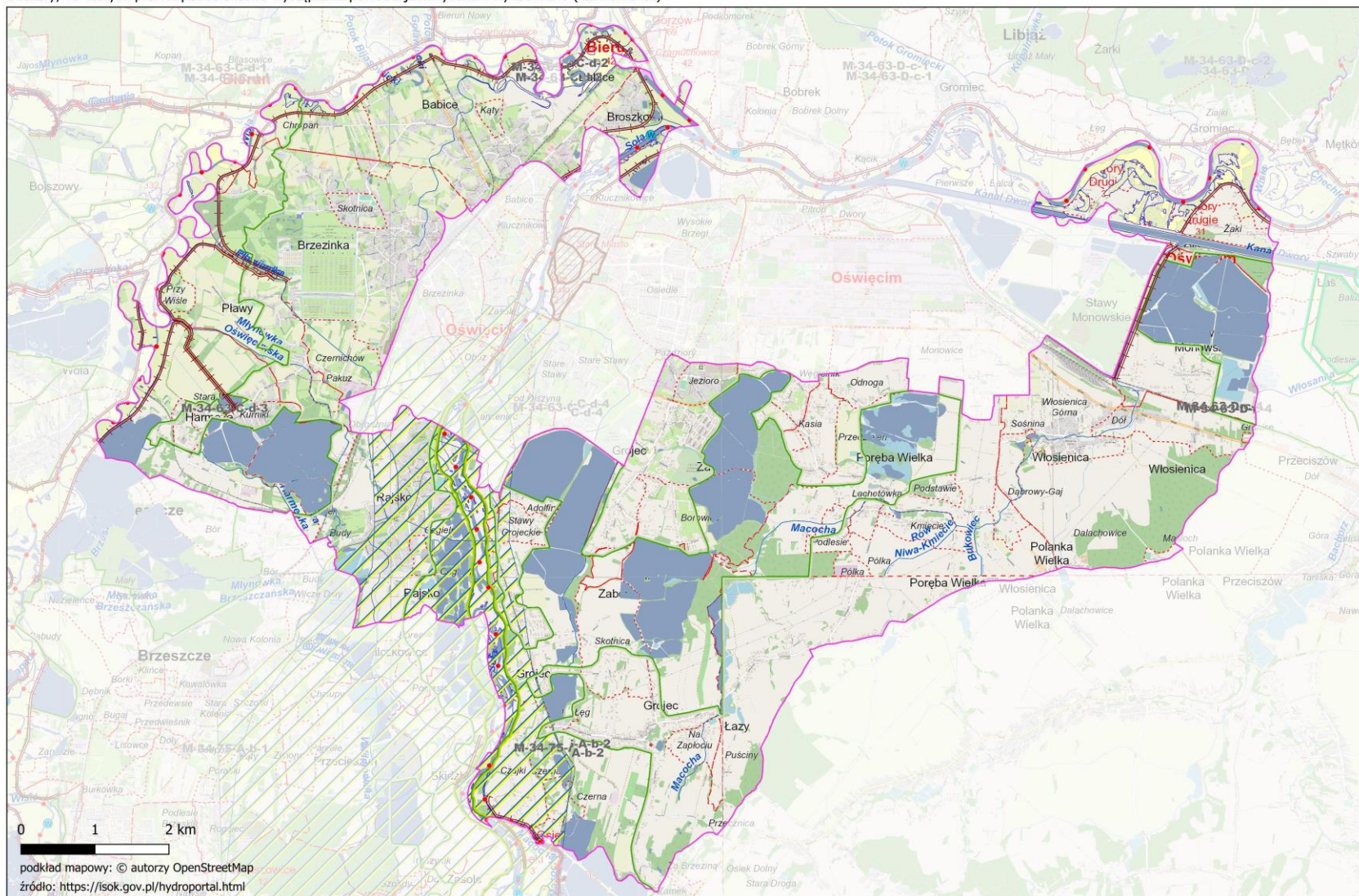
Mapa ryzyka powodziowego

Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat)

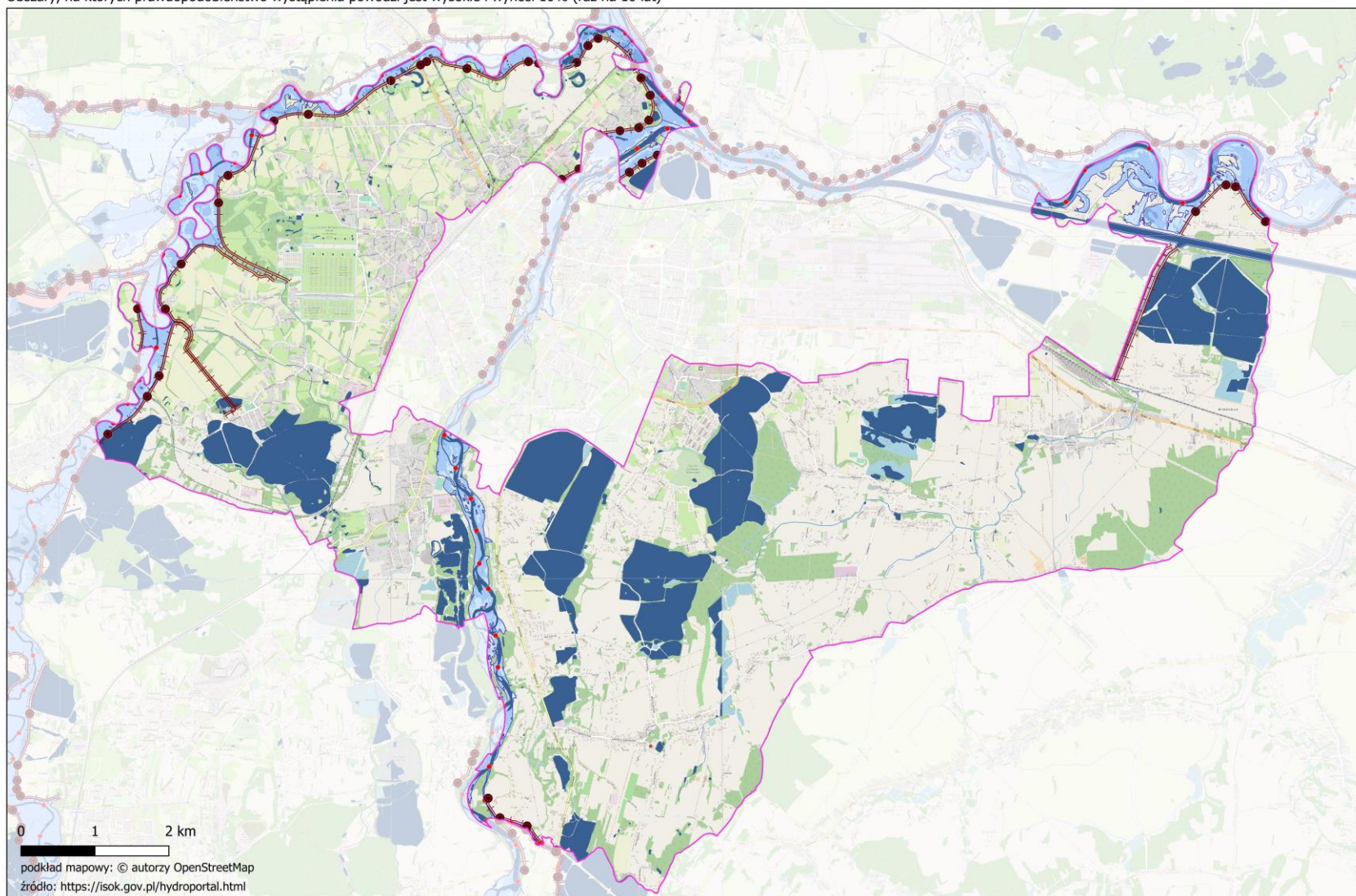
Mapa ryzyka powodziowego

Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat)

Mapa zagrożenia powodziowego

Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat)

Spis grafik i tabel

Tabela 1 Cele i kierunki rozwoju zawarte w strategii województwa małopolskiego.....	10
Tabela 2 Charakterystyka JCWP zlokalizowanych na terenie gminy Oświęcim.....	101
Tabela 3 Charakterystyka JCWPd zlokalizowanych na terenie gminy Oświęcim.....	101
Wykres 1 Podstawowe informacje o ankietowanych – płeć, wiek, wykształcenie i status na rynku pracy.....	91
Wykres 2 Od jak dawna zamieszkuje Pani/Pan na terenie gminy Oświęcim?.....	92
Wykres 3 Czy uważa Pani/Pan, że gmina Oświęcim jest dobrym miejscem do życia?.....	92
Wykres 4 Gdzie w perspektywie najbliższych 5 lat chciałaby Pani/chciałby Pan mieszkać?.....	92
Wykres 5 Jak ocenia Pani/Pan w swoim miejscu zamieszkania stan środowiska naturalnego i usługi z nim związane?.....	93
Wykres 6 Jak ocenia Pani/Pan w swoim miejscu zamieszkania usługi skierowane do dzieci i młodzieży?.....	93
Wykres 7 Jak ocenia Pani/Pan w swoim miejscu zamieszkania świadczone usługi społeczne i zdrowotne?.....	94
Wykres 8 Jak ocenia Pani/Pan w swoim miejscu zamieszkania dostęp do komunikacji i stan infrastruktury?.....	95
Wykres 9 Jak ocenia Pani/Pan w swoim miejscu zamieszkania rynek pracy?.....	95
Wykres 10 Co Pana/Pani zdaniem jest największą zaletą, mocną stroną gminy Oświęcim?.....	96
Wykres 11 Co Pana/Pani zdaniem jest największą wadą, słabą stroną gminy Oświęcim?.....	97
Wykres 12 Z poniższego katalogu problemów społecznych, proszę wskazać te, które Pani/Pana zdaniem w istotny sposób dotyczą gminy Oświęcim.....	98
Wykres 13 Z zaproponowanych poniżej możliwych kierunków rozwoju gminy Oświęcim proszę wybrać te, które władze gminy powinny rozważyć jako najkorzystniejsze dla dalszego rozwoju.....	98
Wykres 14 Co Pana/Pani zdaniem należy zrobić (jakie przedsięwzięcie zrealizować), aby w gminie Oświęcim żyło się lepiej?.....	99
Rysunek 1 OSI - Obszar transformacji energetycznej - Małopolska Zachodnia, z uwzględnieniem położenia gminy Oświęcim.....	13
Rysunek 2 OSI - Obszary prawnie chronione, z uwzględnieniem położenia gminy Oświęcim.....	13
Rysunek 3 Położenie gminy Oświęcim.....	14
Rysunek 4 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej.....	47
Zdjęcie 1 Klasztor Franciszkanów w Harmężach.....	16
Zdjęcie 2 Kościół św. Wawrzyńca w Grojcu.....	16
Zdjęcie 3 Pałac w Grojcu.....	17
Zdjęcie 4 Kościół św. Bartłomieja w Porębie Wielkiej.....	17
Źródła zdjęć:	
http://rycerstwoniepokalanej.pl/pl/wspolnoty/harmeze	
https://www.powiat.oswiecim.pl/zabytki/grojec-kosciol-p-w-sw-wawrzyńca	
https://oswiecimskie.pl/aktualnosci/link/51390/grojec-w-groju-powstanie-hotel-palac-radziwillow-sprzedany-za-ponad-15-mln-zl.html	
https://visitmalopolska.pl/obiekt/-/poi/kosciol-sw-bartlomiej-w-porebie-wielki-1	
https://sdm.upjp2.edu.pl/dziela/kosciol-sw-michala-archaniola-1	
https://dziennikpolski24.pl/wysoka-cena-za-stara-szkole/ga/3514951/zd/4030327	